

Wishing Journal Review

ISSN : 2774-0218 (Online)

Wishing Journal Review (WJR)

วารสารภาวนาสารปริทัศน์

Vol.04 No.03 (September-December 2024)

ปีที่ 04 ฉบับที่ 03 (กันยายน-ธันวาคม 2567)

Wishing Journal Review. (WJR)

ISSN : 2774-0218 (ออนไลน์) วารสารภาวนาสารปริทัศน์

Volume 4 No 3 (September – December 2024) ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

วัตถุประสงค์ (Objective)

เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี เพื่อให้บริการทางวิชาการในสังคมอุดมปัญญาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาและปรัชญา และเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงานและกิจกรรมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระธรรมปัญญาภรณ์ (ไพบูลย์ ชินวิโส)

พระครูศรีธรรมนาท

พระราชสุตาภรณ์ (ประศักดิ์ อกุคปญโญ) รศ.ดร.

พระสุวรรณเมธาภรณ์ (ขุนทอง สุวณณเมโธ) ผศ.

พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาน จันทสโร) รศ.ดร.

พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ (เชี่ยว ชุตินธโร) ผศ.ดร.

ศาสตราจารย์ ดร. จำนง อติพัฒนสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ์ พึ่งเทียน

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

บรรณาธิการ (Chief Editor) : พระครูภาวนาโชติคุณ, ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editors) : ผศ. ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ ดร. ดลนพร วราโพธิ์

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

ภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. จำนง อติพัฒนสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อินดา ศิริวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

พระปลัดวรวิญญู อกุคฺขิโร, ดร.

ภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนันภรณ์ อารีกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พระมหาฉัตรชัย ขยญาณเมธี, ดร.

รองเจ้าคณะอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

พระมหาคณาภูมิ อกุคฺปญโญ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหานพพร อภิพนโร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เลขานุการ/ศิลปกรรม : ดร. ดลนพร วราโพธิ์

สำนักงาน วัดถ้ำสิงโตทอง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150 โทร 032-206290

สารจากบรรณาธิการ

วารสารภาวนาสารปริทัศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567) นี้ นับได้ว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการศึกษา สังคมศึกษา พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ และจักพัฒนาฐานข้อมูลปรากฏในศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai-Journal Citation index Center) ในอนาคตตอนใกล้นี้ บทความวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือว่าเป็นข้อมูลทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริการวิชาการด้านสังคมและพระพุทธศาสนา และการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับสังคมศาสตร์สมัยใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สิ่งที่พึงตระหนักและพัฒนาควบคู่กันไปกับวิชาการคือความมีศีลธรรมและจรรยาบรรณของความเป็นนักวิชาการแบบสังคมพุทธ กล่าวคือ ต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดถึงแหล่งสังคมปฐมภูมิ สังคมทุติยภูมิ เศรษฐกิจ และสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการวิจัยและข้อค้นพบตามความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ วิพากษ์ วิจัย อยู่บนฐานข้อมูลและหลักแห่งเหตุผล ที่สำคัญนักวิชาการทางสังคมทางพระพุทธศาสนานั้น พึงปลูกศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา สร้างสรรค์งานเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาประเทศชาติ และเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

ขออนุโมทนาทีมงานจัดทำวารสารภาวนาสารปริทัศน์ ที่ได้ช่วยกันผลิตงานวิชาการแก่สังคม สร้างองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้ชาวโลกได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางสืบไป

(พระครูภาวนาโชติคุณ)

บรรณาธิการ

วารสารภาวนาสารปริทัศน์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหาสมบุญ สุธมโม รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระณรงค์ ฐานวุฑโฒ ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูภาวนาโชติคุณ, ดร.	เจ้าคณะตำบลปากช่อง เจ้าอาวาสวัดถ้ำสิงโตทอง
พระครูวัชรสุวรรณาท, ดร.	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสุนทรวัชรกิจ, ดร.	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหากังวาน อธิธมโม, ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวาล ศิริวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนทอง วัฒนะประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา หนัมนี่	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ดลนพร วราโพธิ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระราชรัตนมณี (บุญเทียม ญาณินโท)	วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ สุจริตรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวน ภารังกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ ัญญา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันยธร ตินภาพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งรังสิมา สัตยาไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อาจารย์ ศุภินันท์การย์ ระวังวงศา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร. สีฟ้า ณ นคร	นักวิชาการอิสระ
ดร. อาทิตา ชูตระกูล	นักวิชาการอิสระ
ดร. ณัฏพงษ์ วิชัยอัชชะ	นักวิชาการอิสระ

~ ก ~

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารจากบรรณาธิการ	i
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความ (Peer Review)	(1)
สารบัญ	ก
Academic Articles/บทความวิชาการ	
1. Technique and Teaching Digital Method in Teaching Social Studies เทคนิคและวิธีการสอนยุคดิจิทัลในการสอนสังคมศึกษา	
<i>Kitinan Panya, Sukanyanat Obsin</i> กิตตินันท์ ปัญญา, สุกัญญาณัฐ ออบสิน	AA 1-18
2. Development of Active Learning การพัฒนาการเรียนรู้แบบ Active Learning	
<i>Napatsawan Bunyatsathian</i> นภัสวรรณ บุญยัษฐี	AA 19-32
3. Live happily Buddhist economics อยู่ดีมีสุข เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ	
<i>Phrakhrupalad Kanes Thongpha)</i> พระครูปลัดคณิศร ทองผา	AA 33-48
Research Articles/บทความวิจัย	
4. The Participatory Administration Development Guideline to Achieve the Effectiveness for the Administration Within the Educational Institution in Administering Secondary Schools Under the Auspices of the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	
<i>Kamonporn Kantha, Somkul Thavonkit, Jeerath Sintuaree</i> กมลพร กันทา, สมกุล ถาวรกิจ, จิรัฏฐ์ สินธุอารีย์	AR 1-14

Research Articles/บทความวิจัย

หน้า

5. Guidelines For Enhancing the Quality of Students with the Relationship Between Participatory Management with the Operation of The Student Support System in The Group of Interdisciplinary Schools in Wang Si Tha Under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area Office 2
แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

Jidapa Dutwut, Trairat Sittithun, Tanarat Tirasawasdichai

จิตาภา ดัดวัด, ไตรรัตน์ ลิทธิกุล, ธนรัตน์ ตริสวัสดิชัย

AR 15-30

6. Guidelines for Developing Moral Ethics Based on the Buddhist Principal of Suppurisadhamma 7 for School Administrations Under Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office
แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

Chattrapat Namjundee, Trairat Sittithun, Tanarat Tirasawasdichai

ฉัตรภาทร์ นามจันดี, ไตรรัตน์ ลิทธิกุล, ธนรัตน์ ตริสวัสดิชัย

AR 31-44

7. Guidelines for Facility Management for Exponential Development Health and Safety of Early Childhood Development Centers Under the Local Administrative Organizations of Nan Province
แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

Narinthip Somjit, Pratumthong Trairat

นรินทิพย์ สมจิตร, ประทุมทอง ไตรรัตน์

AR 45-70

Research Articles/บทความวิจัย

หน้า

8. The Relationship between Curriculum Administration Competencies and Teacher Learning Management with the Effectiveness of the Administration of Educational Institutions under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

Sirikuan Phukchit¹ Trirath Sithtool² Thanika Chedsadawarangkul³

ศิริขวัญ ผูกจิต¹ ไตรรัตน์ สิทธิกุล² ธนิกา เจษฎารางกุล³

AR 71-90

9. Guidelines for Academic Service to Enhance Critical Thinking Skills of Learners in Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3

แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

Supakorn Sritiengtrong, Pratoomtong Trairat, Wilaichitra Nilsawad

ศุภากร ศรีเที่ยงตรง, ประทุมทอง ไตรรัตน์, วิไลจิตร นิลสวัสดิ์

AR 91-108

10. The Guideline for Development in Personnel Administration of Secondary School Administrators Using the Brahmavihara 4 to Build the Morale of Teachers in Schools of The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

Somphop Simainam, Trirath Sithtool, Tanarat Tirasawasdichai

สมภพ ลิ้มนาม, ไตรรัตน์ สิทธิกุล, ธนรัตน์ ตีรสวัสดิ์ชัย

AR 109-112

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

หนึ่ง

เทคนิคและวิธีการสอนยุคดิจิทัลในการสอนสังคมศึกษา

Technique and Teaching Digital Method in Teaching Social Studies

กิตตินันท์ ปัญญา¹ สุกัญญาณัฐ อบสิน²

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์¹

ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตนครสวรรค์²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1, 2}

Kitinan Panya¹ Sukanyanat Obsin²

Ph.d Student for Department Teaching Social Studies, Faculty of Education¹

Acting Director of the Nakhon Sawan Campus Office ²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University ^{1, 2}

E-mail : anan.panya69@hotmail.com.¹

Received : 9 September 2024

Revised : 24 September 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

เทคนิคและวิธีการสอนยุคดิจิทัลในการการสอนสังคมศึกษา คือการเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ปรากฏโดยเป็นผลมาจากการฝึกฝนเมื่อได้รับการเสริมแรงจากสื่อ มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่าปฏิกิริยาสะท้อนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์หาใช่มาจากผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การเรียนรู้เป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละคนได้ประสบมา เป็นกระบวนการที่บุคคลได้พยายามปรับพฤติกรรมของตน เพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสื่อจนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ และเน้นถึงความหมายของการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: เทคนิคและวิธีการสอน, ดิจิทัล, สังคมศึกษา

Abstract

Technique and teaching digital method in teaching social studies mean learning knowledge to change behavior as happened because of result from practices as motivate from media. There were not from by natural then call reaction from learning. The process cause of behavior exchanging from before because of practices and experience only. So that, learning

should be showing the has been some process to adjust themselves accordance with environment and situation regraded to be media for achievement goal for each person and then emphasize for learning objectives.

Keyword: Technique and Teaching, Digital, Social Studies.

1. ความหมายของเทคนิคและวิธีการสอนสังคมศึกษา

เทคนิคและวิธีการการสอนสังคมศึกษาและสาขาวิชาอื่น ๆ หมายถึง หน้าที่และป็นงานหลักของครูซึ่งปัจจุบันถือว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่บุคคลในวิชาชีพนี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่สามารถเลือกศึกษาอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่สามารถเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ทักษะและเจตคติ ดังที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การสอน ครูต้องมีการฝึกฝนด้านการสอนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำงานเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และต้องมีมาตรฐานของวิชาชีพ การที่ครูสามารถปฏิบัติงานการสอนได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานศาสตร์ว่าด้วยการสอนกับศิลปะของการสอนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนสูงสุดซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สำคัญต่าง ๆ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539: 5-6)

1) **ผู้สอนต้องเทคนิคการสอน** หมายถึง การมีกลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการ ขั้นตอนวิธีการ หรือการกระทำใดๆ เพื่อช่วยให้กระบวนการขั้นตอน วิธีการ หรือการกระทำนั้นๆ มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น เทคนิคการสอน จึงหมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน วิธีการสอน หรือการดำเนินการทางการสอนใดๆ เพื่อช่วยให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ในการบรรยาย ผู้สอนอาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้การบรรยายมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การยกตัวอย่าง การใช้สื่อ การใช้คำถาม เป็นต้น

2) **ผู้สอนต้องมีทักษะการสอน** หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนด้านต่างๆ อย่างชำนาญซึ่งครอบคลุมการวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน สื่อการสอนการประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการสอนต่าง ๆ

3) **ผู้สอนต้องมีนวัตกรรมการสอน** หมายถึง การมีสิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ดังนั้น นวัตกรรมการสอนจึงหมายถึงแนวคิดวิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วนหรืออาจเป็นสิ่งที่

ใหม่ในบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาหนึ่งหรืออาจเป็นสิ่งที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ทดสอบหรือได้รับการยอมรับนำไปใช้แล้วแต่ยังไม่แพร่หลายหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ

4) ผู้สอนต้องมีการวิจัยด้วยการเรียนการสอน หมายถึง การศึกษาหาคำตอบให้แก่ปัญหาหรือคำถามต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือต่อแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนครอบคลุมตัวแปร เกี่ยวกับผู้เรียนผู้สอน บริบทของการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนและผลผลิตของการเรียนการสอน

5) ผู้สอนต้องมีแนวคิดทางการสอน (Teaching / Instructional Concept / Approach) หมายถึง การมีความคิดเกี่ยวกับการสอนที่พรรณนา / การอธิบาย / การทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการสอนที่นักคิด นักจิตวิทยา หรือนักการศึกษา ได้นำเสนอและได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งว่าเป็นแนวคิดที่น่าเชื่อถือด้วยเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

6) ผู้สอนต้องมีระบบการสอน / รูปแบบการเรียนการสอน (Teaching / Instructional Model) หมายถึง แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบ อย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี / หลักการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือและได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าวมักประกอบด้วยทฤษฎี / หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะ เฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนดซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนหรือแบบอย่างในการจัดและดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเช่นเดียวกันได้

7) ผู้สอนต้องมีวิธีสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ เช่น วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย องค์ประกอบสำคัญของการบรรยาย คือเนื้อหาสาระที่จะบรรยายและการบรรยาย และขั้นตอนสำคัญคือ การเตรียมเนื้อหาสาระ การบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการบรรยาย ดังนั้นวิธีสอนโดยใช้การบรรยาย ก็คือกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยายแล้วบรรยาย คือ พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อความหมายการสอน

2. มองเทคโนโลยีเพื่อการสอนสังคมศึกษายุคดิจิทัล

เทคโนโลยีกำเนิดมาจากรู้ความสามารถของมนุษย์ในสังคมพลวัตที่มุ่งหวังนำความรู้จากธรรมชาติวิทยามาคิดค้นและดัดแปลง เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานต่าง ๆ ในแต่ละด้านเพื่อความสะดวกสบาย และเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีวิต ไม่เว้นแม้แต่ในด้านของการศึกษา วันนี้การศึกษาของเราเข้าสู่ยุคดิจิทัล 4.0 มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างในยุคเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.0 มาติดตามกัน หรือที่เรียกกันว่ายุค IT (Information of Technology)

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาคืออะไร มีแหล่งข้อมูล ภาพ การเรียนรู้ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท
หลาย ๆ แห่งให้ความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่มา <https://pixabay.com> , great

(Technology in Education) ในหมายความว่า การนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มาใช้กับงานด้านการศึกษา โดยประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนการสอน การเรียนมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในระบบการศึกษา เรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ที่จะช่วยให้การศึกษามีการพัฒนาและเติบโตไปในวงกว้าง ซึ่งมีข้อดีก็คือเป็นการลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก โดยสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ตนเอง เทคโนโลยีถูกนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ตั้งแต่เริ่มมีการนำเทคโนโลยีแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้ (ณัฐดนัย เนียมทอง, (ออนไลน์))

เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม จะเห็นได้ว่าวิวัฒนาการด้านการศึกษาช่วยส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนผู้ศึกษาผ่านเทคโนโลยีด้านคมนาคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสื่อสารทางไกล การศึกษาผ่านทางไกล เป็นต้น

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีพื้นฐานและใช้บ่อยที่สุดไม่ว่าจะเป็นด้านซอฟต์แวร์ที่มีการสร้างระบบและโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ มาให้ผู้สอนและผู้เรียนได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้และศึกษาหาความรู้ไปด้วยกันอีกทั้งความสะดวกสบายจากอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างฮาร์ดแวร์ หรือคอมพิวเตอร์

ที่มีหน้าที่รับข้อมูล ประมวลผลข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในสิ่งที่เราศึกษาความรู้ซึ่งทำให้สะดวกรวดเร็วในการศึกษาข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ นอกจากคอมพิวเตอร์แล้วที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เราสามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ทั่วโลกหรือจะติดต่อสื่อสารรับส่งข้อมูลกันได้ ก็คือการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือที่คุ้นเคยกันก็คือการใช้งานอินเทอร์เน็ต

การศึกษายุคดิจิทัล ที่ผ่านมามีเทคโนโลยีมีบทบาทอย่างมากในด้านการศึกษาคือ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศจากเดิมไปสู่การศึกษาแบบดิจิทัล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าถึงแหล่งทรัพยากรความรู้และสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน

องค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษา ในยุคดิจิทัล (ณัฐดนัย เนียมทอง, (ออนไลน์)) องค์ประกอบของเทคโนโลยีการศึกษาที่มีมาแต่เดิมคงไม่มีการเปลี่ยนแปลง หากเพียงแต่เปลี่ยนมุมมองให้เข้ากับยุคสมัยที่ว่าเป็นยุคแห่งดิจิทัลและก็ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์นั่นเอง ดังนี้

Connectivity องค์ประกอบด้านเครื่องคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดดในแต่ละช่วงปี แท็บเล็ตและสมาร์ทโฟนคือรูปแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นวิวัฒนาการทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ตอบสนองการใช้งานและเรียนรู้แห่งยุคดิจิทัลตามติดมาด้วยโปรแกรมประยุกต์บนอุปกรณ์เคลื่อนที่หรือคุ้นเคยที่เรียกติดปากว่าแอปพลิเคชัน ผ่านเทคโนโลยีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมากขึ้นในปัจจุบัน

Capacity building การสร้างขีดความสามารถการเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างได้ผล ดังเห็นได้จากพฤติกรรมผลักดันนโยบายจากผู้บริหารหน่วยงานสถานศึกษา แต่แนวการตอบรับนโยบายของครูผู้สอนตลอดจนถึงผู้สร้างสื่อและเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคนิคและที่สำคัญที่สุดคือ ตัวผู้เรียนนั่นเอง

Content สิ่งสำคัญที่เป็นเหมือนศูนย์กลางขององค์ประกอบคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เพื่อการสื่อสารแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ไม่ว่าเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดแต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาอยู่ดี

Culture วัฒนธรรมคือองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด ในการเรียนการสอนที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนการสอนที่ครูพบกับนักเรียน และให้ความรู้ตามที่กำหนดไว้ในตารางเรียน เทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ก็สร้างวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่งได้เช่นกันในยุคของดิจิทัล นั่นคือ

วัฒนธรรมของสังคมออนไลน์ที่ประยุกต์ตามพฤติกรรมของเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากการพูดคุยกันในห้องเรียนไปเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

จากข่าวสารที่เราได้พบเห็นกันอยู่บ่อย ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่า เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลได้เกิดขึ้นแล้วและจะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ สร้างการเรียนรู้ได้จริง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลถึงเวลาแล้วที่เราจึงควรเรียนรู้และให้ความสำคัญอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพในยุคที่เรียกได้ว่า Digital Education

3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการในยุคดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสำคัญมาก ๆ เพราะเป็นเรื่องที่เนื่องด้วยคนหมู่มากจำเป็นต้องมีหลักการและทฤษฎีมาขยายความ เช่น

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) วีก็อตสกี (Vygotsky) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาในสมัยเดียวกับเพียเจต์ (Piaget) โดยวีก็อตสกีให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมากเขาอธิบายว่า มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิดเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้น สถาบันสังคมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและการพัฒนาเชาว์ปัญญาขั้นสูง พัฒนาการทางภาษาและทางความคิดของเด็กเริ่มด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้นพัฒนาการทั้ง 2 ด้านจะเป็นไปร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2539: 9)

การนำทฤษฎีการสร้างความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน สามารถทำได้หลายประการดังนี้

1) การสร้างความรู้ ผลของการเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of knowledge construction) และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น (Reflexive awareness of that process) เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง (Authentic tasks) ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2) เป้าหมายของการสอน จะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัวไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลายการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้

3) การเรียนการสอน ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ (Devries, 1992: 1 - 2) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการ

ให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้องออกไปยังสถานที่จริงเสมอไป แต่อาจจัดเป็นกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นของจริงและมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดเป็นความเข้าใจขึ้น ดังนั้นความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิดการจัดกระทำกับข้อมูล มิใช่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ จากการได้รับข้อมูลหรือมีข้อมูลเพียงเท่านั้น

4) การจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคม จริยธรรมให้เกิดขึ้น กล่าวคือผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้เพราะลำพังกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ครูจัดให้หรือผู้เรียนแสวงหา มาเพื่อการเรียนรู้ไม่เป็นการเพียงพอ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและบุคคลอื่น ๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้นซับซ้อนขึ้นและหลากหลายขึ้น

นักเรียนยุคใหม่กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันโลกแห่งการศึกษาได้ก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ รูปแบบการเรียนรู้ก็ต้องปรับปรุงไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยเด็กนักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทาย มองเห็นปัญหาเป็นโจทย์ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขซึ่งทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ **3 R 8 C** โดยมีรายละเอียดดังนี้

อย่างแรกคือ 3 R คือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน มีดังนี้

1. **Reading** คือ สามารถอ่านออก
2. **(W) Writing** คือ สามารถเขียนได้
3. **(A) Arithmetic** คือ มีทักษะในการคำนวณ

และอีกอย่างที่สำคัญไม่แพ้ **3 R คือ 8 C** ซึ่งเป็นทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเช่นกัน ซึ่งทุกทักษะสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ได้ทุกวิชา มีดังนี้

1. **Critical thinking and problem solving** คือ การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้
2. **Creativity and innovation** คือ การมีทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม
3. **Cross-cultural understanding** คือ ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม
4. **Collaboration teamwork and leadership** คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ

5. Communication information and media literacy คือ มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ

6. Computing and IT literacy คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี

7. Career and learning skills คือ มีทักษะอาชีพและการเรียนรู้

8. Compassion คือ มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย

ทักษะทั้งหมดที่ได้กล่าวมา เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในสมัยก่อน ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Mednick, S. A. Affiliation. Mednick, 1959: 14)

นอกจากการศึกษาที่ก้าวหน้าและมีคุณภาพแล้ว การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาก็จำเป็นไม่แพ้กัน โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรมีระบบบริหารโรงเรียนที่ดี เพื่อพัฒนาควบคู่ไปกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ระบบ "จับจ่าย for School" เป็นระบบบริหารงานโรงเรียนที่ครอบคลุมมากที่สุด ทำให้การพัฒนา ระบบบริหารโรงเรียนควบคู่กับการศึกษาของนักเรียนเป็นไปได้อย่างง่ายมากขึ้นกว่าสมัยก่อน

4. องค์ประกอบของสื่อดิจิทัลในการสอนสังคมศึกษา

สื่อดิจิทัล หมายถึง สื่อที่มีการนำเอาข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง มาจัดรูปแบบ โดยอาศัย เทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ สื่อสารทางออนไลน์ หรือตัวกลางที่ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่นำเอาข้อความ กราฟิกภาพเคลื่อนไหว เสียง และ วิดีโอ มาจัดการ ตามกระบวนการ และวิธีการผลิตโดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งานและตรงกับ วัตถุประสงค์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำงานโดยใช้รหัสดิจิทัลแยกแยะระหว่าง "0" กับ "1" ในการแสดง ข้อมูล

ดิจิทัล (Digital) คืออะไร ดิจิตอล คือเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สร้าง เก็บ และประมวลข้อมูล ในลักษณะ 2 สถานะ คือ

บวก (Positive) และไม่บวก (Non-positive)

- บวก (positive) แสดงด้วย เลข 1
- ไม่บวก (non-positive) แสดงด้วย เลข 0

ดังนั้น ข้อมูลส่งผ่าน หรือเก็บด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นการแสดงด้วยข้อความ 0 และ 1 แต่ละค่าของตำแหน่ง สถานะเหล่านี้เป็นการอ้างแบบ binary digital เป็นเลขฐาน 2

ภาพที่มา <https://pixabay.com> , great

เลขฐานสองนั้นถูกนำมาใช้ในทางคอมพิวเตอร์ เพราะว่าเลข 0 กับเลข 1 ในหน่วยความจำตัวเก็บข้อมูล, การประมวลผล เลขฐานสองเป็นพื้นฐานในการทำงานของคอมพิวเตอร์

องค์ประกอบของสื่อดิจิทัล ประกอบไปด้วยพื้นฐาน 5 ชนิด ดังนี้

1. **ข้อความ (Text)** เป็นส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหาของมัลติมีเดีย ใช้แสดงรายละเอียด หรือเนื้อหาของเรื่องที่น่าสนใจ ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมัลติมีเดีย ระบบมัลติมีเดียที่นำเสนอผ่านจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของตัวอักษรให้เลือกมากมายตามความต้องการแล้วยังสามารถกำหนดลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ในระหว่างการนำเสนอได้อีกด้วย ซึ่งปัจจุบัน ยังมีหลายรูปแบบ ได้แก่

1.1 ข้อความที่ได้จากการพิมพ์ เป็นข้อความปกติที่พบได้ทั่วไป ได้จากการพิมพ์ด้วย โปรแกรมประมวลผลงาน (Word Processor) เช่น Notepad, Text Editor, Microsoft Word โดยตัวอักษรแต่ละตัวเก็บในรหัส เช่น ASCII

1.2 ข้อความจากการสแกน เป็นข้อความในลักษณะภาพ หรือ Image ได้จากการนำเอกสารที่พิมพ์ไว้แล้ว (เอกสารต้นฉบับ) มาทำการสแกนด้วยเครื่องสแกนเนอร์ (Scanner) ซึ่งจะได้ผลออกมาเป็นภาพ (Image) 1 ภาพ ปัจจุบันสามารถแปลงข้อความภาพ เป็นข้อความปกติได้โดยอาศัยโปรแกรม OCR ข้อความอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อความที่พัฒนาให้อยู่ในรูปของสื่อที่ใช้ประมวลผลได้

1.3 ข้อความอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อความที่พัฒนาให้อยู่ในรูปของสื่อที่ใช้ประมวลผลได้

1.4 ข้อความไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertexts) เป็นรูปแบบของข้อความที่ได้รับความนิยมสูงมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเผยแพร่เอกสารในรูปของเอกสารเว็บ เนื่องจากสามารถใช้เทคนิค การลิงค์ หรือเชื่อมข้อความ ไปยังข้อความหรือจุดอื่นๆ ได้

2. **ภาพนิ่ง (Still Image)** เป็นภาพที่ไม่มีการเคลื่อนไหว เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด และภาพลายเส้น เป็นต้น ภาพนิ่งนับว่ามีบทบาทต่อระบบงานมัลติมีเดียมากกว่าข้อความหรือตัวอักษร เนื่องจากภาพจะให้ผลในเชิงการเรียนรู้หรือรับรู้ด้วยการมองเห็นได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอดความหมายได้ลึกซึ้งมากกว่าข้อความหรือตัวอักษรซึ่งข้อความหรือตัวอักษรจะมีข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างของแต่ละภาษา แต่ภาพนิ่งสามารถสื่อความหมายได้กับทุกชนชาติ ภาพนิ่งมักจะแสดงอยู่บนสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารวิชาการ เป็นต้น

3. ภาพเคลื่อนไหว (Animation) ภาพกราฟิกที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงขั้นตอนหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การเคลื่อนที่ของลูกสูบของเครื่องยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์จินตนาการให้เกิดแรงจูงใจจากผู้ชม การผลิตภาพเคลื่อนไหวจะต้องใช้โปรแกรมที่มีคุณสมบัติเฉพาะทางซึ่งอาจมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่บ้างเกี่ยวกับขนาดของไฟล์ที่ต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บมากกว่าภาพนิ่งหลายเท่า

4. เสียง (Audio) ถูกจัดเก็บอยู่ในรูปของสัญญาณดิจิทัลซึ่งสามารถเล่นกลับไปกลับมาได้ โดยใช้โปรแกรมที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับทางด้านเสียง หากในงานมัลติมีเดียมีการใช้เสียงที่เร้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหาในการนำเสนอจะช่วยให้ระบบมัลติมีเดียนั้นเกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความน่าสนใจและน่าติดตามในเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเสียงมีอิทธิพลต่อผู้ใช่มากกว่าข้อความหรือภาพนิ่ง ดังนั้น เสียงจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับมัลติมีเดียซึ่งสามารถนำเข้าเสียงผ่านทางไมโครโฟน แผ่นซีดีดีวีดี เทป และวิทยุ เป็นต้น

ภาพที่มา <https://pixabay.com> , great

5. วิดีโอ (Video) เป็นองค์ประกอบของมัลติมีเดียที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิดีโอในระบบดิจิทัล สามารถ นำเสนอข้อความหรือรูปภาพ (ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว) ประกอบกับเสียงได้สมบูรณ์มากกว่าองค์ประกอบชนิดอื่นๆ

5. การใช้สื่อดิจิทัลในการสอนสังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ดังที่ได้ทราบมาแล้วเบื้องต้นว่า ดิจิทัลก็เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมากขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC (Massive Open Online Course), การจัดการเรียนการสอนโดย Mobile learning และปัญญาประดิษฐ์ AI (Artificial Intelligence) ก็ตามซึ่งตัวผู้สอนเองจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ปรับตัว ปรับแนวคิดทัศนคติของตัวผู้สอนเองและเปลี่ยน รูปแบบวิธีการสอนให้มีความสอดคล้องเข้ากับยุคสมัยตามระบบของพลวัตทางสังคม

ข้อดีของสื่อดิจิทัล คือการนำเสนอสื่อที่ตอบโจทย์เพื่อสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ เช่น

1. ความคงทน คุณภาพของสิ่งที่อยู่ใน “Digital Media” การเสื่อมสภาพจะใช้เวลาานานกว่า เพราะรูปแบบของข้อมูลที่จัดเก็บแบบ. สองระดับ ” (0 กับ 1) โอกาสที่จะผิดเพี้ยนจะเกิดขึ้นได้ยากกว่า ข้อมูลแบบต่อเนื่อง เช่น การบันทึกภาพลงในวีดิทัศน์แบบอนาลอก กับการบันทึกภาพลงวีดิทัศน์ ในระบบดิจิทัล

เมื่อเส้นเทปยึดการอ่านข้อมูลกลับมาในแบบดิจิทัลนั้นจะทำได้ง่ายกว่าและสามารถทำให้ได้ข้อมูลกลับมาได้เหมือนเดิมได้ง่ายกว่า แต่สำหรับอนาคตจะให้คุณภาพของภาพ ที่ลดลงโดยทันที

2. รูปแบบของการนำไปใช้งานทำได้หลากหลายวิธี ข้อมูลที่จัดเก็บในแบบดิจิทัล ถือได้ว่า เป็นข้อมูลกลางที่สามารถแปลงไปสู่รูปแบบอื่นได้ง่าย เช่น ถ่ายรูปด้วยกล้องดิจิทัล เมื่อได้เป็นข้อมูลภาพออกมาแล้ว จากนั้นสามารถพิมพ์ภาพลงบนกระดาษหรือการแสดงผลภาพบนจอคอมพิวเตอร์หรือแสดงผลภาพบนจอทีวีก็ได้เช่นกัน

3. การนำไปผสมผสานกับสื่อรูปแบบอื่น เช่น ภาพถ่าย นำมารวมกับเสียง มีการแสดงแบบ multi-Media

4. การปรับแต่ง (Edit) เป็นการปรับแต่งสื่อที่เป็นภาพถ่าย วิดีโอ เสียงนกร้องนำมาปรับแต่งให้ดีขึ้นกว่าเดิม การสอดแทรก สิ่งเหล่านี้ทำให้น่าดู น่าฟัง มากกว่าปกติ มีความวิจิตรพิสดาร

ข้อเสียของสื่อดิจิทัล เป็นสิ่งที่ยากต่อการกระทำผิดศีลธรรม การละเมิดในสิทธิของผู้อื่น เช่น การนำเอาภาพของบุคคลหนึ่งมาติดต่อกับภาพเปลือยกายของอีกคนหนึ่ง หรือ การทำซ้ำ (Copy) กับงานสื่อ ที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้อง เป็นต้น

ถึงอย่างไรก็ตาม จากข้อดีที่มีคุณสมบัติเด่นมากมายเหล่านี้ทำให้แนวโน้มของอุปกรณ์สื่อในอนาคตสามารถพัฒนาขึ้นเป็นสื่อดิจิทัล (Digital Media) และมีแนวทางของการพัฒนาให้มีคุณภาพดีขึ้นทุกขณะและราคาถูกลงอย่างเหลือเชื่อ

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning; PBL) มีประโยชน์ดังนี้

สมนา อัครยุกต์กุล กล่าวว่าประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning; PBL) มีประโยชน์ต่อนักเรียนมีดังนี้ (สมนา อัครยุกต์กุล, 2559)

1. เรียนรู้กระบวนการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหา
2. เรียนรู้การตอบสนองต่อปรากฏการณ์ใหม่อย่างเป็นระบบ
3. เรียนรู้วิธีการศึกษด้วยตนเอง
4. ฝึกฝนความเชื่อมั่นในวิชาที่เรียนและการทำงานเป็นทีม
5. เรียนรู้การประเมินตนเองเพื่อนและระบบงาน

วัฒนา รัตนพรหม (2548: 33-45) เสนอว่าประโยชน์ของ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning; PBL) ดังนี้

1. เป็นการเตรียมผู้เรียนให้เผชิญกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริงถ้าผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่นักเรียนกับชีวิตจริงจะทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มากกว่าการเน้นบทบาทของครูเป็นสำคัญการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่ม ดำเนินการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้เรียนเองว่าจะเรียนรู้อะไรและเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการวางแผนการเรียนรู้
4. เป็นการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ มีการบูรณาการทั้งวิธีการเรียนรู้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีคุณภาพ
5. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดวิเคราะห์ ใช้ความเป็นเหตุเป็นผลในการดำเนินการเรียนแต่ละขั้นตอนด้วยตนเอง ดังนั้น คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสามารถกล่าวสรุปได้ดังนี้

- จากการเรียนแบบเก่า นักเรียนส่วนใหญ่จะถูกเน้นให้ท่องจำ บอกรวดในห้องเรียนมากกว่าที่จะมีการลงมือปฏิบัติจริง (Vernon and Blake, 1993) แต่ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานจะพยายามมุ่งไปที่การให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเจอกับปัญหาจริง ได้ลงมือแก้ไขอย่างจริงจังจึงมีการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนแบบนี้ถือว่าการเรียนที่มีความหมาย (Meaningful Learning)

- ผู้เรียนจะมีการนำพาตัวเองในการเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เมื่อปัญหาเกิดขึ้นผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องหาข้อมูลด้วยตัวเองเพื่อนำมาแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการใช้วารสารข้อมูลสารสนเทศรวมถึงการพูดแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการหาข้อมูลเพิ่มเติมยิ่งขึ้นด้วย

- การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นสูงมากขึ้นและมีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ มากขึ้น การเรียนในบริบทของความจริง ไม่เพียงแต่ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างลึกซึ้งและคงทนเพียงเท่านั้น แต่ยังคงเพิ่มทักษะของความรู้ในการถ่ายโอนจากห้องเรียนไปสู่การทำงานได้ความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) นี้เพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้เรียนสามารถที่จะฝึกฝนความรู้และทักษะในการปฏิบัติจริงได้เนื่องจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนรู้เกิดการจินตนาการที่ดีขึ้นเมื่อต้องทำความรู้และทักษะที่เรียนมาได้ใช้ในการทำงานจริง

- การรู้จักการทำงานเป็นทีม และมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น ก็คือ ประโยชน์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพราะว่าในอนาคตผู้เรียนจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก็ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในชีวิต การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การประเมินอภิปราย

- ผู้เรียนจะมีทัศนคติในการตั้งใจตัวเองเพิ่มขึ้น นักวิจัยหลายท่านจากผลการสำรวจว่า ผู้เรียนโดยทั่วไปชอบการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และอัตราการเข้าชั้นเรียนมีสูงจากเพื่อนร่วมกลุ่ม รวมถึงการช่วยกันแสดงผลงานมากกว่าการเรียน ผู้เรียนคิดว่าการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการที่น่าสนใจ สนุกสนานและการกระตุ้นให้ผู้เรียนยืดหยุ่นในการเรียนมากขึ้น เพราะว่าสภาพของการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ไม่มีการบังคับและผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างเป็นตัวของตัวเองทัศนคตินี้เองทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

- ความสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับนักเรียนครูผู้สอนถือว่าเป็นผู้แนะแนวทางและใกล้ชิดกับนักเรียนเมื่อครูผู้เรียนรู้ถึงความต้องการความสนใจของผู้เรียนแล้วปัญหาที่นำมาแก้ไขก็จะกลายเป็นแรงจูงใจที่ดีในการเพิ่มบรรยากาศการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีการเรียนที่จำนำพาตัวเองในการเรียนและมีทักษะในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตทางด้านความคิดของผู้เรียน

- ระดับในการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้น ผู้เรียนจะมีการพัฒนาความเข้าใจเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามลำดับขั้นตอนของการเรียนเริ่มจากการนำความรู้เก่ามาใช้เรียนรู้ในบริบทที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตมีการเรียนรู้ที่จะหาข้อมูลเพิ่มจำนำมาแก้ไขปัญหาคิดได้ดีที่สุดซึ่งจุดนี้เองผู้เรียนจะมีการพัฒนาระบบในการคิด การเข้าใจและนำกลับมาใช้ได้เพราะว่าเนื้อหาที่เรียนอยู่ในบริบทที่เคยเรียนมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการให้คำนิยาม ข้อมูลต่าง ๆ ทฤษฎีต่าง ๆ ความสัมพันธ์รวมทั้งหลักต่าง ๆ ก็อยู่ในบริบทนั้น ๆ

รุตดา จะปะเกีย (2557) ได้กล่าวถึงข้อดีของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า

1. สนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างลุ่มลึก (Deep Approach) ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเรียนอย่างเข้าใจและสามารถจดจำได้นานเกิดเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง
2. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นคุณสมบัติจำเป็นที่ทุกคนควรมีเพราะสามารถพัฒนาไปเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. โจทย์ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนกับการปฏิบัติงานในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถจดจำได้ดีขึ้น

4. ทั้งครูและผู้เรียนสนุกกับการเรียน ในส่วนผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนเพราะได้มีบทบาทในการเรียนรู้เอง เช่น การอภิปรายถกเถียงในระหว่างการทำกลุ่มย่อย ฝ่ายครูเห็นพัฒนาการทางด้านความคิดและทักษะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังได้มีโอกาสเรียนรู้ข้ามสาขาที่ตนชำนาญเนื่องจากโจทย์เป็นแบบบูรณาการ โดยเรียนรู้ไปกับผู้เรียนสามารถเห็นความเชื่อมโยงของศาสตร์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้นทำให้เกิดความคิดกว้างไกล

5. ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ช่วยให้เกิดการตัดสินใจแบบองค์รวมซึ่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการทำงานเดี่ยว

6. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การหาข้อสรุปเมื่อมีความขัดแย้ง เป็นต้น

7. ผู้เรียนมีเสรีภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน

8. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะเปลี่ยนจากการเรียนแบบรับฟังและท่องจำ มาเป็นผู้มีส่วนร่วม กำกับ และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

9. มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชา สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงทางวิชาชีพที่ต้องใช้หลายๆ วิชา มารวมกันในการวินิจฉัยและแก้ปัญหา

10. เป็นการเรียนรู้แบบความคิดสร้างสรรค์ เพราะผู้เรียนต้องอาศัยความรู้เดิมที่มีอยู่มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา

11. เสริมสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากรของผู้เรียนได้ดีขึ้น

12. ส่งเสริมการสะสมการเรียนรู้และการคงรักษาข้อมูลใหม่ไว้ได้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เป็นการช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และพัฒนาทักษะการค้นคว้าความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยฝึกทักษะในการแก้ปัญหากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรารู้มาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนแสดงออกทางความคิดการใช้เหตุผล การวิเคราะห์ และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้และพัฒนาการทำงานร่วมกัน พัฒนาด้านการใช้เหตุผล พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและความรับผิดชอบจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานนี้ เป็นแนวความคิดในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะที่จะเป็นในการดำรงชีวิตหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทักษะในการนำพาตัวเองในการเรียนรู้ทักษะในการรับผิดชอบต่อรวมถึงมีการพัฒนาระบบในการคิดอย่างเป็นขั้นตอน

แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

พวงรัตน์ บุญญานันต์ (2545: 21) กล่าวถึงการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานว่า เมื่อได้รับการพัฒนาวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องมือการประเมินผลสอดคล้องกับแนวทฤษฎีที่ต้องใช้ในการประเมินการพัฒนาผู้เรียนได้ดี การบูรณาการวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเข้าไว้เป็นการพัฒนาแผนการเรียนรู้แผนการเรียนรู้จึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทักษะที่มุ่งการปฏิบัติ เช่น การตั้งเป้าหมาย การเลือกวิธีการเรียนรู้ การค้นหาข้อมูลและแหล่งต่าง ๆ และการประเมินความก้าวหน้า แผนการเรียนรู้ที่กล่าวถึงนี้เป็นส่วนของกระบวนการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการประเมินผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานได้แก่

1. แฟ้มงานเรียนรู้ (The Learning Portfolio)
2. บันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)
3. การประเมินตนเอง (Self-Assessment)
4. ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อน (Peer Feedback)
5. การประเมินผลรวบยอด (Overall Evaluation)

วลี สัตยาศัย (2557: 14) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงานทั้งด้านความรู้ ทักษะการทำงาน ทุกด้านตลอดจนเจตคติ โดย การประเมินจะต้องมีทั้งการประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียนและการประเมินตัดสินผลหลังจากเรียนเสร็จสิ้น ซึ่งผู้สอนอาจแบ่งขั้นตอนการประเมินเพื่อการวางแผนที่ดีได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์วิธีการและสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านการนำเสนอความรู้ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ และทักษะกลไก
3. กำหนดผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน โดยผู้ประเมินควรครอบคลุมทุกด้านของกิจกรรม เช่น นักเรียนนักศึกษาประเมินตนเอง เพื่อนประเมินครูอาจารย์ประเมิน ผู้ปกครองประเมิน เจ้าหน้าที่และบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงาน เช่น กรณีของนักศึกษาแพทย์ที่ปฏิบัติงานบนหอ ผู้ป่วยก็อาจใช้พยาบาลและผู้ป่วยร่วมประเมินด้วย

4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์รายวิชา รวมไปถึงสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เช่น ใช้การทดสอบ ใช้การสัมภาษณ์ ใช้การสังเกตพฤติกรรม ใช้แบบสอบถาม ใช้การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง ใช้แบบประเมินตนเอง ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นต้น

5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น การประเมินระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การประเมินระหว่างทำโครงการ

6. วิเคราะห์ผลและจัดการข้อมูลการประเมิน โดยนำเสนอรายการกระบวนการ แฟ้มสะสมผลงาน การบันทึกข้อมูล ผลการสอบ

7. สรุปผลการประเมินเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และในกรณีที่เป็นการประเมินผลสรุปรวมเพื่อตัดสินผลการเรียน ควรพิจารณาใช้เกณฑ์ที่กำหนดและนำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการ พิจารณาด้วยเสมอ

วัชรฯ เล่าเรียนดี (2548: 20-21) ได้กล่าวถึงแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีดังนี้

1. ให้เสนอรายการการดำรงแก้ปัญหา ทั้งเป็นงานเดี่ยวที่เป็นงานกลุ่ม
2. ตรวจสอบการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ผู้เรียนของตนเอง ของผู้เรียนแต่ละคน
3. ใช้แบบประเมินโดยให้เพื่อนประเมินกันและกันซึ่งต้องกำหนดเกณฑ์การประเมิน
4. ใช้แบบสังเกตประเมินผลระหว่างการเรียนรู้
5. ทดสอบด้วยการใช้วิเคราะห์ปัญหา คิดหาแนวทางการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลโดยกำหนดปัญหาให้ปฏิบัติตามขั้นตอน
6. สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
7. ใช้ข้อสอบ

6. บทสรุป

สรุปได้ว่า นอกจากเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายตามยุคที่เปลี่ยนไปแล้ว สื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ใช้ในยุคดิจิทัลก็เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มากขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC (Massive Open Online Course), การจัดการเรียนการสอนโดย Mobile learning และปัญญาประดิษฐ์ AI (Artificial Intelligence) ซึ่งตัวผู้สอนเองจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ปรับตัว ปรับแนวคิดทัศนคติของตัวผู้สอนเองและเปลี่ยน รูปแบบวิธีการสอน ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการ

สอนให้ทันกับยุคที่เทคโนโลยี เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วให้ได้ เพื่อจะได้สร้างผู้เรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ นำองค์ ความรู้ไปสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถดำรงอยู่ในยุคดิจิทัลได้ โดยสิ่งที่สำคัญของการจัดการเรียน การสอนคือการตระหนักถึงในความแตกต่างของผู้เรียน ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสามารถตอบสนอง ต่อการเรียนรู้ของบุคคลไปในทิศทางที่ประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกิดขึ้นมากเพียงใด แต่มนุษย์ก็ยังเป็นหัวใจสำคัญหลักในการจัดการเรียนการสอน ยังเป็นผู้สอนให้ ผู้เรียนรู้จักถึงคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม สอนให้มีทักษะชีวิตที่จะนำไปประยุกต์ใช้ ในการดำรงชีวิตเอาตัวรอดอยู่ในยุคดิจิทัลตามบริบทของสังคมนั่นเอง

7. เอกสารอ้างอิง

- ณัฐนัย เนียมทอง. (2566). เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับครูไทยยุค 4.0. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566. จาก <https://medium.com/opencurriculum/9>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). การศึกษาเพื่อการอบรมที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ และ Basanti Majumdar. (2554). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา (Problem-Based Learning). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุสตา จะปะเกีย. (2557). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลี สัตยาศัย. (2557). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักรูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ท.
- วัฒนา รัตนพรหม. (2548). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. ศึกษาสาสตร์ปริทัศน์. 1 (มกราคม-เมษายน), 2548.
- สุนา อัสวายุคกุล. (2559). บทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรพุทธศักราช 2521 ประจำปีการศึกษา 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Volume 4 No 3 (September – December 2024)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

~ AA 18 ~

Wishing Journal Review.

วารสารภาวนาสารปริทัศน์

Mednick, S. A. Affiliation. (1959). Mednick. Sarnoff A.: U. California. Source. Psychological Bulletin, Vol 56 (4), Jul 1959.

การพัฒนาการเรียนรู้แบบ Active Learning

Development of Active Learning

นภัสวรรณ บุญยัษเฐียร¹

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Napatsawan Bunyatsathian¹

Ph.d Student for Department Teaching Social Studies, Faculty of Education¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹

E-mail : kristaporn9527@hotmail.com.¹

Received : 9 September 2024

Revised : 25 September 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ ประยุกต์ใช้ทักษะ เชื่อมโยงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มีทักษะการคิดเชิงระบบและพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมทั้งให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในด้านความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบายด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการพัฒนาครู ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียน โดยตรง เพื่อพัฒนา ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

คำสำคัญ : การพัฒนา, การเรียนรู้, ลงมือทำ

Abstract

This article discusses developing hands-on learning management (Active Learning) It is a teaching and learning activity that focuses on developing the learning process. encourage learners to play a role in the pursuit of knowledge applied skills. Learn interactively and apply knowledge to problem solving or future careers. Able to analyze, synthesize, evaluate or create things. Possessing systematic thinking skills and full self-development. Including having guidelines for proactive learning management. In terms of the ability to manage active learning The objective is to develop teachers' ability to organize active learning. can be used to develop their own teaching and learning in a sustainable way In line with the education management policy to increase the country's competitiveness. and development and strengthening of human resource potential. including teacher development who have teaching expertise to create a new generation of teachers in a systematic way and directly measure the results of learner development in order to develop, promote, help, and advise teachers in organizing active learning (Active Learning) so that learners have learning skills in the 21st century, becoming good, talented, and quality people according to the goals of Develop the country according to the 20-year national strategy

Keywords: development, take action, Active Learning

1.บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันได้พัฒนามาสู่ยุคไร้พรมแดนอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมตามศักยภาพของประชาชนในประเทศไทยเป็นการก้าวข้ามหรือเปลี่ยนผ่าน จากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเหนือความคาดหมาย ของทุกคนบทบาทของการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่จะนำพาประเทศให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติที่มีความเจริญก้าวหน้ามาก่อนประเทศไทย สำหรับประเทศที่มีระบบการจัด การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จะส่งผลให้พลเมืองของประเทศนั้นๆ เป็นคนที่มีศักยภาพสูงซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่เน้นเรื่องความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างไร้พรมแดน หรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั่วโลกเป็นไปได้ง่ายสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งในลักษณะการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้เกิด

วิทยาการสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นพร้อมทั้งมีการเพิ่มขึ้นในด้านปริมาณและคุณภาพอย่างมากมาสำหรับผู้ติดตามข้อมูลข่าวสารจะมีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นจึงทำให้ผู้คนจะต้องเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องจากทุกมุมของโลกขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องเป็นผู้รู้จักกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารที่ได้รับสามารถใช้วิจารณ์ญาณในการไตร่ตรองถึงความน่าเชื่อถือและพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองสูงสุด จากสถานการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ จึงส่งผลให้มีการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการป้อนความรู้ จากครูผู้สอนเพียงแต่เพียงอย่างเดียวหรือที่เรียกว่า Teacher Center นั้นมีอาจพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเกิดคุณลักษณะสำคัญต่อการเป็นผู้แสวงหาความรู้หรือคัดกรองข้อมูลข่าวสารความรู้ด้วยตนเองได้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน เทคโนโลยีและการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการที่ผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด เป็นผู้ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้ชี้แนะ และให้วิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

ในยุคปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเยาวชนของประเทศไทยให้เติบโตขึ้นมาด้วยการเป็นคนที่มีคุณลักษณะเป็นทั้งคนเก่ง คนดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นได้อย่างแท้จริงซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขปรับปรุงฉบับที่ ๓ พ.ศ. 2553 นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเรื่องกระบวนการ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ อาจกล่าวได้ว่าเมื่อผู้สอนใช้วิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning จะสามารถมองเห็นและจับต้องได้ ดังนั้น วิธีในการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จะตอบโจทย์ของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือทำ จะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมกับช่วงเวลาของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนที่เน้นการลงมือกระทำ Active Learning เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งซึ่งมีผู้ใช้คำภาษาไทยแตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเรียนรู้แบบเชิงรุก การเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ การเรียนรู้แบบปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการ การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และการเรียนรู้แบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนขอใช้คำว่า "Active Learning" เท่านั้น

บทความนี้จะนำเสนอเพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในทศวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล โดยเน้นเป้าหมายการเรียนรู้ของหลักสูตร ความสามารถในการแสดงออกของผู้เรียนที่สามารถสร้างความรู้ได้

เอง ครบทุกมิติ มีการต่อยอดเป็นระดับความคิดรวบยอดและระดับหลักการ สามารถนำหลักการไปใช้ในการเรียนรู้ ทุกเรื่องทุกเวลา นำไปสู่การพัฒนาอาชีพของครอบครัวและสังคมได้

2. แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชหรือผู้แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 รวมถึงมีทักษะวิชาการ มีทักษะชีวิต และมีทักษะวิชาชีพเพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

3. ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนมีการอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และมีการอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงกับสถานการณ์จริง โดยควรคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ศักดิ์ ไซกิจวิทยุ (2548 : 12-15) ได้กล่าวไว้ว่า Active Learning คือ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเองหรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น มีการร่วมมือกันสืบค้นหาคำตอบร่วมกันอภิปราย นำเสนอ และสรุปความคิดรวบยอดร่วมกัน หรืออีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนผู้เรียนจากการเป็นผู้นั่งฟังอย่างเดียว (passive) มาเป็นผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอนกำหนด

สถาพร พุทธิกุล (2555) ได้กล่าวไว้ว่า Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดและการสร้างสรรค์ทางด้านปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงโดยผ่านสื่อหรือผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ รวมทั้งการกระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนได้มีการวิเคราะห์การสังเคราะห์ และมีการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาดา แก้วพิกุล (2555 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า (Active learning) เป็นการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจด้วยตนเองหรือร่วมกันกับเพื่อน ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่องค์ความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการเรียนการสอน โดยการพูด การฟัง การเขียน การอ่าน และการสะท้อนความคิด

มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2559) ได้กล่าวไว้ว่า Active learning เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นแบบเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการประยุกต์ใช้ทักษะ และการเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติและเพื่อแก้ปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคตได้ หลักการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุก คือ การนำวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มาใช้ออกแบบการแผนการสอน และการทำกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและยังมีการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน

จิรายุทธิ์ อ่อนศรี (2561) ได้กล่าวไว้ว่า Active learning หมายถึง การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติการ ความรู้ที่ ผู้เรียนได้เกิดจากประสบการณ์ตรง กับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ครูควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการอ่าน การเขียน การตอบคำถามแบบโต้ตอบ และรวมถึงการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนนั้นได้ใช้ความคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือ เป็น การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน, การเขียน, การโต้ตอบ, และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์, และการประเมินค่า

4.ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมการฟัง พูด อ่าน คิด และเขียน ในการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร และทักษะการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียน ทำให้เกิดความสำคัญทำให้ผู้เรียนสามารถทุ่มเทในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีแรงจูงใจในการเรียนการสอน และทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงความรู้ความสามารถของตนเองได้ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านกระบวนการที่ใช้กิจกรรมเข้ามามีส่วน

ร่วมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนได้ เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเอาใจใส่เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 2-4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียน และตัวครูผู้สอน เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ตามความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อสอดคล้องกับแนวคิดของพหุปัญญา เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตนเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทน และยาวนานกว่ากระบวนการเรียนรู้อื่น เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ครูผู้สอน สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการปฏิบัติจริง จะสามารถบันทึกในระบบความจำในระยะยาว ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า และระยะยาวกว่า

5.แนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพื่อเพิ่มเวลารู้ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีแนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกัน มีดังนี้

โดยปกติเชื่อกันว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน รวมทั้งให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรม การเรียนรวมทั้งการวัดประเมินผลได้ถูกต้อง ทั้งยังสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจัดเป็นพฤติกรรมทางด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ด้านความคิด ด้านความสามารถในการคิด เรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ปรับปรุงการจำแนกจุดมุ่งหมาย ทางการศึกษาตามแนวคิดของบลูม ขึ้นมาใหม่ มีการปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรม เป็น 6 ระดับ ดังต่อไปนี้

1.1 ความจำ (Remember) หมายถึง ความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำระยะยาว ออกมาได้ และแบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะคือ จำได้ ระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ (Understand) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูด ตัวอักษรและ การสื่อสารจากสื่อต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการสอน แบ่งประเภทย่อยได้ 7 ลักษณะ คือ ดีความ ยกตัวอย่าง จำแนกประเภท สรุป อนุมาน เปรียบเทียบ และอธิบาย

1.3 การประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการหรือใช้ระเบียบวิธีการ ภายใต้ สถานการณ์ที่กำหนดให้แบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะคือ การดำเนินงาน การใช้เป็นเครื่องมือ

1.4 การวิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ และ ค้นหา ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างของส่วนประกอบกับโครงสร้างรวมหรือ ส่วนประกอบ เฉพาะ แบ่งประเภทย่อยได้ 3 ลักษณะคือ บอกความแตกต่าง จัดโครงสร้าง และระบุคุณลักษณะ

1.5 การประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์หรือ มาตรฐาน แบ่งประเภทย่อยได้ 2 ลักษณะคือ การตรวจสอบ การวิพากษ์วิจารณ์

1.6 ความคิดสร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ด้วยรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันได้อย่างมีเหตุผลหรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ แบ่ง ประเภทย่อยได้ 3 ลักษณะคือ การสร้าง การวางแผน และการผลิต

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นค่านิยม ด้านความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทัศนคติความเชื่อ ความสนใจและด้านคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และจัดให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรม ของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้จิตพิสัย ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ได้แก่

2.1 การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งเร้าอย่างใด อย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปใน ลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้น ๆ ว่า คืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.2 การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาซึ่งอยู่ในรูปของความเต็มใจ ความยินยอม และ พึงใจต่อสิ่งเร้านั้นๆ ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรขึ้นมาเอง

2.3 การเกิดค่านิยม เป็นการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือ ใน คุณค่า ของสิ่งนั้นๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4 การจัดระบบ การสร้างแนวคิดจัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้า กันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดแย้งกันอาจไม่ยอมรับกัน อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

2.5 บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคนได้

3. ด้านทักษะพิสัย พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง มีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ชั้น ดังต่อไปนี้

3.1 การรับรู้เลียนแบบทำตาม คือ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2 การทำเอง/การปรับให้เหมาะสม คือ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจ และพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3.3 การหาความถูกต้อง คือ เป็นพฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า แนวคิดด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตนเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่วได้นั้น ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ คือ เป็นพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติเป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูงได้

การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)

รูปภาพที่ 1

การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ผู้สอนสามารถใช้วิธีการประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

2. การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ ผู้สอนมอบหมาย ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ผู้สอน ต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ ภาระงาน (Tasks) หรือเกณฑ์การประเมินกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Scoring Rubrics) การประเมินการปฏิบัติ จะช่วยตอบคำถามที่ทำให้เรารู้ว่า “ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรารู้ ไปใช้ได้ดีเพียงใด” ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในระดับชั้นเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่เราต้องการจะวัด (พิจารณาจากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด หรือผลลัพธ์ที่เราต้องการ)
- 2) การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการประเมินการปฏิบัติ
- 3) รูปแบบหรือวิธีการประเมินการปฏิบัติ
- 4) การสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติ
- 5) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics)

ดังนั้นการวัดผลประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนรู้ในการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับผู้เรียน เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้และรวมถึงการวิเคราะห์แนวทางการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ที่อยู่บนพื้นฐานของคำถามที่ส่งเสริม การคิด การฟังอย่างตั้งใจ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิผล

6. การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยต้องพิจารณาว่ากิจกรรมที่ออกแบบเป็นกิจกรรม ลักษณะใด อาจจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของแต่ละวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมเสริมทักษะอื่น ๆ โดยผู้ออกแบบพิจารณาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดของ บลูม (Bloom’s Taxonomy) คือสี่เสาหลักทางการศึกษา หลักการพัฒนาทักษะ 4 H (Head Heart Hand และ Health) โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อเรื่อง เป็นข้อความที่เป็นประเด็นของเรื่อง ที่ผู้เรียนจะทำการศึกษา โดยเป็นมโนทัศน์กว้าง ๆ ที่เอื้อต่อการใช้ความรู้ และมุมมองหลายวิชามารวมกัน รวมทั้งการสื่อความหมายเป็นแนวคิดหรือความคิดรวบยอด แก่ ผู้เรียน ควรเป็นหัวข้อเรื่องที่ทันสมัย น่าสนใจ และมีความหมายสำหรับผู้เรียน ทำให้เกิดความกระหาย อยากจะเรียนรู้ และพร้อมที่จะสืบสวน แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งผู้ออกแบบกิจกรรมควรพิจารณาในประเด็น ต่อไปนี้

1) หัวข้อเรื่อง มีความยากง่าย เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อนจนเกินไป และที่สำคัญต้องมีความเป็นไปได้

2) หัวข้อเรื่อง มีแหล่งความรู้ที่จะศึกษาค้นคว้า

3) หัวข้อเรื่อง สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือ กระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ และความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ผู้เรียนต้องมีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการอ่าน การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน การวิเคราะห์ปัญหา และใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้นาน กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก จะสอดคล้องกับการทำงานของสมอง และความจำ โดยผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูล และจำสิ่งที่เรียนรู้โดยมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม ผ่านการปฏิบัติจริง สามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก อาจแยกการออกแบบกิจกรรมได้ 3 ลักษณะ คือ

1) การออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้

2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมทักษะอื่น ๆ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ วิธีการ/กิจกรรมที่ครูหรือผู้เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ สอดคล้อง เชื่อมโยงกับมาตรฐานตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือกระบวนการ/วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลต่อ

ผู้เรียน ในการกระตุ้นความสนใจ สนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียน มีการเคลื่อนไหว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตย การใช้ทักษะชีวิต ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ตามศักยภาพ และคุณลักษณะที่ดี นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ ยังต้องส่งเสริมทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการ ฝึกการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน กับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สร้างความเข้าใจบทเรียนและส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ หรือการออกแบบกิจกรรมจะมุ่งตรงไปที่การจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือมุ่งให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้การจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกันมาผสมผสานกับการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการขั้นสูงต่อไป

7. บทบาทของครูในการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวทาง Active Learning ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยดำเนินการดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม การเจรจา และการโต้ตอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน
2. ลดบทบาทด้านการสอน และการถ่ายทอดความรู้โดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นพลวัต (มีการเคลื่อนไหว/การขับเคลื่อน) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสำเร็จในการเรียนรู้ สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนรู้และความเข้าใจที่ได้ไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ
4. มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน มีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน รวมถึงเนื้อหาและกิจกรรมที่ทำด้วย
5. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากวิธีการสอนที่หลากหลายกิจกรรม
6. เปิดใจยอมรับในความสามารถ การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

7. ผู้ถ่ายทอดความรู้ควรทราบว่าผู้เรียนมีความถนัดที่แตกต่างกัน และทราบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

8. ผู้สอนควรมีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบ และมีความสุขในการเรียนรู้กับ

การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ครูผู้สอนต้องพยายามสร้างลักษณะการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจและรู้ว่า ในขณะที่กำลังเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องรู้สิ่งใดบ้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ตามความคิดและความสามารถของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความสามารถของตนเองในการคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

รูปภาพที่ 2 บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้

ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอน กับ Active Learning ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมผู้เรียนในทุกกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ รวมถึงต้องมีการสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

8. บทสรุป

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้มีการประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปสู่ปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นการนำเอาวิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน รวมทั้งส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียน กับผู้สอน จึงถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริม ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนต้อง อ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียน ลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยน บทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้การพัฒนาการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยผู้เรียนมี บทบาทในการแสวงหาความรู้ มาใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียน ทั้งยังนำไปประยุกต์ใช้ ในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า อย่างสร้างสรรค์ เป็นการ จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคตได้ รวมถึงทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทางการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ จะ ทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพ และถือเป็นการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวปฏิบัติการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรายุทธิ์ อ่อนศรี. (2567). *การพัฒนาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในศตวรรษที่ 21*. ออนไลน์. สืบค้น เมื่อ 14 มกราคม 2567 จาก <http://www.nwm.ac.th/nwm/wp-content/uploads/2018/07-21.pdf>.
- มนตรี ศิริจันทร์ชื่น. (2554). *การสอนนักศึกษากลุ่มใหญ่ในรายวิชาการ Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา โดยใช้การสอนแบบ Active learning และการใช้บทเรียนแบบ e-learning*. คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2567). *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <http://www.spu.ac.th/tlc/files/2013/05/km-activelearning-.pdf>.
- ศักดิ์ดา ไขจิภิญโญ. (2548). *สอนอย่างไรให้ Active Learning*. นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน. 2(2): 12-15.

สถาพร พงษ์พิบูล. (2567). *คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2), 1 - 13. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <http://library.surat.psu.ac.th/research>.

สุชาดา แก้วพิบูล. (2555). *การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น โดยเน้นการเรียนรู้เป็นคู่ร่วมกับการบริหารสมอง เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสุขในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ*, ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อยู่ดีมีสุข เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ Live happily Buddhist economics

พระครูปลัดคณศ ทองผา¹

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Phrakhrupalad Kanes Thongpha¹

Ph.d Student for Department Teaching Social Studies, Faculty of Education¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹

E-mail : kongjivon@hotmail.com.¹

Received : 24 September 2024

Revised : 9 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

หลักเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เน้นการดำรงชีวิตอย่างพอดี อยู่ดีมีสุข ที่มุ่งให้มนุษย์จำกัดความอยากหรือความต้องการของตนเอง แทนการกระตุ้นตัณหาหรือความอยากเพื่อให้เกิดการบริโภคมากขึ้น(บริโภคนิยม) เนื่องจากพระพุทธศาสนาเห็นว่าความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีขีดจำกัดแต่ขณเดียวกันทรัพยากรมีขีดจำกัด หากมีการใช้เกินความจำเป็น ทรัพยากรเหล่านั้นก็จะหมดสิ้นไปในที่สุด การปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจบนพื้นฐานของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงต้องหันมาแก้ไขที่ตนเองก่อน จำกัดความอยากความต้องการ ให้รู้จักพอดี ไม่บริโภคเกินความพอดี หรือตกเป็นทาสของวัตถุ

คำสำคัญ: อยู่ดีมีสุข, เศรษฐศาสตร์, แนวพุทธ

Abstract

Principles of economics according to Buddhism It is a way of life based on Buddhist principles. Emphasis on living life in moderation, living well and happily, which aims at allowing people to limit their own wants or needs. Instead of stimulating lust or desire to create more consumption (consumerism) because Buddhism views that human needs are limitless but at the same time resources are limited. If it is used more than necessary Those resources will eventually run out. Conducting oneself according to economic principles based on Buddhist

principles must therefore turn to correcting oneself first. limit desires Let's get to know each other well. Do not consume more than appropriate. or become a slave to objects.

Keywords: live happily, economics, Buddhist style

1. บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของคนภายในประเทศภายใต้แนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 8 และ 9 โดยได้ให้ความหมายของความอยู่ดีมีสุขว่า “ความอยู่ดีมีสุข หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจมีความรู้ มีงานทำที่ทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ความอยู่ดีมีสุขตามความหมายข้างต้น ครอบคลุมการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมและสามารถจำแนกองค์ประกอบได้เป็น 7 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านอนามัย ด้านความรู้ด้านชีวิตการทำงาน ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ” ซึ่งทุกองค์ประกอบจะต้องดำเนินการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้เกิดผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนได้อย่างแท้จริง (วรัญญา สมฤทธิ์ และ นลิตรา ไทยประเสริฐ, ออนไลน์ : 5) ฉะนั้น “ความอยู่ดีมีสุข” ต้องพิจารณาในขอบเขตของความสำเร็จของแต่ละปัจเจกบุคคล ไม่ใช่เพียงแค่การพิจารณา “เครื่องมือ” ที่ประชาชนเป็นเจ้าของและใช้ไปสู่จุดหมายปลายทางเท่านั้น มาตรฐานการดำรงชีวิต (The standard of living) ไม่ใช่เป็นเรื่องของการเป็นเจ้าของสินค้าและบริการ แต่เป็นเรื่องของการดำรงชีวิตด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ศาสตราจารย์เซิน ได้พัฒนาความคิดเกี่ยวกับ “ภารกิจ” และ “สมรรถภาพ” (functioning and Capabilities) (ลักเบญญา จิรวุฒิ วงชัย, ออนไลน์ : 2) เพื่ออธิบายความอยู่ดีมีสุข “ภารกิจ” หมายถึง ความสำเร็จ และ “สมรรถภาพ” ก็หมายถึง ความสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ “ภารกิจ” เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงโดยตรงกับการเลือกดำเนินชีวิตของแต่ละปัจเจกบุคคลในขณะที่ “สมรรถภาพ” เกี่ยวข้องกับทางเลือกหรืออิสรภาพที่บุคคลสามารถเลือกหาในการดำรงชีวิตหรือแสวงหาความสำเร็จในชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์ : 3) แนวคิดความอยู่ดีมีสุข (Well-being) เป็นแนวคิดที่เน้นความสำคัญไปที่ความสุขซึ่งอาศัยหลักธรรมชาติของมนุษย์ที่ต่างพยายามที่จะแสวงหาความพึงพอใจและหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ตามหลักอรรถประโยชน์ คือ การยอมรับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสุขและปฏิเสธกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความสุข (นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์, 2557 : 3) ทุกคนในโลกล้วนแสวงหาแต่การบรรลุถึงความอยู่ดีมีสุขของคนเรานั้นอาจแตกต่างกันได้บางคนมีความอยู่ดีมีสุขจากการมีทรัพย์สิน เพื่อแสดงถึงฐานะหรือความมั่งคั่งทางรายได้ของตนเอง ในขณะที่บางคนมีความอยู่ดีมีสุขเนื่องจากการมีสุขภาพที่ดี การที่อยู่ดีมีมีความสุข การใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพ รู้สึกพึงพอใจกับชีวิตมีความสุขกับสิ่งที่มี และไม่ทุกข์กับสิ่งที่ไม่มี การอยู่ดีมีมีความสุขนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกเพียงอย่าง

เดียว แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในด้วย เช่น ความคิด ทศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของเราเอง เราสามารถอยู่ดีมีความสุขได้ แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก หากเรามีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่บวก และพยายามทำสิ่งที่ดีที่สุดในกับตัวเองและผู้อื่น การอยู่ดีมีความสุข เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถมีได้ เพียงแค่เราใส่ใจดูแลตัวเองทั้งกายและใจ คิดดี ทำดี และใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับความอยู่ดีมีความสุข และเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

เนื้อหาของบทความประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 2 ส่วน คือ แนวคิดเกี่ยวกับความอยู่ดีมีความสุข และเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ ดังความสังเขปต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความอยู่ดีมีความสุข

ความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพและการมีชีวิตที่เป็นสุข ความหมายของความอยู่ดีมีความสุข พบว่ามีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย จากนั้นวิชาการหลายท่านได้ดังนี้

เมธาวิ บุญพิทักษ์ (2560 : 13) ได้อธิบายว่า ความอยู่ดีมีความสุขประกอบด้วย 2 ฐานคิด คือ ความอยู่ดีมีความสุขด้านภาวะวิสัยและความอยู่ดีมีความสุขด้านอัตวิสัย ซึ่งฐานคิดดังกล่าวทั้งสองแนวนี้นสามารถปรับไปใช้กับคนทุกกลุ่มทุกวัยและน่าจะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน

สาสินี เทพสุวรรณ และคณะ (2550 : 325) ได้อธิบายว่า ความอยู่ดีมีความสุขมี 2 มิติใหญ่ ๆ คือความอยู่ดีมีความสุขทางอัตวิสัย หรือความสุขทางใจ (Subjective Well-Being or Happiness) เป็นความรู้สึกแบบองค์รวม ซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมขึ้นอยู่กับความนึกคิดของแต่ละบุคคล และความอยู่ดีมีความสุขทางภาวะวิสัย (Objective Well-Being) ซึ่งครอบคลุมหลายด้าน ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่จับต้องได้

ดารุณี จงอุดมการณ์ (2549 : 10) อธิบายว่า ความอยู่ดีมีความสุขคือการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของชีวิตตนเอง ที่ประสานกันในหลายมิติภายใต้บริบททางสังคม โดยครอบคลุมการให้คุณค่าของบุคคล มาตรฐานความเป็นอยู่ในสังคม ความคาดหวังในเป้าหมายในชีวิต และความห่วงใยที่มีอยู่ของบุคคล

2.1.1 การมีสุขภาพที่ดีหรือสุขภาวะ

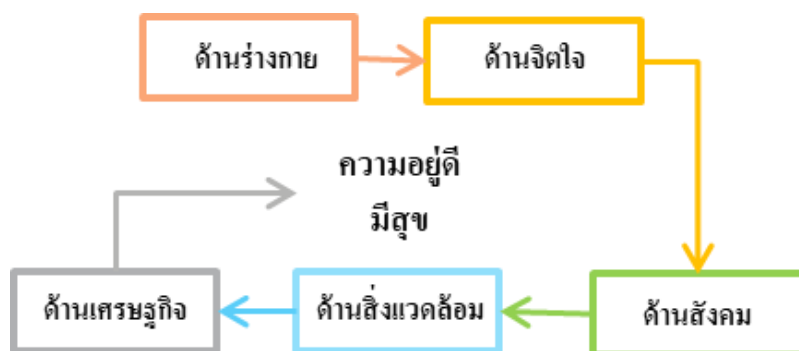
เป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี มิใช่เพียงปราศจากโรคหรือทุพพลภาพเท่านั้น แต่เป็นความสมบูรณ์ของมนุษย์ใน 4 มิติ คือ ร่างกายจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ หากสมบูรณ์อย่างสมดุลแล้วก็จะเข้าสู่สภาพที่เรียกว่า สุขภาวะ มิติสุขภาพองค์รวมทั้ง 4 มิติ ซึ่งถือเป็นสุขภาวะจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยสุขภาวะทางจิตวิญญาณจะเป็นมิติที่สำคัญที่บูรณาการความเป็นองค์รวมของมิติทางกาย มิติทางจิตใจ และมิติทางสังคมของบุคคลและครอบครัวให้สอดคล้องประสานเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกัน จิตวิญญาณเป็นสิ่งสำคัญของสุขภาพที่จะเชื่อมโยงสภาวะในมิติอื่น ๆ หากขาดสภาวะทางจิตวิญญาณ มนุษย์จะไม่พบความสุขที่แท้จริง ดังนั้น การเข้าถึงสมดุลของการมีสุขภาพที่ดีจึงเป็นการส่งเสริมวิถีแห่งชีวิตที่จะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตได้ ดังนี้

- 1) มิติทางกาย ใส่ใจดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ
- 2) มิติทางจิตใจ ฝึกคิดบวกและมองโลกในแง่ดี โดยเปิดใจยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาใน
- 3) มิติทางสังคม รู้จักผ่อนปรนยืดหยุ่นและปรับตัวเข้ากับผู้คนรอบข้าง
- 4) มิติทางจิตวิญญาณ ตระหนักในคุณค่าแห่งชีวิตและรู้ค่าความดีงามของทุกชีวิต ทำให้มีปัญญารอบรู้เท่าทัน มีความเข้าใจในชีวิต (จิตตินันท์ เดชะคุปต์ : ออนไลน์)

2.1.2 ลักษณะของความอยู่ดีมีสุข

ความอยู่ดีมีสุข ภาวะที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีความสุขทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีลักษณะดังนี้

แผนภาพที่ 1 ลักษณะของความอยู่ดีมีสุข

ความอยู่ดีมีสุขสำหรับแต่ละคนอาจแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่

- 1) ด้านร่างกาย การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขในด้านร่างกาย ได้แก่
 - สุขภาพกายที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
 - สุขภาพจิตที่ดี มีความสุข เบิกบานใจ
 - การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
 - การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

- การนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ

2) ด้านจิตใจ การมีอารมณ์และความรู้สึกที่ดี รู้สึกมีความสุข เบิกบานใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้อย่างมีสติและปัญญา ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขในด้านจิตใจ ได้แก่

- ความรู้สึกมีความสุข เบิกบานใจ
- ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
- ความเข้าใจในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น
- ความรู้สึกมีเป้าหมายในชีวิต
- ความสามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคอย่างมีสติโดยใช้ปัญญา

3) ด้านสังคม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ได้รับการยอมรับและเคารพจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอย่างมีความสุข ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขในด้านสังคม ได้แก่

- การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนที่คุณรัก/ครอบครัว
- การมีส่วนร่วมในชุมชน
- การช่วยเหลือผู้อื่น
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

4) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย สะอาด น่าอยู่ ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- สภาพแวดล้อมที่สวยงามน่าอยู่
- สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
- สภาพแวดล้อมที่สะอาด
- สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

5. ด้านเศรษฐกิจ การที่บุคคลมีความมั่นคงทางด้านรายได้ การประกอบอาชีพ ทรัพย์สิน เงินออม และการเป็นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต่าง ๆ รวมทั้ง มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถเข้าถึงความต้องการการบริโภคที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน ลักษณะของความอยู่ดีมีสุขในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- ลักษณะเชิงปริมาณ หมายถึง การมีรายได้ ทรัพย์สิน และเงินออมเพียงพอต่อการดำรงชีวิต

- ลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง การมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สภาพความเป็นอยู่ที่ดี และโอกาสในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

2.1.3 ความอยู่ดีมีสุขในทางพุทธศาสนา

ความอยู่ดีมีสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ทุกคน ในทางพุทธศาสนา ความอยู่ดีมีสุขไม่ได้หมายถึงเพียงความมั่งคั่งทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความพึงพอใจทางจิตใจและจิตวิญญาณอีกด้วย ความอยู่ดีมีสุขในทางพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 3 หลัก ได้แก่

1) ศีล เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ การมีศีลจะช่วยควบคุมความคิดและการกระทำ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นแนวทางและกรอบที่กำกับการกระทำหรือการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นั่นเอง

2) สมาธิ คือ การมีสติอยู่กับปัจจุบัน การฝึกสมาธิจะช่วยให้รู้จักตนเอง เข้าใจความคิดและอารมณ์ของตนเองได้ เพื่อให้เกิดความเพียรชอบ การระลึกรู้ชอบและมีจิตสำนึกที่ชอบ เพื่อความสมดุลทั้งจิตและกาย เป็นขบวนการเกื้อหนุนให้สิ่งที่รับเข้ามาในชีวิตดำเนินไปด้วยประสิทธิภาพสูงสุด

3) ปัญญา คือการรู้แจ้งความจริง การฝึกปัญญาจะช่วยให้บุคคลเข้าใจถึงเหตุและผลของสิ่งต่างๆ เข้าใจถึงธรรมชาติของชีวิต และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีสติและปัญญา ซึ่งจะยังผลให้เกิดมีทัศนะความเชื่อ ค่านิยมที่ถูกต้อง เข้าสู่ชีวิตนั่นคือ ขบวนการ ไตรสิกขา

ความอยู่ดีมีสุขในทางพุทธศาสนาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบตามลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุข ได้แก่

1) ความอยู่ดีมีสุขแบบรูปธรรม หมายถึง ความสุขที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ เช่น การมีสุขภาพกายที่แข็งแรง การมีทรัพย์สินเงินทอง การมีงานที่ดี เป็นต้น

2) ความอยู่ดีมีสุขแบบนามธรรม หมายถึง ความสุขที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในจิตใจหรือจิตวิญญาณ เช่น การมีจิตใจที่เบิกบาน การมีความรัก ความเมตตา กรุณา เป็นต้น

2.1.4 หลักเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

แนวความคิดทางพระพุทธศาสนาเรื่องสัมมาอาชีวะ หรือ 'สัมมาอาชีวะ' เป็นสิ่งเตือนใจว่าวิถีการหาเลี้ยงชีพของเราเป็นส่วนสำคัญของชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยการเลือกวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับค่านิยมของเราและไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น เราสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างโลกที่ยุติธรรมและยั่งยืนมากขึ้นได้ (E. F. Schumacher, 1973 : 43-44) การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประสานกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรเหมาะสมแก่ชาวบ้านทั่วไปได้แก่ ความเป็นรู้จักพอในการบริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ชีวิตแบบไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเน้นการลดละ เลิก อบายมุข ด้วยการประพฤติตามหลักเบญจศีล และ เบญจธรรม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ มีรากฐานความคิดจากคำสอนของพระพุทธเจ้าในข้อที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา

หรือทางสายกลาง”ความอยู่ดีมีสุขตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา (การปฏิบัติตนในทางสายกลาง) มัชฌิมาปฏิปทา ในทางพุทธศาสนา หมายถึง ทางสายกลาง คือ การไม่ยึดถือสุดในทางทั้ง 2 ได้แก่

- 1) อัตตภิกลณานุโยค คือ การประกอบตนเองให้ลำบากเกินไป
- 2) กามสุขัลลิกานุโยค คือ การพัวพันในกามในความสบาย

หลักมัชฌิมาปฏิปทา (การปฏิบัติตนในทางสายกลาง) เป็นหลักคำสอนที่ปรากฏในพระธรรมเทศนาถ้อยแรกของพระพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร นอกจากคุณค่าขั้นสูงสุดของหลักมัชฌิมาปฏิปทา ที่เป็นไปเพื่อการพ้นทุกข์แล้ว คุณค่าในเบื้องต้น ยังเป็นไปเพื่อการรู้จักการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดี เป็นแนวทางของการแก้ทุกข์ที่เรียกว่า “อริยมรรคมีองค์ 8” โดยมุ่งเน้นให้มีความสุขกายและสุขใจไปด้วย ดังนี้

(1) สัมมาทิฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ หมายถึง การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามความเป็นจริง ด้วยปัญญา

(2) สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ หมายถึง การใช้สมองความคิดพิจารณาแต่ในทางกุศล หรือความดีงาม ความคิดที่จะประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความคิดที่จะบริโภคอย่างมีสติ ไม่ฟุ่มเฟือย

(3) สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ หมายถึง การพูดต้องสุภาพ ในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม พูดความจริง ไม่โกหกหลอกลวง ไม่พูดจาสร้างความขัดแย้ง

(4) สัมมากัมมันตะ คือ กระทำชอบ หมายถึง การประพฤติดีงาม ทางกายหรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง

(5) สัมมาอาชีวะ คือ อาชีพชอบ หมายถึง การทำมาหากินอย่างสุจริตชนไม่คดโกง เอาเปรียบคนอื่น ๆ มากเกินไป

(6) สัมมาวายามะ คือ พยายามชอบ หมายถึง ความอุตสาหะพยายาม ประกอบความเพียร

(7) สัมมาสติ คือ ระลึกรู้ชอบ หมายถึง การมีสติไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอจิตเลือนลอย ดำรงอยู่ด้วยความรู้ตัวอยู่เป็นปกติ

(8) สัมมาสมาธิ คือ จิตมั่นชอบ หมายถึง การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สดจากกิเลส นิรณอยู่เป็นปกติ

2.2 หลักธรรมการพึ่งพาตนเอง

การพึ่งพาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากเกินไป เป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะและความรู้ความสามารถ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง รู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นตามกำลังความสามารถ ช่วยให้ผู้มีความเข้มแข็ง มั่นคง สามารถยืนหยัดด้วยตัวเองได้ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง การพึ่งพาตนเองไปสามารถประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.2.1 การประกอบอาชีพ การพึ่งพาตนเองช่วยให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และประสบความสำเร็จในอาชีพ

2.2.2 การศึกษา การพึ่งพาตนเองช่วยให้บุคคลสามารถตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียน

2.2.3 การครองเรือน การพึ่งพาตนเองช่วยให้บุคคลสามารถครองเรือนอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว

2.2.4 การอยู่ร่วมกันในสังคม การพึ่งพาตนเองช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ และร่วมมือกันพัฒนาสังคม

2.2.5 การแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหาดifferent ๆ ด้วยตนเองในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 หลักสันโดษ

หลักสันโดษ หมายถึง การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมี โดยไม่ยึดติดกับสิ่งของพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองได้มาด้วยความชอบธรรมและใช้จ่ายในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ให้บุคคลรู้จักประมาณ ได้แก่ การประหยัดและรู้จักออม ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ มีความเป็นอยู่อย่างสงบเรียบง่ายและโปร่งใส ไม่ทะเยอทะยานต่อสู้และเบียดเบียนบุคคลอื่น ไม่เอาจริงเอาจังเปรียบกันอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการแบ่งสันโดษออกเป็น 3 หมวดหรือ 3 ประเภท เรียกว่า “การแบ่งตามประเภทแห่งตักะ” (พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่ม 14 ข้อ 252: 9) ได้แก่ ยถาลภสันโดษ ยถาพลสันโดษ และยถาสารูปสันโดษ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2561 : 471) อธิบายไว้ว่า

2.3.1 ยถาลภสันโดษ คือ ยินดีตามที่ได้ ยินดีตามที่ได้พึ่งได้ หมายถึง ตนได้สิ่งใดมาหรือ เพียรหาสิ่งใดมาได้ เมื่อเป็นสิ่งที่ตนเพียรได้ ไม่ว่าจะหยาบหรือประณีตแค่ไหน ก็ยินดีพอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอยากได้สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อนกระวนกระวายเพราะสิ่งที่ตนไม่ได้ ไม่ปรารถนาสิ่งที่ตนไม่พึงได้หรือเกินไปกว่าที่ตนพึงได้ โดยถูกต้อง ชอบธรรม ไม่เพ่งเล็งปรารถนาของที่คนอื่น ไม่ริษยาเขา

2.3.2 ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามกำลัง หมายถึง ยินดีแต่พอแก่กำลังร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการใช้สอยของตน ไม่ยินดีอยากได้เกินกำลัง ตนมีหรือได้สิ่งใดมาอันไม่ถูกกับกำลังร่างกายหรือสุขภาพ เช่น ภิกษุได้อาหารบิณฑบาตที่แสดงต่อโรคของตน หรือเกินกำลังการบริโภคใช้สอย ก็ไม่ห่วงแหนเสียดายเก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝืนใช้ให้เป็นโทษแก่ตน ย่อมสละให้แก่ผู้อื่นที่จะใช้ได้และรับหรือแลกเอาสิ่งที่ถูกโรคกับตนแต่เพียงที่พอแก่กำลังการบริโภคใช้สอยของตน

2.3.3 ยถาสารุปสันโดษ คือ ยินดีตามสมควร หมายถึง ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควรแก่ภาวะ ฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกษุไม่ปรารถนาสิ่งของอันไม่สมควรแก่สมณภาวะ หรือภิกษุบางรูปได้ปัจจัยสี่ที่มีค่ามากเห็นว่าเป็นสิ่งสมควรแก่ท่านผู้ทรงคุณสมบัติที่น่านับถือ ก็นำไปมอบให้แก่ท่านผู้นั้น ตนเองใช้แต่สิ่งอันพอประมาณ หรือภิกษุบางรูปกำลังประพฤติดวัตรขัดเกลาค้นได้ของประณีตมาก็สละให้แก่เพื่อนภิกษุรูปอื่น ๆ ตนเองเลือกหาของปอน ๆ มาใช้หรือตนเองมีโอกาสจะได้ลาภอย่างหนึ่ง แต่รู้ว่าสิ่งนั้นเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อื่นที่เชี่ยวชาญถนัดสามารถด้านนั้น ก็สละให้ลาภถึงแก่ท่านผู้นั้น ตนรับเอาแต่สิ่งที่เหมาะสมกับตน

2.4 หลักสัปปุริสธรรม 7

หลักสัปปุริสธรรม 7 หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้คนมีคุณสมบัติของคนดี ประกอบด้วย

2.4.1 อัมมัญญตา (ความรู้จักเหตุ) รู้เหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้จักพิจารณาหาต้นตอของสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง เพื่อลงมือแก้ไขให้ถูกต้องตามเหตุนั้น

2.4.2 อัตถัญญตา (รู้จักผล) คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ จึงต้องเลือกวิธีการปฏิบัติให้เกิดผลของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2.4.3 อัตตัญญตา (ความรู้จักตน) คือ รู้ภาวะ รู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรมแล้วประพฤติให้เหมาะสมและเรียนรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป ว่าเรามีความรู้เพียงพอรึไม่กับสิ่งที่จะทำ ถ้ายังรู้ไม่พอ ควรจะหาความรู้เพิ่มเติมได้จากใครและการจะทำงานให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยอะไรบ้าง

2.4.4 มัตตัญญตา (ความรู้จักประมาณ) คือ รู้จักความพอดี ไม่ทำอะไรเกินกำลัง ไม่ทำอะไรเกินขอบเขต เป็นการรู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ การรู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งต่างอย่างคุ้มค่า

2.4.5 กาลัญญตา (ความรู้จักกาล) คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้รู้เวลา รู้ว่าในเวลาเช่นไรควรจะทำอะไร ไม่ควรทำอะไร ไม่ทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

2.4.6 ปริสัญญูตา (ความรู้จักบริษัท) คือ การรู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มคนว่าดีหรือไม่ดี ควรคบหาสมาคม ควรเข้าไปอยู่เป็นพวกหรือไม่ เมื่ออยู่ในชุมชนหรือที่ประชุมนั้น ๆ ควรวางตัวอย่างไร กิริยาอย่างไร จะต้องช่วยเหลืออะไร จะต้องพูดอย่างไร ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างไร

2.4.7 บุคคลัญญูตา (ความรู้จักบุคคล) คือ การรู้จักประเภทบุคคล ว่าแต่ละคนฉลาดหรือโง่ เป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต มีความสามารถหรือไม่ มีคุณธรรมหรือไม่แล้วเลือกคบหา ให้เหมาะสมกับกิจการ หรือเพื่อที่จะปฏิบัติกับเขาได้อย่างเหมาะสม ต้องใช้คำพูดและวิธีการอย่างไร เพื่อจะให้งานสำเร็จ

2.5 หลักทฤษฎัมมิกัตถประโยชน์

หลักความสำคัญของการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ต่อตนเองได้รับประโยชน์ในปัจจุบันตามหลักทฤษฎัมมิกัตถประโยชน์จัดเป็นการบริหารการจัดการทรัพย์และสามารถแก้ปัญหาต่างมาแล้วข้างต้นอย่างถูกวิธีดังที่พระธรรมปิฎกได้กล่าวไว้ว่า “คนที่เราจะเรียกว่า รู้จักใช้ทรัพย์หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็นเป็นคนที่ทำมาหากินที่ดีตั้งตัวสร้างหลักฐานได้และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องเพราะปฏิบัติตามหลักธรรม คือ ทฤษฎัมมิกัตถประโยชน์” (พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต), 2544 : 38) เป็นข้อปฏิบัติสำคัญ ที่ทำให้เกิดผล คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้มีทรัพย์สินเงินทอง พึ่งตนเองได้ เรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน บางทีเรียกว่า “หัวใจเศรษฐกิจ” โดยมีคำย่อคือ อุ อา กะ สะ อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการ คือ

2.5.1 อุฏฐานะสัมปทา (อุ) หมายถึง การถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรอง พิจารณาหาวิธีการที่แยบคายในการทำงานการงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักฝึกฝน การทำงานประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

2.5.2 อารักขสัมปทา (อา) หมายถึง การรักษาคุ่มครองทรัพย์สินที่หามาได้ ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่าง ๆ หรือไม่ให้สิ้นเปลืองหมดไปด้วยสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ การรักษาทรัพย์มี 5 ประการ คือ

- 1) รู้จักคุณค่าของเงิน ตระหนักว่าเงินเป็นสิ่งที่มีความค่าและควรใช้อย่างคุ้มค่า
- 2) ตั้งเป้าหมายทางการเงิน กำหนดเป้าหมายทางการเงินไว้อย่างชัดเจน เพื่อจะได้มีแนวทางในการออมและการลงทุน
- 3) วางแผนการเงินอย่างรอบคอบ ศึกษาข้อมูลและวางแผนการเงินอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพย์สินเงินทองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายอย่างรอบคอบและจำเป็นเท่านั้น

5) รู้จักปฏิเสธความช่วยเหลือที่ไม่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่จำเป็น

2.5.3 กัลยาณมิตรตา (กะ) หมายถึง การรู้จักคบคนดีหรือมีกัลยาณมิตร ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เจริญก้าวหน้าในวงการอาชีพนั้น ๆ ทำให้รู้เห็นช่องทางและโอกาสต่าง ๆ ในการทำงาน ทันท่วงที เหตุการณ์ตลอดจนรู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์ของตนอย่างถูกต้อง ไม่ถูกมิตรชั่วชักจูงไปในทางอบายมุข ซึ่งจะทำให้ทรัพย์สิ้นไม่เพิ่มพูนหรือมีแต่จะหดหายไป มิตรสูตร เป็นสูตรที่กล่าวถึงความสำคัญของมิตรที่ดี ว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก มิตรที่ดีเปรียบเสมือนร่มไม้ใหญ่ ที่คอยปกป้องคุ้มครองบุคคลจากภัยต่าง ๆ มิตรที่ดีจะช่วยให้บุคคลสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรจึงต้องประกอบด้วยองค์คุณ หรือคุณสมบัติของกัลยาณมิตรถึง 7 ประการ ดังนี้

1) ปิโย คือ ความน่ารัก หมายถึง มีเมตตากรุณา ใส่ใจคนและประโยชน์สุขของเขา เข้าถึงจิตใจและสร้างความสนิทสนมเป็นกันเอง ทำให้ผู้อื่นเกิดความชุ่มชื่นใจ มีความสบายใจ

2) ครุ คือ น่าเคารพ หมายถึง เป็นผู้หนักแน่น ถือหลักการเป็นสำคัญ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจและเป็นที่ยึดพิงได้ เป็นบุคคลที่อุดมด้วยปัญญาทั้งทางโลก และทางธรรม ตระหนักได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรเป็นบุญอะไรเป็นบาป

3) ภาวนีโย คือ น่าเจริญใจ หมายถึง มีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาแท้จริง มีคุณธรรม มีความประพฤติดีงาม เป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอและเป็นที่น่ายกย่องเอาแบบอย่าง

4) วตตะ คือ รู้จักพูดให้ได้ผล หมายถึง รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรทำอะไร คอยให้คำแนะนำตักเตือนและเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีเหตุผล

5) วจนกฺขโม คือ อุดหนุนต่อถ้อยคำ หมายถึง พร้อมรับฟังคำปรึกษาซักถาม อุดหนุนต่อคำล่วงเกิน คำตักเตือนและอดทนฟังได้ไม่เสียอารมณ์

6) คมภิรณจฺกถํ กถิตตา คือ แกล้งเรื่องล้าลึกได้ หมายถึง กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ยุ่งยากลึกซึ้งให้เข้าใจได้ง่าย

7) โน จญฺฐาเน นิโยชเย คือ ไม่ชักนำไปในอสุภาน หมายถึง ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหล เพื่อเจ้า

2.5.4 สมชีวิตา (สะ) หมายถึง รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย ความเป็นอยู่พอดีหรือความเป็นอยู่สมดุจ คือ เลี้ยงชีพแต่พอดี ไม่ให้ฟุ่มเฟือย ไม่ให้ผิดเคืองให้รายได้เหนือรายจ่าย มีเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น

2.6 หลักกุศลมูล

เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักธรรม 3 ประการ คือ

2.6.1 อโลภะ หมายถึง ความไม่โลภ หมายถึง สภาพที่จิตปราศจากความทะยานอยาก พุ่มเพื่อยในการบริโภคทรัพย์ ความต้องการสิ่งของหรือสิ่งใด ๆ เกินพอดี

2.6.2 อโทสะ ความไม่คิดประทุษร้าย หมายถึง ไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่น ระวังความโกรธ ความโมโหผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล ในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมต่าง ๆ

2.6.3 อโมหะ ความไม่หลง หมายถึง ความไม่หลงมกมาย เป็นผู้มีสติปัญญามั่นคงใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในการบริโภคทรัพย์

2.7 หลักโภคอาทิยะ

โภคอาทิยะ 5 หมายถึง หลักธรรมที่สอนเกี่ยวกับการใช้จ่ายทรัพย์ที่หามาได้หรือแนวทางในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ ประกอบด้วย ดังนี้

2.7.1 ใช้จ่ายทรัพย์นั้นเลี้ยงตนเอง เลี้ยงดูครอบครัว มารดา บิดา ให้อยู่ดีมีสุข

2.7.2 ใช้ทรัพย์นั้นบำรุงเลี้ยงมิตรสหาย ผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุขเป็นครั้งคราว

2.7.3 ใช้ป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ หรือยามเจ็บไข้ได้ป่วย

2.7.4 ใช้จ่ายเพื่ออุปถัมภ์บำรุงนักรบวช พระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล และกิจการพระศาสนา

2.7.5 ทำพลี คือ การสละบำรุงสงเคราะห์ 5 อย่าง ได้แก่

1) อติถิพลี (ใช้ต้อนรับแขก)

2) ญาติพลี (ใช้สงเคราะห์ญาติ)

3) ราชพลี (ใช้บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร)

4) เทวตพลี (บำรุงเทวดา)

5) ปุพพเปตพลี (ทำบุญอุทิศให้แก่บุพการีผู้ล่วงลับไปแล้ว)

2.8 หลักคิหิสุข

สุขของคฤหัสถ์ 4 ประการ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คิหิสุข หรือ กามโมคิสุข หมายถึง ความสุขของชาวบ้าน ความสุขระดับชาวบ้าน ความสุขระดับของผู้ครองเรือน เป็นความสุขที่อยู่ในระดับโลกียสุข เป็นความสุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนทั่วไปควรมี ท่านจำแนกไว้ 4 ประการ คือ

2.8.1 อตฺถิสุข สุขเกิดจากการมีทรัพย์ เป็นหลักประกันของชีวิต โดยเฉพาะความอุ่นใจ ความภูมิใจ ที่หาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยกำลังของตนเอง ด้วยความขยันหมั่นเพียร และหาได้โดยชอบธรรม

2.8.2 โภคสุข สุขเกิดจากการบริโภคทรัพย์ หรือใช้จ่ายทรัพย์ คือ รู้จักใช้จ่ายทรัพย์นั้นให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตน ดูแลครอบครัวและทำประโยชน์สุขต่อผู้อื่นและสังคม

2.8.3 อนนฺตสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ไม่ต้องทุกข์ใจ ไม่ต้องหยาบยี้มใคร ไม่ต้องเป็นกังวลใจ เพราะไม่มีหนี้สินติดค้างใคร

2.8.4 อนวัชฺชสุข สุขเกิดจากความประพฤติที่ไม่มีโทษ คือ ความที่ตนเป็นผู้มีความประพฤติสุจริต ไม่มีความบกพร่องด้านศีลธรรม ประกอบการงานหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต ไม่กระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง หรือจารีตประเพณีและมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตของตน

2.9 หลักพรหมวิหาร 4

การนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจ จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม มีดังนี้

เมตตา หมายถึง ความรักความปรารถนาดีต่อผู้อื่น หลักเมตตาสามารถนำมาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เช่น

- 1) การประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
- 2) การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม
- 3) การสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่

กรุณา หมายถึง ความสงสารผู้อื่นและปรารถนาที่จะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ หลักกรุณาสามารถนำมาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เช่น

- 1) การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ประสบภัย
- 2) การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม
- 3) การส่งเสริมสวัสดิการสังคม

มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หลักมุทิตาสามารถนำมาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เช่น

- 1) การชื่นชมความสำเร็จของผู้อื่น
- 2) การช่วยเหลือผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จ
- 3) การส่งเสริมการแข่งขันที่ยุติธรรม

อุเบกขา หมายถึง การวางเฉย ไม่ลำเอียงต่อผู้อื่น หลักอุเบกขาสามารถนำมาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เช่น

- 1) การตัดสินใจอย่างยุติธรรมอย่างเป็นกลาง
- 2) การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นธรรม
- 3) การส่งเสริมการแข่งขันที่เท่าเทียม

การนำหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้กับเศรษฐกิจ จะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และสังคมโดยรวม ดังนี้

ผู้ประกอบการ จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) ผู้บริโภคเกิดความไว้วางใจและซื้อสินค้าและบริการจากผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง
- 2) พนักงานมีความพึงพอใจและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สังคมมีความมั่นคงและน่าอยู่

ผู้บริโภค จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและราคายุติธรรม
- 2) สังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สังคม จะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 1) เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน
- 2) ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.10 หลักอิทธิบาท 4

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักการที่ชี้แนะให้มนุษย์มีความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ นำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ ดังนี้

2.10.1 ฉันทะ หมายถึง ความรัก และความพอใจ ในการทำงานหรือประกอบอาชีพใด ๆ หากมีความรักและความพอใจในงานที่ทำ ย่อมทำให้ทำงานได้อย่างมีความสุข เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

2.10.2 วิริยะ หมายถึง ความเพียร ในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิต หากมีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ย่อมทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.10.3 จิตตะ หมายถึง ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่ ในการทำงานหรือดำเนินชีวิต หากมีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำ ย่อมทำให้งานออกมามีคุณภาพ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.10.4 วิมังสา หมายถึง การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ ในการทำงานหรือดำเนินชีวิต หากมีปัญญาไตร่ตรองตรวจสอบอย่างรอบคอบ ย่อมทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.11 หลักอริยสัจ 4

อริยสัจ 4 สามารถนำมาใช้ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอริยสัจ 4 จะช่วยให้เราเข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงทั้งมิติทางเศรษฐกิจและสังคมไปด้วยกัน มีดังนี้

2.11.1 ทุกข์ หมายถึง สภาพที่ทนได้ยาก ไม่เป็นสุข ซึ่งในบริบทของเศรษฐกิจ หมายถึง ปัญหาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

2.11.2 สมุทัย หมายถึง เหตุแห่งทุกข์ ซึ่งในบริบทของเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ความโลภ ความอยากได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ความขาดความรู้ความเข้าใจทางเศรษฐกิจ

2.11.3 นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์ ซึ่งในบริบทของเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพที่ปราศจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น สังคมที่ทุกคนมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน

2.11.4 มรรค หมายถึง ทางไปสู่ความดับทุกข์ ซึ่งในบริบทของเศรษฐกิจ หมายถึง แนวทางการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน การสร้างระบบเศรษฐกิจที่ยุติธรรม เป็นธรรม การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น

3. สรุป

เศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เน้นการดำรงชีวิตอย่างพอดี อยู่ดีมีสุข มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์สุขแก่ตนเอง และสังคมโดยรวม ภายใต้หลักธรรม เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ เพื่อให้ชาวพุทธนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตหรือนำไปประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะช่วยให้ชาวพุทธสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ชาวพุทธควรศึกษาและปฏิบัติหลักธรรมเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น หลักธรรมพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา หลักธรรมขั้นสูง ที่สำคัญ ได้แก่ มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง นอกจากหลักธรรมที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหลักธรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่ชาวพุทธควรศึกษาและปฏิบัติ เช่น หลักพรหมวิหาร 4, หลักสัพพริสธรรม 7, อริยสัจ 4 เป็นต้น การศึกษาและปฏิบัติหลักธรรมเหล่านั้นจะช่วยให้ชาวพุทธมีความเข้าใจชีวิตอย่างลึกซึ้ง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและมีความสุข

4. เอกสารอ้างอิง

- วรัญญา สมฤทธิ์ และ นลิตรา ไทยประเสริฐ. (2567). อาชีพ และ ความสุข: กรณีศึกษาจังหวัดพะเยา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2567, จาก https://www.econ.cmu.ac.th/econmag/journals/issue18-1_4.pdf
- ลักเบญจา จิรวุฒิวงชัย. (2567). แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกและความอยู่ดีมีสุข. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2567, จาก http://oopm.rid.go.th/subordinate/opm9/pdf/km/2557_1/file_2557_12.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). กรอบแนวคิด “ความอยู่ดีมีสุข”. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2567, จาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191018102435.pdf
- อรุณศิริวงศ์, นงเยาว์. (2557). แนวคิดการพัฒนาที่คำนึงถึงความอยู่ดีมีสุข. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 24 (ฉบับที่1).
- เมธาวี บุญพิทักษ์. (2560). ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในอำเภอแปลงยาวจังหวัด ฉะเชิงเทรา. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สาสินี เทพสุวรรณ. (2550). ดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย: ความสำคัญของภาคประชาชน. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2550 สมาคมนักประชากรไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมนักประชากรไทย.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2567). “อยู่ดีมีสุข” ความหวังของครอบครัวในสังคมไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2567, จาก <https://legacy.orst.go.th/wp-content/uploads/2019/11/“อยู่ดีมีสุข”-ความหวังของครอบครัวในสังคมไทย-อ.จิตตินันท์.pdf>.
- ดารุณี จงอุดมการณ์. (2549). สุขภาพองค์รวม: วิธีวิทยาสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 23 (มกราคม – มีนาคม), 2562.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์. (ป.อ. ปยุตโต). (2561). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 31. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต). (2544). ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- E. F. Schumacher. (1973). *Small is Beautiful: A Study of Economics as if People Mattered*. Harper & Row.

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผล
ต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

The Participatory Administration Development Guideline
to Achieve the Effectiveness for the Administration Within
the Educational Institution in Administering Secondary Schools Under
the Auspices of the Secondary Education Service Area Office Bangkok 1

กมลพร กันทา¹ สมกุล ถาวรกิจ² จิรัฏฐ์ สินธุอารีย์³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต^{2, 3}

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Kamonporn Kantha¹ Somkul Thavonkit² Jeerath Sintuaree³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program^{2, 3}

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2,3}

E-mail : 64008113034@siamtechno.ac.th¹

Received : 24 September 2024

Revised : 25 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาไว้โดยการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายได้เข้ามามีบทบาทในการจัดและบริหารการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการ จากนโยบายดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ว่าสถานศึกษาได้มีการนำการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ได้อย่างได้ผลมากน้อยเพียงใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 2) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตัวอย่างจำนวน 284 คน โดยผู้วิจัยได้หาขนาดของตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ความไว้วางใจกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความผูกพันต่อกัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูต้องร่วมกันสร้างแนวทางการพัฒนาด้านความผูกพันต่อกันกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา (1) ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง (2) ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา ให้ทุกฝ่ายร่วมกันสร้างนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ต้องมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่อาจต้องพิจารณาในด้านความผูกพันต่อกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ต่อไป ประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้เป็นสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางใน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

Abstract

According to the National Education Act 1999, The administration and management of education has been reformed by decentralizing power directly to educational areas and educational institutions in the educational areas including providing opportunities for all parties involved in education to organiu and administer to achieve development goals From policy the researcher a teacher at a secondary school under the Auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 is interested in The Participatory Administration Development Guideline to Achieve the Effectiveness for the Administration within the educational institution in Administering Secondary Schools under the Auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok than impact on the secondary school which implemented participatory management. was conducted by the author with the following purposes: 1) to examine the participatory administration of secondary schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6, and 2) to propose recommendations related to the participatory administration development guideline to achieve the effectiveness in administering secondary schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6.

This was the quantitative research in which the population and sample included educational institution administrators, teachers, and members of the Basic Education Committee of Secondary Schools. The sample consisted of 284 people. The author used Krejcie & Morgan's Table in sample size determination and the simple random sampling in identifying the proportion of each school. The research tool was 5-level rating scale questionnaire that had the overall reliability of 0.90. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

According to research results, 1) the overall picture of implementation of participatory administration of secondary schools in 6 aspects was found at a high level ($\bar{X} = 3.70$). Each aspect was examined indicating a high level of participatory administration of educational institution administrators ($\bar{X} = 4.27$). The aspect with the highest mean score was decentralization of administration, followed by those found at a high level: trust, participation in decision making, independence to take responsibility, and co-determination of objectives ($\bar{X} = 3.70$), ($\bar{X} = 3.66$), ($\bar{X} = 3.57$) and ($\bar{X} = 3.54$) respectively. Moreover, the aspect found at a moderate level with the lowest means score was the commitment to each other ($\bar{X} = 3.47$). Respecting the development of participatory administration to achieve secondary school administration effectiveness, educational institution administrators and teachers had to collaboratively create a guideline in enhancing the commitment with those involved in the administration. This was for constant and regular development of educational institutions in conformance with the determined goals. The research results revealed 5 aspects of participatory administration of secondary schools found at a high level. 2) The suggestions for the development of participatory administration to achieve secondary school administration effectiveness were as follows: (1) the decentralization of administration - the personnel in the organization should have the participation opportunity in every matter; (2) trust in educational institutions - all parties collaboratively devised educational institution development policy according to the objectives in an efficient manner; and (3) co-determination of objectives should be based on the same direction of goals, welcome the other's opinions, and take into account the commitment to each other to improve the quality of administration of schools under the auspices of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, Group 6. With regard to benefits of this research, its results could be the information used by educational institution administrators as a guideline for effective participatory administration and for educational institution administration towards the development and strengthening of the quality of education.

Keywords: Participatory Administration Development Guideline, Effectiveness Personnel management in Administering Secondary Schools, Secondary Educational Service Area Office Bangkok.

1. บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำและสัญลักษณ์ขององค์กร เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการผลักดัน การปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้ ต้องมีคุณลักษณะในการใช้ทักษะ การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความรู้ในหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การสร้างทีมงาน จิตวิทยาชุมชน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดการศึกษาการบริหารงานใด ๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำ กระจายความ รับผิดชอบอย่างเป็นธรรม ไปสู่ผู้ได้บังคับบัญชาโดยต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ งานเกิดประสิทธิผลและสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาที่ดี ทุกฝ่ายต้องร่วมกันในการบริหารจัดการ ทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนทั้งชุมชน ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องให้การสนับสนุนจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ในองค์กรมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2.2 เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการ บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 50 คน ครู 883 คน และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 150 คน รวมทั้งหมด จำนวน 1,083 คน

2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ จากจำนวนประชากรทั้งหมดสามารถกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan จำนวน 284 คน ได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูจำนวน 233 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 36 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้สรุป หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert Scale

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ ในการทำงานโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายสรุปข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

2) วิเคราะห์การศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 6 ด้าน วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อรายด้าน และภาพรวมนำเสนอ ในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3) วิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) โดยการอธิบายประกอบความเรียงแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจการบริหาร 2) ความไว้วางใจกัน 3) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย 4) ความมีเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ 5) ความผูกพันต่อกัน และ 6) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) นำข้อมูลมาจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ จากนั้นสรุปเรียงเรียงถ้อยคำใหม่ โดยการอธิบายความ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา พรรณนารายละเอียด ตีความหมายและอธิบายความ

4) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

4.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

4.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี ส่วนตำแหน่งปัจจุบันคือ ตำแหน่งครู และประสบการณ์ในการทำงาน คือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ ความไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 3.70$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.66$) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.57$) การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความผูกพันต่อกัน ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1) ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตน ทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ การให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือ ภาระงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.71$) มีความรับผิดชอบในงานสูง

เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.58$) และผู้บริหารแบ่งอำนาจ ในการตัดสินใจ ให้แก่ครูในขอบข่ายภาระงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$)

2) ด้านความไว้วางใจกันโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารได้ มอบหมายงานที่สำคัญๆ ให้แก่ครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือผู้บริหารได้ติดตามผลสำเร็จของงานที่ มอบหมายให้ครูไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.80$) และ ผู้บริหารได้ติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่ มอบหมาย ให้กับครูเป็นระยะ ๆ ($\bar{X} = 3.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บรรยากาศในการทำงานของโรงเรียนเป็น บรรยากาศไว้วางใจซึ่งกัน และกันระหว่างผู้บริหารและครู ($\bar{X} = 3.34$)

3) ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโรงเรียนทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและท่านร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 3.57$) ผู้บริหารและท่านร่วมกันตั้งเป้าหมายและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน ($\bar{X} = 3.50$) และ ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมกันกำหนด ความรับผิดชอบในการดำเนินการ สามารถจัดความขัดแย้งในโรงเรียนได้ เนื่องจากทุกคนมีเป้าหมายและ ทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 3.25$)

4) ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มี อิสระในการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา คือ มีอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเอง รับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.59$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีอิสระในการคิดงานที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.50$)

5) ด้านความผูกพันต่อกันโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหาร และครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูพร้อมที่จะสร้างและ รักษาผลประโยชน์ให้กับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.34$) และผู้บริหารและครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิด ความผูกพันต่อกันในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ร่วมกันทำให้ ผู้บริหารและครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$)

6) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารแบบ มีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่กันและกัน ($\bar{X} = 3.73$) และ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนทันสมัยทำให้การตัดสินใจ มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูได้รับทราบข้อมูลที่ต้องจากผู้บริหาร ทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.43$)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน

ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร 1) เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง 2) ระบบการบริหารควรเป็นขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว 3) การบริหารควรมีหลักการมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) มีความยุติธรรมในการกระจายอำนาจการบริหารให้ทั่วถึง

ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา 1) ให้ทุกฝ่ายร่วมกันสร้างนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การทำงานต้องมีความโปร่งใส และมีการประเมินผลที่ชัดเจน มีความยุติธรรม 3) มีความเคารพซึ่งกันและกันกับเพื่อนร่วมงาน

ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย 1) ต้องมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) มีการกำหนดเป้าหมายเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 3) เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ต้องร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อให้ทันและถูกต้องตามเป้าหมายที่วางไว้ 4) นำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน

ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ 1) การมอบหมายงานต้องมีความชัดเจนและคอยติดตามความคืบหน้าของงาน 2) เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และผู้บริหารสนับสนุนในกิจกรรมที่ได้มอบหมาย 3) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านความผูกพันต่อกัน 1) ต้องแสดงถึงความจริงใจ 2) การดำเนินงานต่างๆ ต้องมีการแสดงความมีน้ำใจและเสียสละทำงานที่ทำงานบรรลุตามเป้าหมาย 3) มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน 4) มีความเข้าใจซึ่งกันและกันไม่แบ่งฝ่ายพวกพ้องในองค์กรเดียวกัน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 1) เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้ได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานต่างๆ 2) ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงความจริงใจ และต้องให้ครูและบุคลากรสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งนำมาสู่การร่วมมือในการบริหาร 3) การแจ้งข้อมูลข่าวสารต้องชัดเจนและครบถ้วนเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจการบริหาร อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลักและมีความรับผิดชอบสูง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ทับทิม แสงอินทร์ ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อาภา สมันพิช ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารกับความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรของครูในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรของครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจกันในการร่วมกันบริหาร และสอดคล้องกับ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ ได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร.ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ดังนี้ การไว้วางใจกัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และสอดคล้องกับ นิสราพร แซ่มชุกราม ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จุฑามาศ พันสวรรค ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเชียงใหม่โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบในการบริหารและปฏิบัติงานร่วมกันต้องมีความเสียสละ รับผิดชอบและมีความผูกพันต่อกัน การรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กรและ

เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ เสียสละ ประารถนาที่จะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะให้การดำเนินงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถตรงตามเป้าหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

1.1 ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร พบว่า 1) ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตนจึงทำให้คำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก 2) ให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายหรือภาระงานที่รับผิดชอบ การมอบหมายงานจะต้องมอบหมายงานและหลักการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 3) มีความรับผิดชอบในงานสูง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4) ผู้บริหารแบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ครูในขอบข่ายภาระงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการมอบหมายงานต้องให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถกับบุคคลนั้นๆ 5) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญของโรงเรียน

1.2 ด้านความไว้วางใจกันในสถานศึกษา พบว่า 1) ผู้บริหารได้มอบหมายงานที่สำคัญๆ ให้แก่ครูอยู่เสมอ 2) ผู้บริหารได้ติดตามผลสำเร็จของงานที่มอบหมายให้ครูไปปฏิบัติติดตามผลความสำเร็จเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการมอบหมายงาน 3) ผู้บริหารได้ติดตามสอบถามความก้าวหน้าของงานที่มอบหมายให้กับครูเป็นระยะๆ 4) บรรยากาศในการทำงานของโรงเรียนเป็นบรรยากาศไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและครู ผู้บริหารต้องมีความยุติธรรมและมีทัศนคติที่ดี มีการตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสชัดเจน

1.3 ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย พบว่า 1) การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของโรงเรียนทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นเทคนิคการบริหารรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมเป็นส่วนใหญ่ 2) ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสามารถช่วยให้งานบรรลุตามเป้าหมาย 3) ผู้บริหารและครูร่วมกันตั้งเป้าหมายและปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน 4) ผู้บริหารและครูร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน 5) การร่วมกันกำหนดความรับผิดชอบในการดำเนินการ สามารถจัดความขัดแย้งในโรงเรียนได้ เนื่องจากทุกคนมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อการดำเนินงานได้ทันเวลาและตรงตามเป้าหมาย

1.4 ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ พบว่า 1) มีอิสระในการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบ โดยต้องใช้ดุลพินิจและตัดสินใจและการปฏิบัติงานด้วยตนเอง 2) มีอิสระในการตัดสินใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบ 3) มีอิสระในการคิดงานที่ตนเองรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมอบหมายงานที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่

1.5 ด้านความผูกพันต่อกัน พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน การสื่อสารเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เพราะยิ่งสื่อสารยิ่งเข้าใจจะทำให้เกิดความผูกพันกันแน่นแฟ้นมากขึ้น 2) ผู้บริหารและครูพร้อมที่จะสร้างและรักษาผลประโยชน์ให้กับโรงเรียน 3) ผู้บริหารและครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกันในโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ทำให้ผู้บริหารและครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างความผูกพัน และความสามัคคีจะช่วยสร้างความสำเร็จในกิจกรรมหรืองานต่างๆ ที่ต้องบริหารหรือทำงานร่วมกัน และผู้บริหารควรต้องหาวิธีให้ผู้ที่จะดำเนินงานร่วมกันเกิดความสามัคคี ความเข้าใจ

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า 1) ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจร่วมกัน 2) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่กันและกันจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้ 3) การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ทันสมัยทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ 4) ครูได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้บริหาร ทำให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมรับรู้ถึงการดำเนินงาน เพื่อรับทราบถึงปัญหา และอุปสรรค เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารและครู จะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้บริหารจะต้องสร้างโอกาสให้ทุกคนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ ร่วมกันคิด โดยกิจกรรมต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินผลกับสถานศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหาร การศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิษฐวดี จิรโรจน์ปัญญา. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.*
- นิสรพร แซ่มชงาม. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัด เทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศิลปากร.*
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาใน การบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุ ศาสตรมหา บัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัด สุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*

Volume 4 No 3 (September – December 2024)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567)

~ AR 14 ~

Wishing Journal Review.

วารสารภาวนาสารปริทัศน์

แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

Guidelines For Enhancing the Quality of Students with the Relationship Between Participatory Management with the Operation of The Student Support System in The Group of Interdisciplinary Schools in Wang Si Tha Under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

จิตาภา ดัดวัด¹ ไตรรัตน์ สิทธิกุล² ธนรัตน์ ทวีสวัสดิชัย³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต^{2,3}

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Jidapa Dutwut¹ Trairat Sittithun² Tanarat Tirasawasdichai³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program^{2,3}

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2,3}

E-mail : Jidapa75@gmail.com¹

Received : 24 September 2024

Revised : 25 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เหมาะสมให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริง มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานให้โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ สมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงการที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการยกระดับคุณภาพนักเรียนผ่านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทย

ศึกษาวิจัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพนักเรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 108 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกระดับ ดีมาก และมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 15 ปี จำนวน 5 คน โดยนำหัวข้อองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาแนวทางการยกระดับคุณภาพนักเรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ($\bar{X}$ = 3.71) รองลงมาคือ ความยืดหยุ่นผูกพัน ($\bar{X}$ = 3.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.47) 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 3.71) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.28) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ ($r_{xy}=0.87$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) แนวทางการยกระดับคุณภาพนักเรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังสันทนา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านการไว้วางใจกัน (Trust) เชื่อมั่นในความรอบรู้ ความสามารถของครู ให้ความไว้วางใจครูที่ปฏิบัติงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) สนับสนุน และเปิดโอกาสให้คณะครู ได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนการช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกันทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึผูกพัน ผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ร่วมกัน (Goals and Objectives) ครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เสนอ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ สร้างความชัดเจนในการช่วยเหลือนักเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy) ให้ความอิสระในการรับผิดชอบการทำงานของครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

School administrators should adhere to appropriate management principles, fostering genuine trust and respect among subordinates, instilling dedication to duties, ensuring projects and activities are carried out systematically according to objectives, and achieving results as intended. Participatory management is one approach to effectively manage educational institutions, especially in adapting to changes and ensuring school success and efficiency in enhancing student quality through student support systems. Researchers are interested in studying the improvement of student quality through the relationship between participatory management and student support systems in the Wangsita Education Consortium schools under the jurisdiction of the Sa Buri District Education Office, District 2. The objectives are to study participatory management, analyze the relationship between participatory management and student support systems, and propose strategies to improve student quality through the relationship between participatory management and student support systems in the Wangsita Education Consortium schools under the jurisdiction of the Sa Buri District Education Office, District 2.

This research is a mixed-methods study involving both quantitative and qualitative approaches. The sample consists of 108 individuals, including school administrators and student support system teachers from schools in the Wangsita Education Consortium under the jurisdiction of the Sa Buri District Education Office, District 2. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table (1970), followed by simple random sampling to determine the proportions for each school. Research tools included questionnaires and proportional estimation scale surveys with 5 levels. Data from the questionnaires were analyzed using computer-based social science software, employing statistical measures such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. Interviews were conducted with five school administrators who had undergone external quality assurance in education and had at least 15 years of experience in educational management. The interviews focused on the components of participatory management and student support system operations. Content analysis was performed to identify strategies for enhancing student quality through the relationship between participatory management and student support systems in the Wangsita Education Consortium schools under the jurisdiction of the Sa Buri District Education Office, District 2

The research findings are as follows: 1) Participatory management in schools within the Wangsita Education Consortium under the Sa Buri District Education Office, District 2, was generally observed to be at a high level ($\bar{x} = 3.59$). Upon closer examination, the aspect with the highest average score was goal setting and objective establishment ($\bar{x} = 3.71$), followed by commitment ($\bar{x} = 3.68$), while autonomy in job performance ($\bar{x} = 3.47$) had the lowest average score. 2) The operation of student support systems in schools within the Wangsita Education Consortium under the Sa Buri District Education Office, District 2, was found to be at a moderate level overall ($\bar{x} = 3.48$). Upon detailed analysis, the aspect with the highest average score was understanding students as individuals ($\bar{x} = 3.71$), followed by student promotion activities ($\bar{x} = 3.48$), while student referral services ($\bar{x} = 3.28$) had the lowest average score. 3) The correlation between participatory management and student support systems in schools within the Wangsita Education Consortium under the Sa Buri District Education Office, District 2, was found to be positively correlated, with a correlation coefficient

of ($r_{xy} = 0.87$), which aligns with the hypothesis. 4) Strategies to enhance student quality through the relationship between participatory management and student support systems in schools within the Wangsita Education Consortium under the Sa Buri District Education Office, District 2, Foster trust in teachers' knowledge and abilities, ensuring confidence in teachers implementing student support system operations. Support and provide opportunities for faculty members to participate in decision-making and planning processes for student support. This fosters a sense of commitment, cohesion, and mutual agreement among faculty members in achieving school goals. Teachers in the student support system should propose clear goals and objectives, ensuring clarity in supporting students. This fosters motivation in their work. Autonomy in job performance refers to granting teachers in the student support system the freedom to take responsibility for their work.

Keywords : Participatory management, Student support system operation, Student quality

1. บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เหมาะสมให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริง มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน ให้โครงการและ กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็น กลวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงการที่จะบริหารงาน โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการยกระดับคุณภาพนักเรียนผ่านการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทย ศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.4 เพื่อนำเสนอแนวทางการยกระดับ คุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัย เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่อง แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งหมด จำนวน 151 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2565)

3.1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแบ่งตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถามเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 120 -121)

ตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 120 -121)

3.2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์แบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

2.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

5) การวิเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่ได้รับการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการนำเสนอข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 3.71) รองลงมา คือ ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน ($\bar{X}$ = 3.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.47)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการนำเสนอข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 3.71) รองลงมา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.28)

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่ม

โรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยรวมเท่ากับ .87 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน กับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีความสัมพันธ์สูง ได้แก่

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน กับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.82

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน กับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.82

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.77

4. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.76

5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน กับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74

6. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.74

7. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.72

8. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกัน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71

9. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกัน กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71

10. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71

แนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

1. ด้านการไว้วางใจกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงถึงการยอมรับและเชื่อมั่นในความรอบรู้และความสามารถของครูที่ปฏิบัติงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แม้ว่าบางผู้บริหารจะไม่นับใจในด้านนี้ แต่ควรตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความไว้วางใจแก่ครู และอาจจะต้องดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เมื่อความรู้และประสบการณ์ของครูมีมากขึ้นทำให้ผู้บริหารมั่นใจและไว้วางใจมากขึ้นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่ให้ครูมีความยึดมั่นและผูกพันในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพ การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียน และสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นกันเองเหมือนครอบครัว นอกจากนี้ยังควรเปิดโอกาสให้ครูมีการพูดคุยและปรึกษางาน ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือ รวมถึงการร่วมวางแผนการช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสร้างความรู้สึกยึดมั่น ผูกพัน และเชื่อมั่นในการบริหารโรงเรียนให้สำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

3. ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู โดยเริ่มต้นด้วยการวางแผนและกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นแนวทางหลักในการทำงานร่วมกันของโรงเรียน โดยผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษา และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสร้างความชัดเจนในหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ได้รับมอบหมาย อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เข้าใจง่ายและสร้างแรงจูงใจให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

4. ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระและเสรีภาพในการรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ความดุลยพินิจในการตัดสินใจ ทั้งนี้จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานด้วยความรู้และความสามารถอย่างเต็มที่ มีความทุ่มเทเต็มที่ในการทำงาน เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุเป้าหมายสูงสุด และเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใหม่ ๆ ที่มาจากประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. อภิปรายผล

1. ผลวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสหวิทยศึกษา วังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน รองลงมา คือ ความยึดมั่นผูกพัน ทั้งนี้เพราะว่า ความสำเร็จของการศึกษาและการพัฒนาของนักเรียนนี้คือเหตุผลที่เชื่อว่าการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนในโรงเรียนมีทิศทางที่ชัดเจนและเป้าหมายที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความร่วมมือและความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกัน เมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจนและทุกคนมุ่งมั่นทำงานในทิศทางเดียวกัน และช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ให้อำนาจและสนับสนุนในการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสุเทพ เชาวลิขิต (2556, น.155) พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะเน้นความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ และเสริมแรงในการทำงานของผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจและมีส่วนร่วมวางแผนถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การไว้วางใจและมีความมีอิสระในการปฏิบัติงานก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน โรงเรียนที่มีบริบทที่สนับสนุนและส่งเสริมความไว้วางใจ และให้ความอิสระในการทำงานจะช่วยสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียน เมื่อบุคลากรมีความมีอิสระในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การที่บุคลากรมีความเชื่อมั่นและรู้สึกกว่าพวกเขาได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารและมีอิสระในการทำงานจะส่งผลให้ครูและ

บุคลากรมีความสุขและพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อผลการทำงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระภา มีห้วยหลิม (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีการยึดมั่นผูกพันและการให้ความไว้วางใจและความมีอิสระในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างการทำงานร่วมกันและความสามารถในการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ดีจะส่งผลให้โรงเรียนมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของบุคลากรและนักเรียนอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน

2. ผลวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ทั้งนี้เพราะว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้นักเรียนได้รับการดูแลและสนับสนุนทั้งในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาการ โดยเฉพาะด้านที่อยู่ในระดับมากคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากการเข้าใจและรู้จักนักเรียนแต่ละคนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่ดีขึ้น โดยการให้กิจกรรมที่สร้างสรรค์และท้าทาย การพัฒนาทักษะสำหรับชีวิต และการสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียน ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีความสำคัญเพราะเป็นการช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาสามารถได้รับการช่วยเหลือทันที และไม่ปล่อยให้ปัญหาเกิดความเสียหายต่อพัฒนาการของนักเรียน การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อนักเรียนตามลำดับช่วยให้ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเหมาะสม และช่วยลดภาระของโรงเรียนในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเชี่ยวชาญได้ด้วย สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 16) พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผน และมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัย จากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้และยังสอดคล้องงานกับวิจัยของจักรพงษ์

ตระการไทย (2565) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.87 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจและการดำเนินงาน โดยทั้งนี้จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน อีกทั้งยังช่วยสร้างความรับผิดชอบและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการเป็นบุคลิกลักษณะในนักเรียนได้ดีมากขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่แข็งแกร่งขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น นอกจากนี้ยังสร้างความเข้าใจและความเป็นกลางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและมีโอกาสพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลที่สำคัญต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมากและส่งผลทำให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตและการศึกษาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ อรอนงค์ แจ่มจรัส (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ให้ความสำคัญกับการบริหารมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการร่วมกันในเรื่องการตัดสินใจ การวางแผน การตั้งเป้าหมาย การดำเนินงาน และการประเมินผล เนื่องจากการดำเนินงานในสถานศึกษาผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความหลากหลาย ดังนั้นผู้บริหารจึงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมเสนอแนวคิด วิเคราะห์ถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินงานในหลายมุมมอง และนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อลดปัญหาการขัดแย้งในสถานศึกษา และเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล เย็นสุขใจชน (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ด้านความยืดหยุ่นผูกพัน (X2) และด้านการไว้วางใจกัน (X1) ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยสามารถร่วมกันทำนุบำรุงการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 31.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลวิจัยพบว่า แนวทางการยกระดับ คุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการศึกษาได้แนวทางดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการให้ความเชื่อมั่นในการบริหารงานกับครูที่ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จจะต้องมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในงาน หรือบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานพูดคุยกปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานที่กำลังดำเนินการอยู่ ผู้บริหารคอยให้คำแนะนำส่งเสริมและฝึกฝนวิธีการปฏิบัติงานให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรร่วมกันวางแผนและจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการบริหารงานการช่วยเหลือนักเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพ แต่ละฝ่ายที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ควรมีสื่อในการเสนอความคิดเห็นต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นการให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการปฏิบัติงานสามารถทำงานอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ ตระการไทย (2565) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่าด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ควรจัดอบรมด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้คัดกรองนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรจัดอบรมด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ควรนำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนำมาส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ด้านการป้องกัน ควรนำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน มาวางแผนเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ด้านการแก้ปัญหา ควรผสมผสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาด้วยรูปแบบที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ด้านการส่งต่อ ควรมีช่องทางการติดต่อกับองค์กรภายนอก เพื่อประสานงานและส่งต่อรูปแบบออนไลน์

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา แนวทางการยกระดับคุณภาพนักเรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

(1) จากการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา ควรพิจารณา โดยผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระ เสรีภาพ ในการรับผิดชอบการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ดุลยพินิจ ในการคิดตัดสินใจ จะทำให้ครูได้ปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ความสามารถของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ

(2) จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา ควรพิจารณา โดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ครูมีส่วนร่วม ในการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากที่จะแก้ไข ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยศึกษาอื่น อีก 3 สหวิทยศึกษา ในอำเภอแก่งคอย คือ 1. สหวิทยศึกษาแก่งคอยร่วมใจ 2. สหวิทยศึกษาเมืองใหม่ 3. สหวิทยศึกษาผาเสด็จ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

(2) ควรศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเอกชน มัธยมศึกษา และเทศบาล ไกล่เคียง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. เอกสารอ้างอิง

- โกศล เย็นสุขใจชน. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา, 6(20), 62-71
- จักรพงษ์ ตระการไทย. (2564). การดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 1(21).

- จิระภา มีหวายหลิม. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์. 7(2).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สุเทพ เชาวลิท. (2556). การสื่อสารในการดำเนินกลยุทธ์. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐกิจ (ปรับปรุงครั้งที่ 1) (หน่วยที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- อรอนงค์ แจ่มจรัส และชัยอนันต์ มั่นคง. (2565). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 10. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Education and Psychological Measurement, 30(3).

**แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก**
**Guidelines for Developing Moral Ethics Based on the Buddhist
Principle of Suppurisadhamma 7 for School Administrations Under
Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office**

ฉัตรภาทร์ นามจันดี¹ ไตรรัตน์ สิทธิกุล² ธนรัตน์ ตริสวัสดิชัย³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต^{2, 3}

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2, 3}

Chattraphat Namjundee¹ Trairat Sittithun² Tanarat Tirasawasdichai³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program^{2, 3}

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2, 3}

E-mail : 62008113016@siamtechno.ac.th¹

Received : 24 September 2024

Revised : 3 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

สำนักงานครุสภาได้กำหนดกรอบมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน แต่จากผลการศึกษาของนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการบริหารงานที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคล รวมถึงส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน และจากการศึกษาผลงานวิจัยที่ปรากฏในยุคปัจจุบันพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และ 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 5 คน โดยการสุ่มผู้บริหารแบบเจาะจง และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดตัวอย่าง 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม ($\bar{X} = 4.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ($\bar{X} = 4.27$) 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่าในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 ผู้บริหารต้อง 2.1) ศึกษาและเข้าใจหลักของความจริงอย่างมีเหตุและผล วิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ 2.2) มีจุดมุ่งหมายของหลักการปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ทราบประโยชน์ของสิ่งที่พึงกระทำ สามารถอธิบายกระบวนการที่นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ 2.3) เข้าใจและยอมรับความสามารถของตนเอง ยอมรับความเป็นจริงในสิ่งที่ตนเองไม่มีความสามารถ และยอมรับความผิดพลาดของตนเอง มีความสุขุมรอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชา 2.4) รู้จักวางแผนการทำงานควบคุมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า มอบหมายงานได้เหมาะสมกับกำลังความรู้ความสามารถของบุคลากร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และวางตัวอย่างเหมาะสม 2.5) ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน จัดลำดับความสำคัญของงาน และดำเนินงานตามเวลาที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม ไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น และพัฒนางานให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ 2.6) เข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ พร้อมให้การส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมตามควรแก่บทบาทหน้าที่ 2.7) มอบหมายงานให้บุคคลตามความรู้ความสามารถได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถตามความถนัดอย่างเต็มที่ ให้ขวัญกำลังใจแก่ครู ทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองในวิชาชีพ ยกย่อง ชมเชย หรือตำหนิโทษผู้ใต้บังคับบัญชาตามระเบียบของทางราชการ

คำสำคัญ: หลักสัปปริสธรรม 7 ผู้บริหารโรงเรียน, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, การบริหารงานบุคคล

Abstract

The Teachers Council of Thailand has set the professional standards for school administrators to behave with morality and ethics because school administrators will be good role models for personnel in the school. However, from the study results of educational administration scholars, it was found that school administrators have administrative behaviors that lack morality and ethics, which affects personnel administration, including both direct and indirect impacts on the quality of education in the school. From the study of current research results, it was found that school administrators can develop morality and ethics with the principles of the 7 Sappurisadhamma. Therefore, the researcher is interested in studying the development of morality and ethics according to the principles of the 7 Sappurisadhamma to increase efficiency in personnel administration of school administrators under the Office of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area. The objectives are to 1) study the level of morality and ethics according to the principles of the 7 Sappurisadhamma of school administrators under the Office of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area and 2) present guidelines for developing morality and ethics using the principles of the 7 Sappurisadhamma to increase efficiency in personnel administration of school administrators under the Office of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area. The sample used in this research was 5 school administrators, by random sampling of administrators and teachers of schools under the Office of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area. The sample size was determined according to the table of Krejcie and Morgan, resulting in a sample size of 169 people. The research instruments were a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in the research were mean, standard deviation, and content analysis from interviews with executives.

The research results found that 1) The level of morality and ethics according to the principles of the 7 Sappurisadhamma of school administrators under the Office of the Primary Education Area of Nakhon Nayok was at a high level overall ($\bar{X} = 4.34$). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the aspect of being aware of the community ($\bar{X} = 4.39$), followed by the aspect of knowing the appropriate time ($\bar{X} = 4.37$), and the aspect with the lowest average value was the aspect of being aware of

the cause ($\bar{X} = 4.27$). 2) The guidelines for developing morality and ethics with the principles of the 7 Sappurisadhamma to increase the efficiency of personnel administration of school administrators under the Office of the Primary Education Area of Nakhon Nayok found that in personnel administration of school administrators using the principles of the 7 Sappurisadhamma, administrators must 2.1) study and understand the principles of truth with reason and logic, analyze the causes of the situation, and be responsible for performing their duties. 2.2) have the purpose of the principles of practice, understand the objectives and goals set, and know the benefits of what should be done. Able to explain the process leading to the set goals 2.3) Understand and accept one's own abilities, accept the reality of what one is not capable of and accept one's own mistakes, be prudent, be able to control one's emotions in various situations, behave appropriately for one's position, be consistent, behave in a way that is acceptable and trusted by subordinates 2.4) Know how to plan work, control the use of resources to be beneficial and worthwhile, assign tasks appropriately according to the knowledge and abilities of the personnel, listen to others' opinions and behave appropriately 2.5) Be punctual in work, prioritize work and perform work according to the specified time appropriately, do not criticize subordinates in front of others, and always develop work to be advanced and up-to-date 2.6) Understand the culture, traditions and customs of the society in which the school is located, and promote and support the conservation of local culture and traditions, and find opportunities to join social activities appropriate to the role and duty 2.7) Assign tasks to individuals according to their knowledge and abilities appropriately, give everyone an opportunity to fully demonstrate their abilities and aptitudes, encourage teachers both personally and professionally, support and encourage subordinates to develop themselves in their profession, and praise, compliment or punish subordinates according to government regulations.

Keywords: Sappurisadham 7 for school administrators, Development of moral ethics, Human resource management

1. บทนำ

สำนักงานครุสภาได้กำหนดกรอบมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน แต่จากผลการศึกษานักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการบริหารงานที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคล รวมถึงส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน และจากการศึกษาผลงานวิจัยที่ปรากฏในยุคปัจจุบันพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2.2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 35 คนและครู จำนวน 294 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มผู้บริหารแบบเจาะจง และครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดตัวอย่าง 169 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายกเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยนำเนื้อหาที่ได้บันทึกมาทำการถอดความ ทั้งที่เป็นคำพูด อากัปกิริยาและท่าทีของผู้ให้สัมภาษณ์ในขณะทำการสัมภาษณ์ นำมาจัดระบบด้วยการแจกแจง ด้วยการตีความและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำมาสังเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่การนำข้อความของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมาบูรณาการและจัดเรียงให้ เข้ากลุ่มเพื่อนำไปกำหนดเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ ตามหลักการและทฤษฎีที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปราศจากอคติ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยใช้ความถี่ (Frequency)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

2.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการอธิบายประกอบความเรียง

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยการนำเสนอข้อมูลใน 3 ลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการอธิบายประกอบความเรียง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 169 คน เป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 31.95 เพศหญิง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 68.05 อายุ 20 – 29 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.53 อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 อายุ 40 – 49 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.12 ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.89 ระหว่าง 5-10 ปีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 26.63 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.98 และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50

คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปรีสัญญุตตา) ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม (กาลัญญุตตา) ($\bar{X} = 4.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตตา) ($\bar{X} = 4.27$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีเหตุผลก่อนจะพูด จะทำอะไร จะคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และ เมื่อประสบปัญหาจากการปฏิบัติงานผู้บริหารสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้น ($\bar{X} = 4.27$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและเหตุผล ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารสามารถวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การทำงานที่บรรลุผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.25$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักผล (อัตถ์ญาณุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารร่วมมือกับคณะครูปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้และผู้บริหารรู้จักและเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ($\bar{X} = 4.31$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารอธิบายความมุ่งหมายและหลักการของการปฏิบัติงานให้คณะครูเข้าใจ ($\bar{X} = 4.26$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักตน (อัตตญาณุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารวางตนได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอต้นเสมอปลาย ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา คือ ผู้บริหารยอมรับตามความเป็นจริงในสิ่งที่ตนเองไม่มีความสามารถ ($\bar{X} = 4.36$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารยอมรับในความผิดพลาดในการปฏิบัติงานเมื่อตนเองเป็นต้นเหตุ ($\bar{X} = 4.25$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ (มัตตญาณุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ผู้บริหารใช้จ่ายทรัพย์ได้เหมาะสมกับฐานะของตน ($\bar{X} = 4.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดของตนเองจนเกินไป ($\bar{X} = 4.25$) ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม (กาลญาณุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารดำเนินการตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ได้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.38$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น ($\bar{X} = 4.35$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปริสญาณุตตา) โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารรู้จักสภาพทางกายภาพของชุมชนและผู้บริหารปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นและผู้บริหารหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมตามควรแก่บทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 4.39$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารรู้จักและเข้าใจสภาพวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ($\bar{X} = 4.33$)

ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล (บุคคลโปรปรียญตา)โดยรวมและรายด้าน มีระดับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ผู้บริหารให้การยกย่อง ชมเชย หรือตำหนิโทษผู้ใต้บังคับบัญชาตามระเบียบของทางราชการ ($\bar{X} = 4.38$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารให้การบำรุงขวัญครูทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.27$)

5. อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1. ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปริสัญญตา) 2. ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม (กาลัญญตา) 3. ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล (บุคคลโปรปรียญตา) 4. ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ (มัตตัญญตา) 5. ด้านความเป็นผู้รู้จักผล (อิตถัญญตา) 6. ด้านความเป็นผู้รู้จักตน (อัตตัญญตา) และ 7. ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา)

2. ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยนำมาอภิปรายโดยมีความเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดารู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิบัติงาน การพิจารณา พร้อมวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์และความรับผิดชอบในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารยาท คงเมือง ทวีศักดิ์ สุขกมล และ Mukadder Boydak Ozan & Tuncay Yavuz Ozdemir and Ramazam Yirci ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการ รู้กฎแห่งธรรมดารู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล การรู้จักพิจารณาให้รู้แห่งความเสื่อม ความเจริญ กฎหมาย และระเบียบการปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี

2.2 ด้านความเป็นผู้รู้จักผล (อัตตัญญูตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายของหลักการปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ทราบประโยชน์ของสิ่งที่พึงกระทำ สามารถอธิบายให้คณะครูเข้าใจทำให้นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัชชา รุ่งเรือง มารยาท คงเมือง พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ และ สมชาย บุญศิริเกสซ์ที่พบว่า ผู้บริหารมีการวัดผลและประเมินผล การปฏิบัติงานตามสภาพจริงโดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการแสดงออกถึงเป้าหมายอย่างชัดเจน อีกทั้งยังเข้าใจถึงผลลัพธ์ของเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการบริหารงานโดยยึด ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ชัดเจน สามารถประเมินสถานการณ์และเตรียมการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2.3 ด้านความเป็นผู้รู้จักตน (อัตตัญญูตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและยอมรับความสามารถของตนเอง มีความเสมอต้นเสมอปลาย และเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ สมชาย บุญศิริเกสซ์ สุภัชชา รุ่งเรือง และ มารยาท คงเมือง ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้รู้จักตนจะประพฤติตนตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมแสดงความรับผิดชอบในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และแสดงความถ่อมตน ความสุขุมรอบคอบ สามารถควบคุมอารมณ์ ช่มใจ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เสียสละและมีน้ำใจกับทุกคน ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการทำงานที่เกินกว่ากำลังของสถานศึกษาจะดำเนินการได้ โดยลำพัง เสมอต้นเสมอปลาย ตลอดจนสามารถปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาและไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี

2.4 ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ (มัตตัญญูตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักวางแผนการทำงานควบคุมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามอบหมายงานได้เหมาะสมกับกำลังความรู้ความสามารถของบุคลากร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และวางตัวอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ สุขกมล สุภัชชา รุ่งเรือง พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ และ สมชาย บุญศิริเกสซ์ ที่พบว่า ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ผสมผสานอยู่ในการบริหารงานของผู้บริหาร กำหนดปริมาณภาระงานในแต่ละตำแหน่ง หน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษา การบริการงานและการวางแผนยุทธศาสตร์

โครงการต่าง ๆ มีการใช้หลักธรรมข้อนี้ในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารในการรู้ขอบเขตความพอดี พอเหมาะด้านการบริหารการเงินให้สอดคล้องกับงบประมาณและในการทำแผนงาน และโครงการต่าง ๆ

2.5 ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม (กาลัญญุตตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน จัดลำดับความสำคัญของงาน และดำเนินงานตามเวลาที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูใบฎีกาบุญเพ็ง สุตธัมโม พระมหาสากล สุภระเมธี มารยาท คงเมือง และ สุภัสสา รุ่งเรือง ที่พบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ คุณธรรมเป็นตัว คอยกำหนดให้คนประพฤติปฏิบัติผู้ที่พัฒนาพฤติกรรมตนในฐานะอยู่ในสังคมควรกระทำตนเป็นแบบ อย่างที่ดีให้กับคนอื่นและจะต้องบังคับใจตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี ผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานได้เสร็จทันเวลา อีกทั้งตรงต่อเวลาใน การปฏิบัติงาน มีการจัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ได้เหมาะสม ผู้บริหารสามารถใช้เทศกาลวาระต่าง ๆ มาจัดงานที่ทำให้เกิดความรักสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในหมู่คณะ ทุ่มเทอุทิศตน อุทิศเวลาให้กับการทำงานเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา

2.6 ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปริสัญญุตตา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจสภาพวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารยาท คงเมือง ทวีศักดิ์ สุขมงคล และ สุภัสสา รุ่งเรือง ที่พบว่า ผู้บริหารรู้และเข้าใจ สภาพขนบธรรมเนียม ประเพณี ของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ อีกทั้งผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ตลอดจนปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น พร้อมทั้งหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมตามควรแก่บทบาทหน้าที่

2.7 ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล (บุคคัลโปริปัญญา) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองในวิชาชีพ มอบหมายงานได้เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ ของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ สมชาย บุญศิริเกสัช Sabre Cherkowski & Keith D. Walker and Benjamin Kutsyruba ที่พบว่า ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุน เชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบที่ นำหลักธรรม มาเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานและการดำเนินชีวิต เสริมสร้างคุณธรรม ความรู้ความสามารถและ

ทัศนคติที่ดีของบุคลากรในการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ ของตนเอง จัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม อีกทั้ง การสร้างกรอบ จรรยาบรรณทางศีลธรรมมีความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในหน่วยงานทางศีลธรรมของตนเอง เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนทุกคน ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันและผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจในที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

(1) ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและเหตุผล ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเข้าใจใน ลักษณะการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ด้านความเป็นผู้รู้จักผล (อัตถัญญตา) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารอธิบายความมุ่งหมายและหลักการของการปฏิบัติงานให้คณะครูเข้าใจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุม วางแผน ให้คณะครูเข้าใจถึงความมุ่งหมายและหลักการของการปฏิบัติงานในโรงเรียน

(3) ด้านความเป็นผู้รู้จักตน (อัตตัญญตา) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารยอมรับในความผิดพลาดในการปฏิบัติงานเมื่อตนเองเป็นต้นเหตุ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ควรมีการอบรมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง และการสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรในโรงเรียน

(4) ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ (มัตตัญญตา) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ยึดมั่นถือมั่นความคิดของตนเองจนเกินไป ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ควรจัดกิจกรรมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติการยึดมั่นในความคิดของตนเอง และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

(5) ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม (กาลัญญตา) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่ตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่น ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ควรแนะนำให้ผู้บริหารสถานศึกษา หลีกเลี่ยงการตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าผู้อื่นและแนะแนวทางการใช้ จิตวิทยาในการตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชา

(6) ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน (ปรีชาญาณ) ด้านที่มีค่าเจียนน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารรู้และเข้าใจสภาพวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ควรจัดสัมมนาให้ความรู้ผู้บริหารสถานศึกษา เรื่องวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่

(7) ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล (บุคคลโพรปรีตยา) ด้านที่มีค่าเจียนน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารให้การบำรุงขวัญครู ทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบำรุงขวัญครู สร้างขวัญและกำลังใจให้ครู และผู้บริหารสถานศึกษากล่าวยกย่องชมเชยแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจ

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านหลักธรรมอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก เพื่อนำเสนอแนวทางใหม่ ๆ นำไปสู่การพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

(2) ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านหลักสัปปริสธรรม 7 กับแนวทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

พระครูใบฎีกาบุญเพ็ง สุตธัมโม (จำปาสุข) และพระมหาสากล สุภระเมธี. (2561). *ศึกษาหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท*. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 1(2).

พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ และ สมชาย บุญศิริเกสัช. (2558). *การบริหารตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง*. การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15. มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.

ทวีศักดิ์ สุขกมล. (2560). *การใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มารยาท คงเมือง. (2559). *คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูจังหวัดอุทัยธานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567. จาก http://ns.nsrui.ac.th/bitstream/nsru/102/1/Marayath_Kongmuang.pdf

- สุรัชชา รุ่งเรือง. (2560). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2564). การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม, 1(3).ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2567. จาก <https://ojs.kmutnb.ac.th/index.php/bid/article/viewFile/5681/3869>
- Boydak Özcan, M., Yavuz Özdemir, T., & Yirci, R. (2017). *Ethical Leadership Behaviours of School Administrators from Teachers' Point of View*. Foro de Educación, 15 (23).
- Cherkowski, S. L., Walker, K. D., & Kutsyuruba, B. (2015). *Principals' Moral Agency and Ethical Decision-Making: Toward a Transformational Ethics*. International Journal of Education Policy & Leadership, 10(5).

แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

Guidelines for Facility Management for Exponential Development Health and Safety of Early Childhood Development Centers Under the Local Administrative Organizations of Nan Province

นรินทร์thy สมจิตร¹ ประทุมทอง ไตรรัตน์²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม²

Narinthip Somjitr¹ Pratumthong Trairat²

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College ¹

Advisor Master of Education Degree Program

Department of Educational Administration Siam Technology College ²

E-mail : numon1709@gmail.com ¹

Received : 27 September 2024

Revised : 3 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยและเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน แต่พบว่าการพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเร่งเรียนนับได้ว่าเกิดจากค่านิยมที่ผิดของผู้ปกครองที่มีความเชื่อว่าคนที่มีความรู้มาก คือ คนเก่ง การเน้นการเรียนการสอนทางวิชาการในระดับปฐมวัยสร้างความเครียด ความกดดันให้เด็กมากขึ้น และการปิดกั้นการพัฒนาสมองของเด็กตามวัยที่เหมาะสม เน้นแต่ด้านวิชาการ ทำให้เด็กมีโอกาสนในการเล่น รวมถึงการเรียนรู้ทักษะต่างๆที่ควรฝึกในช่วงปฐมวัยลดลง เช่น การฝึกกล้ามเนื้อ การปลูกฝังมารยาทและจิตสำนึก หรือแม้แต่การฝึกการเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน

เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

อย่างเหมาะสมและมีการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูเด็กในช่วงเวลากลางวัน หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างไม่มีคุณภาพ จะทำให้เกิดปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการบริหารงานวิชาการ ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่านให้มีการพัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับและนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 265 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 69 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 165 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 221 ศูนย์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย Krejcie & Morgan (1970, p 608) และได้สุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนาคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าดัชนีที่ $PNI_{modified}$ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าสภาพที่เป็นจริงการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($(\bar{X}) = 3.75$) และ สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($(\bar{X}) = 3.95$) สำหรับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า ด้านเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม การออกแบบระบบใหม่มีค่าสูงสุด ($PNI_{modified} = .062$) เป็นจุดอ่อนที่นำมากำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน 3 แนวทางหลัก และ 6 แนวทางย่อย ดังนี้ 1) พัฒนาการออกแบบระบบใหม่ การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1.1) พัฒนาการบริหารจัดการในการออกแบบระบบใหม่แบบก้าวกระโดดเพื่อส่งเสริมการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัย 1.2) พัฒนาการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบก้าวกระโดดการส่งเสริมด้าน ด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย 2.1) พัฒนาการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ 2.2) พัฒนาเป้าหมายการดำเนินการให้เป็นไปตามในการส่งเสริมด้านพัฒนาการด้านโภชนาการ และ

3) พัฒนาการสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนาของเด็กปฐมวัย
3.1) พัฒนาการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 3.2) พัฒนาการประเมินบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารสถานศึกษา การบริหารแบบก้าวกระโดด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

Early childhood development center is vital to the development and growth of young children and it is a facility that provides care for preschool children. However, the development of children and families in the 21st century with the value to promote accelerating learning is misled among parents who believe that those with a lot of knowledge are regarded competent people. Over emphasis on academic teaching at the early childhood stage can pose an increase of stress and pressure on children and moreover hindered their brain development by appropriate ages. Focusing only on academics give children less opportunities to play and learn various skills that should be practiced during early childhood, including such as muscle training, cultivating manners and consciousness or even the practice of socializing with friends of the same age which will allow children to attain quality and standard development appropriate to their ages. In addition, these will increase their opportunities to be well prepared and achieve comprehensive development in all 5 areas including physical, emotional, mental, social, and intellectual appropriately. Practically, early childhood development center helps ease the burden of parents with no time to raise their children during the daytime. The Center with the lack of quality in operation was found to have problems in terms of knowledge, understanding, and ability to develop its quality, academic management, and active work in child preparation. The researcher is therefore interested to seek guidelines for facility management of early childhood development centers under the local administrative organizations of Nan Province so that they are developed to keep up with changes. The objectives of this research were to investigate the level of facility management and propose guidelines to manage facilities for exponential growth in health and safety of early childhood development centers under the local administrative organizations of Nan Province. The population in this research included a sample group of totally 265

persons comprising 31 administrators and 69 heads of early childhood development centers, and 165 child care teachers working in 221 early childhood development centers under the local administrative organizations of Nan Province. The sample size was determined following Krejcie & Morgan (1970, p 608) and using a simple random sampling method to recruit a sample group of 265 persons. Research instruments consisted of questionnaire and strategy evaluation form. The analysis of quantitative data used descriptive statistics i.e. percentage, mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.), and Modified Priority Needs Index (PN_{modified}); and the analysis of qualitative data used content analysis.

Research result suggested that the facility management for exponential growth in health and safety of early childhood development centers under the local administrative organizations of Nan Province was in overall at a high level ($\bar{x}=3.75$) for the current state, and at a high level ($\bar{x}=3.95$) for the desirable state. Regarding the priority needs of facilities for exponential growth in health and safety of child development centers under the local administrative organizations of Nan Province, the choice of learning center for a site visit on new system design was reported highest ($PN_{\text{modified}}=.062$), suggesting weakness and it was used to determine guidelines for facility management for exponential growth in health and safety of child development centers under the local administrative organizations of Nan Province. They included 3 main strategies and 6 sub-strategies. Strategy 1: Developing a new system design and environmental management for safety and disease-free of early childhood development center. Sub-strategy 1.1: Developing an exponential management of new system design to promote the management of environment for safety and disease-free; Sub-Strategy 1.2: Developing an exponential plan for early childhood oral and dental care. Strategy 2: Developing an exponential management system for early childhood nutritional promotion. Sub-Strategy 2.1: Developing an establishment of understanding and cooperation among personnel in exponentially planning for nutritional promotion; Sub-Strategy 2.2: Developing action goals to achieve the plan to promote early childhood development and nutrition. Strategy 3: Developing the construction of experiences about early childhood development among personnel of early childhood development facilities. Sub-Strategy 3.1: Developing the transcription of lesson-learned to formulate an exponential plan to foster the improvement

of early childhood development facilities; Sub-Strategy 3.2: Developing re-assessment and re-comparison of exponential planning to foster the improvement of early childhood development facilities.

Keywords: Guidelines for educational institution administration, leap forward Administration, Small child development center.

1.บทนำ

การพัฒนาในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนอย่างก้าวกระโดด ซึ่งทำให้โลกทั้งใบสามารถเชื่อมโยงกัน ได้มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารรวมถึงวิทยาการสมัยใหม่ข้ามผ่านซีกโลกอย่างกว้างขวางในระยะเวลาอันสั้น ซึ่ง นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทั่วโลก ทำให้มนุษย์กลายเป็น ฐานทรัพยากรหลักของโลก ปัญหาการพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเร่งเรียนนับได้ว่า เกิดจากค่านิยมที่ผิดของผู้ปกครอง ที่มีความเชื่อว่าคนที่มีความรู้มากคือคนเก่ง การเน้นการเรียนการสอนทาง วิชาการในระดับปฐมวัย สร้างความเครียด ความกดดันให้เด็กมากขึ้น และการปิดกั้นการพัฒนาสมองของเด็ก ตามวัยที่เหมาะสม เน้นแต่ด้านวิชาการ ทำให้เด็กมีโอกาสนในการเล่น รวมถึงการเรียนรู้ทักษะต่างๆที่ควรฝึก ในช่วงปฐมวัยลดลง เช่น การฝึกกล้ามเนื้อ การปลูกฝังมารยาทและจิตสำนึก หรือแม้แต่การฝึกการเข้าสังคม กับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน (<https://www.aksorn.com/21st-century>)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยและเป็นสถานที่ สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เหมาะสมกับวัย เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมและมีการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาในการ เลี้ยงดูเด็กในช่วงเวลากลางวัน จึงทำให้เด็กต้องอยู่ในความดูแลของผู้ดูแลเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วันละ 6 – 8 ชั่วโมง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 ได้มีการกำหนดให้เด็กจะต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่ อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม ปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดอันตราย เด็กต้องได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน ตาม ความต้องการของร่างกายที่กำหนดตามวัย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาดูแล การจัดตั้งและการ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในกระบวนการดำเนินการซึ่งได้ระบุไว้ใน บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ในหนังสือคู่มือการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553)

ความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษานั้น มีความสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง การจัดระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ

พัฒนาคุณภาพและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างเต็มตามศักยภาพในแต่ละบุคคลและต่อเนื่อง ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ประกอบกับเพื่อให้การดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาตินำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ที่ผ่านมามีพบว่า บุคลากรทางการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบริหารการศึกษาและมีตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานไม่ตรงกับสายงานขาดความรู้เฉพาะทางที่จะช่วยให้การบริหารการศึกษาแก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการบริหารงานวิชาการ ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กอย่างจริงจังรวมทั้งการจัดหาทรัพยากรที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย ความจำกัดในเรื่องงบประมาณก็ยังส่งผลกระทบถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

เหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Exponential Growth) ด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น โดยการสร้างมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีมุ่งหมายให้เกิดประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างความตระหนักให้สถานศึกษาเป็นของชุมชน สร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน และมองเห็นว่าการจัดการปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต้นตอเกิดจากการสร้างแนวทางพัฒนาและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ได้แก่ เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยง และแบบประเมินร่างแนวทางฯ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI_{Modified} และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 847 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 98 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 221 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 528 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 221 ศูนย์ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2560)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 265 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 69 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 165 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 221 ศูนย์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย Krejcie & Morgan (1970, p 608) และได้สุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน จังหวัดน่าน แบ่งออกเป็น 15 อำเภอ และส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 19 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 80 แห่ง มีหัวหน้าศูนย์ฯ 221 คน ครู 528 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2.2 สร้างตารางพิมพ์เขียวตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยจำแนกตัวแปรตามนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

3.2.3 ร่างรายการข้อคำถามในตารางพิมพ์เขียวตามกรอบแนวคิดการวิจัย และตามนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

3.2.4 นำร่างรายการข้อคำถามในตารางพิมพ์เขียวที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดการวิจัยและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

3.2.5 ปรับปรุงร่างรายการข้อคำถามในตารางพิมพ์เขียวตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.6 สร้างแบบสอบถามในการวิจัยเป็นแบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับเก็บข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

3.2.7 รายละเอียดในแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการประกอบด้วย สถานภาพ เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ด้าน 1) การส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D 2) การส่งเสริมการเล่น : Play ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D 3) การส่งเสริมด้านโภชนาการ :Diet 4) การดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย : Dental 5) การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค : Diseasesโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีตัวเลือกตอบ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้คำถามปลายเปิด

3.2.8 การตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม

1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัย

2) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงข้อคำถาม โดยจำแนกตามความเชี่ยวชาญและเกณฑ์การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ

4) นำผลการตรวจสอบแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าความตรงด้านเนื้อหา เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

n หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5) ใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสม คือ ค่าดัชนี IOC รายข้อ ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ถ้าต่ำกว่าต้องปรับปรุง ดังนั้นจึงคัดเลือกเอาเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แล้วคำนวณค่า IOC ทั้งฉบับ

6) ปรับปรุงภาษาของข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

7) ขอความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียง/คล้ายคลึง ทดลองเครื่องมือนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

8) ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึงผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน

9) คัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์

3.2.9 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาไปทดลองใช้กับผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียง/คล้ายคลึง นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2) ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach (1970: 161) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค แล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่านถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่าน

3.3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเป็นเอกสารทางไปรษณีย์และแนบ QR Code เพื่อการตอบแบบสอบถามออนไลน์ ในการเลือกตอบได้ และติดตามแบบสอบถามด้วยตนเองโดยได้รับคืนทุกฉบับ

3.3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บมาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

3.3.4 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่านโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ออกแบบการวิจัยโดย ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 265 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 31 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 69 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 165 คน จาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 221 ศูนย์ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย Krejcie & Morgan (1970, p 608) และได้สุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งงาน เป็นครู ร้อยละ 79.56 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 80.29 มีอายุ 35 – 39 ปี ร้อยละ 27.01 มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งที่ผ่านมา 10 – 19 ปี ร้อยละ 37.23 และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในโรงเรียนที่ทำงานสังกัดในปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 43.07

4.2 ระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า

4.2.1 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ในภาพรวม พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 9 การถอดบทเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้าน 2 เลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 1 วางแผนก้าวกระโดด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 3 การเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ และด้านที่ 7 แก้ไขปรับปรุงระบบ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านที่ 2 เลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม และด้านที่ 4 การออกแบบระบบใหม่ (ค่า $PNI_{modified} = .062$)

4.2.2 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการวางแผนแบบก้าวกระโดด พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการวางแผนแบบก้าวกระโดด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4. การส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย : Dental ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 2. การส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมการเล่น : Play ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการวางแผนแบบก้าวกระโดด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4. การดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย : Dental ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. การส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการวางแผนแบบก้าวกระโดด พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 3. การส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ : Diet และข้อที่ 5. การส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค : Diseases (ค่า PNI modified = .066)

4.2.3 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4. การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย: Dental ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 4. การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย: Dental (ค่า PNI modified = .072)

4.2.4 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Dietในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค: Diseases ในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ (ค่า PNI modified = .071)

4.2.5 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการออกแบบระบบใหม่ พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการออกแบบระบบใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการออกแบบระบบใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย: Dental ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการออกแบบระบบใหม่ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่ (ค่า PNI modified = .074)

4.2.6 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3. มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 3. มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet (ค่า PNI modified = .064)

4.2.7 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการกำหนดเป้าหมายและทำแผนพบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการกำหนดเป้าหมายและทำแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D และข้อที่ 2. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมการเล่น: Play ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการกำหนดเป้าหมายและทำแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 2. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมการเล่น: Play ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการกำหนดเป้าหมายและทำแผน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 1. มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D (ค่า PNI modified = .073)

4.2.8 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ และข้อที่ 3. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 5. มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ (ค่า PNI modified = .042)

4.2.9 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3. มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 1. มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D (ค่า PNI modified = .065)

4.2.10 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ด้านการถอดบทเรียน พบว่า

สภาพที่เป็นจริงของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการถอดบทเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 5. มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการถอดบทเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 4. มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการ

ดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย: Dental และข้อที่ 5.มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัย: Diseases ส่วนข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1. มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการถอดบทเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ข้อที่ 1. มีการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D (ค่า $PNI_{modified} = .048$)

4.3 การจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม และการออกแบบระบบใหม่ มีค่าสูงสุด ($PNI_{modified} = .062$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนก้าวกระโดด ด้านการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ และด้านการถอดบทเรียน ส่วนค่า $PNI_{modified}$ ต่ำสุดคือ ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ ($PNI_{modified} = .037$)

4.3.1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 3 แนวทางหลัก 6 แนวทางรอง มีดังนี้

1) พัฒนาการออกแบบระบบใหม่ การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัย: Diseases ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(1) พัฒนาการบริหารจัดการในการออกแบบระบบใหม่แบบก้าวกระโดดเพื่อส่งเสริมการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัย

(2) พัฒนาการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย

2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบก้าวกระโดดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย

(1) พัฒนาการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ

(2) พัฒนาเป้าหมายการดำเนินการให้เป็นไปตามในการส่งเสริมด้านการพัฒนาการด้าน
โภชนาการ

3) พัฒนาการสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนา
ของเด็กปฐมวัย

(1) พัฒนาการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้าน
พัฒนาการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

(2) พัฒนาการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดใน
การส่งเสริมด้านการพัฒนาการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและ
ความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน มีประเด็นสำคัญสามารถนำมา
อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

5.1 ระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามสภาพ
ที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบภารกิจการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน
เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มี
คุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึง
และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของรัฐบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติ
ศักดิ์ แสนอุบล (2564) เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนวิทย์ รอดปิ่น และ นิคม นาค้าย (2565)
ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลตำบลจังหวัดพิษณุโลก ผลศึกษาพบว่า สภาพการบริหารตาม
แผนพัฒนาการศึกษา ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาล
ตำบล จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด
พบว่า ด้านที่มีค่า PNI modified สูงสุด คือ ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม และด้านการออกแบบ

ระบบใหม่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ต้องนำมากำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จรุง ยอดอุโมงค์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า ความจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือ ด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นการวางระบบใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนามาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบก้าวกระโดด ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ที่มีหลักการแนวคิดสำคัญของการพัฒนาระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีมาตรฐานด้านสุขภาพ เมืองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ หรือที่เรียกว่า “KIDS” ที่เน้นการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลและบริบทเด็กเป็นตัวตั้งในการพัฒนา ได้แก่ การสร้างความรู้ (Knowledge) เป็นฐานความรู้ใหม่ด้านสุขภาพ โดยใช้การประเมินผลตามคู่มือการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และนำข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์หาแนวปฏิบัติใหม่ กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา และหา กลยุทธ์การพัฒนาในทางเลือกที่ดีที่สุดของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม การบูรณาการ (Integration) การพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Development) และการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Social) (สถาบันพัฒนาอนามัยแห่งชาติ กรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ 2564, 2564)

5.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน พบว่าจากผลการศึกษาสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานในสถานศึกษาได้ 3 แนวทาง คือ 1. พัฒนาการออกแบบระบบใหม่ การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบก้าวกระโดดการส่งเสริมด้าน ด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย และ 3. พัฒนาการสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ ตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พัฒนาคูณภาพชีวิตเด็ก (สถาบันพัฒนาอนามัยแห่งชาติ กรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ 2564, 2564) การขับเคลื่อนงานการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพด้านสุขภาพ (4D) มีขอบเขต ดังนี้ 1. การเจริญเติบโตและโภชนาการ (Diet) 2. พัฒนาการเด็กและการเล่น (Development and Play) 3. สุขภาพช่องปาก (Dental) และ 4. ด้านสิ่งแวดล้อมความปลอดภัยและการป้องกันควบคุมโรค (Disease) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพครูและเป็นที่เลี้ยงให้แก่สถานพัฒนาเด็ก

ปฐมวัยในการจัดกิจกรรมดูแล และส่งเสริมสุขภาพของเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงให้คำแนะนำในการปรับสภาพแวดล้อม ให้มีความปลอดภัยปลอดภัยโครงสร้างการระบาดของโรคติดต่อ

5.2.1 พัฒนาการออกแบบระบบใหม่ การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรคของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญ โดยเริ่มตั้งแต่การก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคารสถานที่ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริมาส หมั่นสาย และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา (2565) ที่ศึกษา หลักการ แนวคิดและแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับหลักการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงได้กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาไว้ 6 มาตรฐาน คือ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร การมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง และความปลอดภัยแก่เด็กเล็ก สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคารสถานที่ นอกจากนี้เมื่อมีสถานที่ที่ปลอดภัย มั่นคงแล้ว การจัดการสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารก็เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก สอดคล้องกับแนวทางของ Cole (2006) ที่ได้นำเสนอถึงแนวทางของครูต่อการส่งเสริมสุขภาพเด็กในโรงเรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อม การจัดและเก็บรักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้และวัตถุให้เหมาะสมกับเด็ก โดยตรวจสอบและการทำความสะอาดอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอรวมถึงการทำความสะอาดนั้น จะลดการเจ็บป่วยของเด็กซึ่งปนเปื้อนในสิ่งของ และการจัดและบำรุงรักษาเครื่องใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เด็กมีประสบการณ์ในการสร้างสุขนิสัยที่ดี

5.2.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบก้าวกระโดดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย โดยมีการส่งเสริมและเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล เฝ้าระวังติดตามพัฒนาการเด็กรายบุคคลเป็นระยะเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ มีพัฒนาการที่สมวัย ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอคแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” (สถาบันพัฒนาอนามัยแห่งชาติ กรมอนามัย, 2564) ดังนั้น การส่งเสริมด้านโภชนาการเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5.2.3 พัฒนาการสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ซึ่งครูถือเป็นผู้ดูแลที่ใกล้ชิดกับเด็กวัยนี้มากที่สุดและเป็นแบบอย่างการปฏิบัติตัวในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการบูรณาการเรียนรู้ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้กับครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งพอๆ กับการพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริมาส หมื่นสาย และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา (2565) ที่ศึกษาหลักการ แนวคิดและแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่า แนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นควรส่งเสริมทางด้านงบประมาณให้เพียงพอกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก การกำกับดูแลและควบคุมกระบวนการดำเนินงานให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรภายในศูนย์ฯ เข้าร่วมศึกษาดูงานนอกสถานที่อย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรม สัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับบทความของ Cole (2006) ได้นำเสนอถึงแนวทางของครูต่อการส่งเสริมสุขภาวะทางกายของเด็กในโรงเรียน โดยการสร้างสุขนิสัยที่ดีกับเด็ก เช่น การล้างมือ การเลือกโภชนาการที่ดี กิจกรรมกลางแจ้งและครูต้องเป็นผู้ปฏิบัติต้นแบบที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพและคำนึงถึงความเสี่ยงอันตรายจากการเล่นด้วย ซึ่งมีการพัฒนาการถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีการประเมินพัฒนาการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนให้เป็นไปตามระบบ สะอาด และปลอดภัย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านสุขภาพและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม และการออกแบบระบบใหม่ ดังนั้น ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนงานเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้คุณภาพมาตรฐาน

6.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการวางแผนแบบก้าวกระโดด ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ : Diet และด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค : Diseases ดังนั้น ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรร่วมกันกำหนดเป็นมาตรการ หรือนโยบายเพื่อส่งเสริมด้านโภชนาการ และด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดภัยโรค ซึ่งถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญอันดับแรกของการส่งเสริมสุขภาพเด็กเล็ก

6.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การเลือกศูนย์เรียนรู้เพื่อเยี่ยมชมโดยมีการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัย: Dental ดังนั้น ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเลือกศูนย์เรียนรู้ที่มีการดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันของเด็กปฐมวัยอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

6.1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ในการเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านต่างๆ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

6.1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการออกแบบระบบใหม่ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ด้วยการพัฒนาการออกแบบระบบใหม่ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ระบบการดำเนินงานเดิมว่า มีจุดเด่น จุดด้อย มีปัญหาอุปสรรค หรือโอกาสอย่างไร แล้วนำมาพัฒนาระบบใหม่ โดยต่อยอดจากระบบเดิม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น

6.1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการสร้าง ความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านโภชนาการ: Diet 4D ซึ่งจากสภาพที่เป็นจริงพบว่า มีการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากรในด้านนี้น้อยที่สุด ดังนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับบุคลากร โดยมีวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมด้านโภชนาการทุกด้านแก่เด็กปฐมวัยและจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ด้านโภชนาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาเด็กให้มีโภชนาการที่สมวัยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างพฤติกรรมโภชนาการที่พึงประสงค์ให้กับเด็กปฐมวัย เป็นการวางรากฐานสุขภาพที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

6.1.7 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการกำหนดเป้าหมายและทำแผน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ซึ่งจากสภาพที่เป็นจริงพบว่า มีการกำหนดเป้าหมายและทำแผนเพื่อการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D น้อย ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน และทำแผนทั้งระยะสั้น และระยะยาว รวมถึงมีการทบทวนแผนทุกๆ 1 ปี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

6.1.8 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการแก้ไขปรับปรุงระบบ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การวางแผนแบบก้าวกระโดดในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค: Diseases ในการแก้ไขปรับปรุงระบบ ซึ่งถือเป็นส่วนที่ดำเนินการได้น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและพิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากระบบการดำเนินงานในการจัดการ

อนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและปลอดโรค ถือเป็นอีกหนึ่งงานที่มีความสำคัญต่อสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย

6.1.9 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดด ด้านการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน คือ การประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ซึ่งจากสภาพที่เป็นจริงพบว่า มีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในการวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D น้อย ดังนั้น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประเมินทบทวนและเปรียบเทียบซ้ำในด้านของการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างต่อเนื่อง ปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เห็นสภาพความเป็นจริง และนำไปพัฒนาปรับปรุง และต่อยอดต่อไป

6.1.10 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัย ด้านการถอดบทเรียน คือ การถอดบทเรียนเพื่อนำไปวางแผนแบบก้าวกระโดดในการส่งเสริมด้านพัฒนาการ: Development ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ซึ่งจากสภาพที่เป็นจริงพบว่า มีการถอดบทเรียนน้อยที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรร่วมกันถอดบทเรียนด้านการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อสังเคราะห์บทเรียน กระบวนการ และรูปแบบการดำเนินงานภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้นำไปสู่การพัฒนา ต่อยอดสิ่งที่ดี และแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อการเติบโตแบบก้าวกระโดดด้านสุขภาพและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นต้นแบบ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ 2559*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

- กิตติศักดิ์ แสนอุบล. (2564). สภาพและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <http://www.updc.clm.up.ac.th/bitstream/123456789/1993/1/Kittisak%20Saenubon.pdf>.
- จรรยา ยอดอุโมงค์. กรองทิพย์ นาควิเชตร. ศรุตฯ ชัยสุวรรณ และสงวนพงศ์ ชวนชม. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 12(1), 10-18. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/186154/131545
- ธนวิทย์ รอดปิ่น และนิคม นาค้าย. (2565). การศึกษาสภาพการบริหารตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลตำบลจังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(4), 59-70. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/254632/173519>
- (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอน 74 ก.
- สิริมาส หมีนสาย และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา. (2565). หลักการกแนวคิดและแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 24 (1). 1-7. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jpcru/article/view/252771/175061>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาอานามัยแห่งชาติ กรมอานามัย. (2564). การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. จาก https://nich.anamai.moph.go.th/th/kpi65/download?id=94975&mid=36391&mkey=m_document&lang=th&did=29441.
- Cronbach, L. J. (1971). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30(3).

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

The Relationship between Curriculum Administration Competencies
and Teacher Learning Management with the Effectiveness of the
Administration of Educational Institutions under the Secondary
Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6

ศิริขวัญ ผูกจิต¹ ไตรรัตน์ สิทธิกุล² ธนิกา เจษฎาวรางกุล³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Sirikuan Phukchit¹ Tirath Sithtool² Thanika Chedsadawarangkul³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College ¹

Advisor Master of Education Degree Program

Department of Educational Administration Siam Technology College ^{2,3}

E-mail : p.phukchit@gmail.com ¹

Received : 27 September 2024

Revised : 25 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ย 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2563 มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าว ที่รับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นส่วนงานสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาในหัวข้อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 256 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 13 คน และครูจำนวน 243 คนได้จากการคำนวณด้วยสูตรของ Yamane เพื่อหาสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการใช้และพัฒนาวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.28$) และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากรมีมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.36$) การส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$) บรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.33$) การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.32$) การติดตาม กำกับ กระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$) และการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และส่งเสริมให้สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับชุมชน วัด หน่วยงานและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ควรส่งเสริมด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน มีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่พึงประสงค์เพื่อก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุน จัดอบรม ตลอดจนจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 อาจต้องพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาสมรรถนะของครู และแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

คำสำคัญ : สมรรถนะการบริหารหลักสูตร, การจัดการเรียนรู้, ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา

Abstract

Teachers' competency in curriculum administration and learning management is the heart of teaching and learning in educational institutions. According to the Basic Education Core Curriculum and the National Education Act but from reporting the results of the Ordinary National Educational Test (O-NET) at Mathayom 6 level, it was found that schools under the Office of Secondary Educational Service Area Bangkok, Area 1, Group 6, when comparing the average scores of 5 learning subject groups, academic year 2020, had an average score lower than the standard criteria. Therefore, as the researcher is such educational personnel. that is responsible for teaching and learning which is the most important part that affects the effectiveness of the educational institution Therefore, he is interested in studying the topic. The relationship between curriculum administration competencies and teacher learning management with the effectiveness of educational institutions under the Secondary

Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, with the objectives to 1) study the level of competency in curriculum administration and learning management of teachers, 2) study the effectiveness level of educational institutions, and 3) to study the relationship between administrative competency Curriculum and teacher learning management and administrative effectiveness of educational institutions. This research is quantitative research. The sample used in the research is educational institution administrators and teachers of schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 6, Academic Year 2021, totaling 256 people, 13 educational institution administrators and 243 teachers obtained from the calculation. Yamane's formula for finding the proportion of teachers in each school. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a confidence value of 0.95. Statistics used in data analysis included percentages, means, and standard deviations. and Pearson's product moment correlation coefficient

The results of the research found that 1) teachers' curriculum administration and learning management competencies Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, the overall level was at a high level in every aspect ($\bar{X} = 4.30$). When considering each aspect, it was found that Teachers' competency in curriculum administration and learning management Under the jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, it is at a high level. sorted by arithmetic mean From highest to lowest, the measurement and evaluation of learning outcomes ($\bar{X} = 4.34$) the use and development of innovations. Technology for learning management ($\bar{X} = 4.32$) in terms of knowledge, ability to design learning ($\bar{X} = 4.29$) and in creating and developing curriculum ($\bar{X} = 4.28$), respectively. 2) Effectiveness of the administration of educational institutions. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, the overall level is at a high level in all aspects ($\bar{X} = 4.32$). When considering each aspect, it was found that Effectiveness of the administration of educational institutions Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, it is at a high level. sorted by arithmetic mean From highest to lowest, personnel have standards ($\bar{X} = 4.36$), promoting discipline among students ($\bar{X} = 4.34$), atmosphere supporting student learning ($\bar{X} = 4.33$), improving student academic achievement ($\bar{X} = 4.32$). Monitoring and supervising the teaching and learning process ($\bar{X} = 4.29$) and arranging the

working environment and welfare ($\bar{X} = 4.28$), respectively, and 3) the relationship between teachers' curriculum and learning management competencies and the effectiveness of educational institution administration. Under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 6, there is a high positive relationship ($r_{xy} = 0.83$) with statistical significance at 0.05. The results of this research found that teachers' curriculum administration and learning management competencies Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 6, in the area of curriculum creation and development, activities should be organized to promote skills in curriculum creation and development. and encourage educational institutions to work together with communities, temples, agencies, and educational institutions in both the public and private sectors. Respond to social and economic changes Effectiveness of the administration of educational institutions educational institution administrators in schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 6 should promote the provision of working environments and welfare. A desirable working atmosphere is created to create morale and encouragement for working together. Make personnel satisfied with their work and the results of the analysis of the relationship between teachers' curriculum administration and learning management competencies and the administrative effectiveness of educational institutions. Educational institution administrators should promote and support, organize training, as well as provide lecturers with expertise in student-centered learning management for teachers and educational personnel. To develop the ability to design learning that is student-centered. Organize activities that allow students to learn the thinking process and problem-solving process and be able to apply knowledge in daily life. which from the results of this research educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 6, may need to consider factors affecting competency in curriculum administration and learning management. and factors affecting the effectiveness of the administration of educational institutions in other areas in order to develop teachers' competencies. and guidelines for managing educational institutions to be more effective.

Keywords: Curriculum administration competency, learning management, Effectiveness of the administration of educational institutions

1. บทนำ

การศึกษามีความสำคัญและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพจะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างเหมาะสมกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545)

ในปัจจุบันมีการกระจายอำนาจและมอบหมายการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหาร การจัดการศึกษา หรือกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อที่จะได้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2544) สถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 35)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปเพื่อการพัฒนาครูยุคใหม่ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครู และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และในขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาครูทั้งระบบเพื่อยกระดับคุณภาพครูให้มีศักยภาพและคุณภาพ ทัดเทียมกับประชาคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อมุ่งที่จะสร้างครูคุณภาพในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้เป็นพลเมืองคุณภาพ และเปี่ยมคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 1-3)

แต่ทั้งนี้สภาพปัจจุบันผลการดำเนินงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงโดยดูได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2563 มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้อาจมีผลมาจากการจัดการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้ประสิทธิผลด้านการบริหารต่าง ๆ ลดลงจนเกิดปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564: 101) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กำหนดพันธกิจในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ ระดับนานาชาติและกำหนดเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเพื่อยกระดับสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล และเพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้

จากปัญหาของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูว่ามีความสัมพันธ์หรืออาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2.2 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 710 คน

ตัวอย่าง ของการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 256 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 13 คน ครูจำนวน 243 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณด้วยสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างในการศึกษา 0.05 และระดับความเชื่อมั่น 0.95 ได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 256 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยสังเคราะห์จากแนวคิดและงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2556: 56) สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2557: 32) ปุณทริกา นิลพัฒน์ (2558: 14) รัฐศาสตร์ พาณิชยพงศ์ศักดิ์ (2559: 68)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำจากการสังเคราะห์จากแนวคิด Mott (1972) Austin and Reynolds (1990) Sammons, Hillman and Mortimore (1994) Hanson (1996) และปุณทริกา นิลพัฒน์ (2558, น. 60)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์เกี่ยวกับระดับสมรรถนะการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ของครูสถิติที่ใช้คือการหาค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือการหาค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 สถิติที่ใช้ คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Hinkle, 1998: 120)

5) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

5.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

5.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

6) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 64.06 ด้านตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด คือ ครู จำนวน 226 คิดเป็นร้อยละ 88.28 ด้านอายุ 35 – 44 ปี มากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.06 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด คือปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 51.56 และประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษามากที่สุด คือ 5 - 9 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.08

สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.28$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.27$)

ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ($\bar{X}$ = 4.52) รองลงมาคือ ครูในสถานศึกษาสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.26) ครูในสถานศึกษาสามารถประเมินหลักสูตรได้ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X}$ = 4.20) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.14)

ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.40) รองลงมา คือ ครูในสถานศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ($\bar{X}$ = 4.35) ครูในสถานศึกษาสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปปรับใช้กับผู้เรียนให้เกิดผลตามที่คาดหวัง ($\bar{X}$ = 4.34) ครูในสถานศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เหมาะสมกับความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 4.33) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.20)

ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.36) รองลงมาคือ ครูในสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.32) ครูในสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนได้อย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X}$ = 4.31) ครูในสถานศึกษาสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.30) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือครูในสถานศึกษาสามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.20)

ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.40) รองลงมา คือ ครูในสถานศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.34) ครูในสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.30) ครูในสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตนวัตกรรมที่ใช้ในการ

จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.28$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาได้อย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.27$)

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ครูในสถานศึกษาสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงได้ ($\bar{X} = 4.41$) ครูในสถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$) ครูในสถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูในสถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.26$)

ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมผลสำเร็จของการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคลากร มีมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ การส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$) บรรยากาศสนับสนุน การเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.33$) การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.32$) การติดตาม กำกับ กระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.29$) และการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ด้านการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยภาพรวมมีระดับประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีกระบวนการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.35$) สถานศึกษามีกระบวนการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนด ($\bar{X} = 4.29$) สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} = 4.26$) สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด ($\bar{X} = 4.24$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามี กระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ ($\bar{X} = 4.23$)

ด้านบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยภาพรวมมีระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.39$) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้และแหล่งค้นคว้าข้อมูลในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.38$) สถานศึกษาจัดอบรมครูให้นำสื่อเทคโนโลยีมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.37$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายนอก ($\bar{X} = 4.20$)

ด้านการติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการติดตามตรวจสอบ และประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูทุกปี ($\bar{X} = 4.32$) สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.31$) สถานศึกษามีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.30$) สถานศึกษามีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 4.29$) สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.27$) และสถานศึกษามีกระบวนการ ติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

ด้านบุคลากรมีมาตรฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองตาม มาตรฐานการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.45$) สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครบตามหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.37$) สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่ผู้เรียน ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง ($\bar{X} = 4.31$) และสถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษาชี้แจงให้ผู้เรียนทราบสิทธิและหน้าที่ของผู้เรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.41$) สถานศึกษามีการจัดอบรมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.40$) สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.35$) สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างเสริมวินัยในเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$) สถานศึกษาแจ้งให้

ผู้เรียนทราบสิทธิและหน้าที่ของผู้เรียนตามระเบียบของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.32) สถานศึกษา ติดตามประเมินผล กิจกรรมที่สร้างเสริมวินัยในเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.30) และสถานศึกษานำผลการประเมินกิจกรรม มาพัฒนานโยบายของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.27) ตามลำดับ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณาข้อพบว่ามีอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย เลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ($\bar{X}$ = 4.34) สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.32) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.31) สถานศึกษามีการจัดอบรมสัมมนาให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.29) สถานศึกษามีกิจกรรมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข ($\bar{X}$ = 4.27) สถานศึกษามีกระบวนการประเมิน ความดีความชอบ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ($\bar{X}$ = 4.26) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.23) และสถานศึกษากำหนด ค่าตอบแทน และสวัสดิการให้กับครูในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.20) ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง (r_{xy} =0.83) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จากผลการวิจัยรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงมากจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ (X_4) กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.91^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับสูงจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X_5) กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.89^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร (X_1) กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.82^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ (X_2) กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.65^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(X3) กับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.58^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อภิปรายผล

1. ผลวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการใช้และพัฒนาวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลร่วมกับครูและฝ่ายวิชาการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของ หลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ของครู ว่าบรรลุผลตามเป้าหมายเพียงใด มีวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียน และนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551: 12) ได้เสนอแนวปฏิบัติการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผล การเรียนรู้รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายใน และการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ และสอดคล้องกับ ปุณศรีภา นิลพัฒน์ (2558) ได้ทำการวิจัย สมรรถนะการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรและการใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะรัตน์ มนูญชัย (2557) ได้ศึกษาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า สมรรถนะทางวิชาการของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูมีสมรรถนะทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา และ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2. ผลวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านบุคลากรมีมาตรฐาน ด้านการส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียน ด้านบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การติดตาม กำกับ ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา บุคลากรมีมาตรฐานจากการที่สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนครบตามหลักสูตรสถานศึกษา และสถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง สอดคล้องกับราชกิจจานุเบกษา (2562, น. 18-20) ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรฐานการปฏิบัติงานผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ได้แก่ 1) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล 4) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม และ 5) พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัย คำวิเศษ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาพรวมของด้านการบริหารสถานศึกษา ความพึงพอใจในงาน องค์กรแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิภาพของโรงเรียนฯ ทุกด้านอยู่ในระดับสูง แนวทางสำคัญในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัด ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีองค์ความรู้ ทักษะ ประสพการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) ส่งเสริมพัฒนา อบรมเชิงปฏิบัติการ แก่คณะครูในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนต่อการปฏิบัติงาน 3) ส่งเสริมพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศและ Internet ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน 4) ส่งเสริมพัฒนาระบบเครือข่ายทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. ผลวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถเรียงลำดับความสัมพันธ์กันในระดับสูงไปถึงระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครู และสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักถึงการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับ สมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลตามมา ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63-69 ที่สำคัญ คือ รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่สื่อดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนั้น ผู้เรียน มีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำได้เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่า และเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย ตลอดจนให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสอดคล้องกับ สนท นันทชัย (2549) ได้ศึกษาแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย ด้านนโยบายและโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาควรมีนโยบายพัฒนาครูบุคลากรต่อการใช้งานเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการวางแผนพัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล วางแผนงานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความสำคัญ และประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีนโยบายในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

6.1.1 จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุน จัดอบรม ตลอดจนจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทำงานให้สำเร็จ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

6.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน มีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ควรส่งเสริมด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน มีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่พึงประสงค์เพื่อก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การทำงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิผล

6.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์ในทางบวกในอยู่ในระดับปานกลางซึ่งน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ได้ลงมือค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน จัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่สูงขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลสูงขึ้น

6.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม สนับสนุน อย่างเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ได้ลงมือค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปิยะรัตน์ มนูญชัย. (2557). *สมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุณทริกา นิลพัฒน์. (2558). *สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2550). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รัฐศาสตร์ พาณิชยพจนาค. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วินัย คำพิเศษ และ ฤกษ์ธนา ดาราเรือง. (2561). การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค กระทรวงศึกษาธิการ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 14(1).
- สนิท นันทชัย. (2549). แนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1. (2564). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Austin and Reynolds (1990). "Managing for improved school effectiveness: An international survey." School Organization, 10(2/3).
- E. Mark Hanson. *Educational Administration and Organization Behavior*. (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon, 1996.
- Hinkle, D. E., Wiersma, W., & Jurs, S. G. (1988). *Applied statistics for the behavioral sciences*. New York: Harper & Row. Mentz.

- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of effective organization*. New York: Harper & Row. Mentz.
- Sammons, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1994). *Key characteristics of effective school: A review of school effectiveness*. New York: Harper & Row. Mentz.

**แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**
**Guidelines for Academic Service to Enhance Critical Thinking Skills of
Learners in Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3**

ศุภากร ศรีเที่ยงตรง¹ ประทุมทอง ไตรรัตน์² วิไลจิตร นิลสวัสดิ์³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Supakorn Sritiengtrong¹ Pratoomtong Trairat² Wilaichitra Nilsawad³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2,3}

E-mail : 64008113006@siamtechno.ac.th¹

Received : 27 September 2024

Revised : 9 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

ด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน การพัฒนาความสามารถในการคิดและการคิดอย่างเป็นระบบถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนในการตามทันการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและทางสังคม ดังกล่าว การเรียนรู้แบบเดิม ๆ เพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้นอกจากวิชาที่เรียนแล้ว สิ่งสำคัญคือต้องพิจารณาประเด็นอื่น ๆ ที่นักศึกษาควรรู้และเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมและครอบคลุมมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ในแง่นี้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากทักษะดังกล่าวให้ชุดความจริงชุดใหม่ที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดของนักเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี 3 การ

วิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณนี้รวมกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนและครูจำนวน 286 คน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 262 คน คิดเป็นร้อยละ 83.75 % เครื่องมือประกอบด้วยแบบสอบถามแบบระดับคะแนน 5 คะแนน โดยมี IOC อยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และความน่าเชื่อถือที่ .98 และการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการลำดับความสำคัญที่ปรับเปลี่ยน แนวทางที่นำเสนอได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน โดยใช้แบบฟอร์มการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เป็นระดับ 5 คะแนน สถิติการวิจัยประกอบด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นลำดับความสำคัญที่ปรับเปลี่ยน

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.39) และภาวะที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูงสุด (4.53) ดัชนีความต้องการลำดับความสำคัญของการจัดการวิชาการที่รายงาน $PNI_{modified} = 0.336$ โดยรวม ความต้องการลำดับความสำคัญรายบุคคลเรียงจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.344$) 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.334$) และการวัดผล การประเมิน และหน่วยกิต ถ่ายโอน ($PNI_{modified} = 0.333$) และเป็นจุดอ่อน ได้นำผลการวิจัยมากำหนดแนวทางการบริหารจัดการวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีที่ 3 ดังนี้ 1) การพัฒนาและส่งเสริมการจัดการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการคิดเชิงวิพากษ์อย่างมีประสิทธิภาพ 1.1) การพัฒนาการจัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มการตีความด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ 1.2) พัฒนากระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2.1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 2.2) การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะชีวิตด้วยการประเมินตนเอง 3) พัฒนาระบบการวัดประเมินผล และโอนหน่วยกิตการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3.1) การพัฒนาระบบการวัดผล การประเมิน และการโอนหน่วยกิตตามอนุมาณ 3.2) พัฒนาเทคโนโลยีการวัด ประเมิน และโอนหน่วยกิตตามมาตรฐาน

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารวิชาการ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เสริมสร้างทักษะ

Abstract

The development of critical thinking skills is a vital aspect of 21st-century learners in order to keep pace with changes. Statistical findings show that children with analytical thinking skills tend to have better civic-mindedness. Traditional academic management alone cannot adequately prepare learners for the rapidly changing environment. Hence, to explore guidelines academic management to enhance critical thinking skills among students under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3. These objectives were: 1) to study the current situation, desired situation, and essential needs, and 2) to propose guidelines for

academic management to promote critical thinking among students. This quantitative research used a sample of 286 school administrators and teachers, with 262 respondents completing the questionnaire, representing a response rate of 83.75%. The instruments included a questionnaire assessing the current and desired situations, using a 5-point Likert scale, with an IOC ranging from .67 to 1.00 and reliability at .98, along with an assessment of feasibility and appropriateness evaluated by 15 experts. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, and modified priority needs index ($PNI_{modified}$). The findings revealed that the current situation was rated at a moderate level (mean = 3.39), while the desired situation was rated at a very high level (mean = 4.53). The overall $PNI_{modified}$ was 0.336. The highest priority needs were: 1) the development and use of educational technology and media ($PNI_{modified} = 0.344$), 2) the improvement of learning processes ($PNI_{modified} = 0.334$), and 3) assessment, evaluation, and credit transfer systems ($PNI_{modified} = 0.333$).

The results of the analysis informed the development of guidelines academic management to enhance students' critical thinking, based on synthesized research and academic theories. The proposed guidelines are as follows: Development and promotion of media and technology management for effective critical thinking, including: 1.1) Improving data management for interpretation through scientific methods. 1.2) Enhancing data analysis processes for learning management. Improving the quality of learning management processes based on critical thinking concepts, including: 2.1) Developing learning management to foster scientific learning methods. 2.2) Enhancing learning management quality to promote life skills through self-assessment. Developing assessment, evaluation, and credit transfer systems for critical thinking, including: 3.1) Developing assessment, evaluation, and credit transfer systems based on inference. 3.2) Advancing technology for assessment, evaluation, and credit transfer according to standards.

Keyword: Academic Management, Critical Thinking, Guidelines Management

1.บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2563-2580) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยปีงบประมาณพ.ศ.2564-2565ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการต่อยอดพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็น "วิถีนาคต วิถีคุณภาพ" สำหรับด้านคุณภาพได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย สามารถจัดการตนเอง มีการคิดขั้นสูงมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนรวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่าง โดยเฉพาะในเรื่องเทคโนโลยีที่เข้าสู่ระบบดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Digital Disruption) เป็นการเกิดขึ้นของนวัตกรรมใหม่ที่เปลี่ยนรูปแบบวิธีการรวมถึงพฤติกรรมของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งไปอย่างฉับพลัน ส่วนด้านการศึกษาที่เช่นกัน Disruptive Innovation มากมายในปัจจุบันที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเช่นเดียวกัน สถาบันการศึกษาที่เป็นผู้ Disruptive Innovation จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้มากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มี Disruptive Innovation การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูดบรรยาย การมอบหมายงาน เป็นต้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อีกต่อไป (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) การมีพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่ยากจะคาดการณ์ และการเชื่อมโยงย่อมสะท้อนของการที่ประเทศหนึ่งจะต้องมีการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ของตนให้ทันหรือล้ำกว่าการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างทันทั่วทั้งที่หากไม่ทันอาจถดถอยไปกว่าที่จะตาม การเปลี่ยนแปลงในทุกเรื่อง เชื่อมโยงกับการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียน การสอนการจัดการความรู้ต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนให้สูงสุด การที่ประเทศไทยมุ่งปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม รวมถึงการเปลี่ยนโครงสร้างตลาดแรงงานและบริบททางเศรษฐกิจที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องมีการปรับตัวตาม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการเรียนในห้องเรียนเชิงวิชาการนั้นจะใช้การเรียนแบบเดิมเพียงแต่อย่างเดียวย่อมไม่สามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และควรพิจารณาประเด็นที่นอกเหนือจากวิชาที่เรียนแล้ว ว่าควรต้องรู้ อะไรอีกเพื่อเพิ่มความพร้อมและความสมบูรณ์ในการที่จะอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ สิ่งหนึ่งที่น่าจะมีความจำเป็นก็คือ การที่พัฒนาให้มีความสามารถในการคิดเป็นคิดและคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills) เป็นทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การคิดวิเคราะห์ประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ที่อาศัยเหตุผลในการตรวจสอบข้อมูลได้อธิบายความหมายของการคิดเชิงวิพากษ์โดยไม่ให้ความรู้สึกความเห็นส่วนตัวมากระทบกระบวนการคิด มีลักษณะให้ความสำคัญกับกระบวนการ ให้ความสำคัญที่เป็นเหตุผล ระมัดระวังความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัว วัตถุประสงค์ในการตรวจสอบสิ่งที่เชื่อว่าถูกหรือผิด การคิดเชิงวิพากษ์จะทำให้ได้ความจริงชุดใหม่ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการคิดของผู้เรียนอีกด้วย และจากการประชุม “CHILD POLICY FORUM I : นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และการมีจิตสาธารณะของนักเรียนไทย ได้กล่าวถึง ผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยได้คะแนนการคิดวิเคราะห์ เกินร้อยละ 60 ในทุกวิชา เพียงร้อยละ 1.09 โดยเด็กที่มีผลการเรียนดี (วัดด้วยคะแนนสะสมในโรงเรียน) จะมีทักษะการคิดวิเคราะห์น้อยกว่า และมีจิตสาธารณะน้อยกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ผลทางสถิติพบว่า เด็กที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์จะมีแนวโน้มที่มีจิตสาธารณะที่ดีด้วย เด็กไทยมีจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบของตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่นในระดับหนึ่ง แต่ยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อโรงเรียนชุมชนสังคมน้อย (ปิงปอนด์ รักอำนวยกิจ และยศวีร์ สายฟ้า, 2559)

การบริหารวิชาการเป็นหัวใจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียน ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง ปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การบริหารวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คุณภาพการศึกษามีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก หากครู หรือ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ก็อาจจะส่งผลให้กับคุณภาพของผู้เรียนนั้นไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ระบุในหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น การที่จะให้ผู้เรียนมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ต้องการ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ และมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียน

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ของผู้เรียน และนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่องแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอนดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยแต่ละขั้นตอนมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4. ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 ผู้บริหาร 98 คน รองผู้บริหาร 13 คน ครู จำนวน

1,060 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,171 คน (กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดตัวอย่างโดย Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้จำนวนตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 286 คน

ผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยกลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 2 ครู

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / มีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้คำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เป็นแบบประเมินที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ และค่าร้อยละ

1.1.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

4.51–5.00 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในระดับมาก

2.51–3.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียนในระดับปานกลาง

1.51–2.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในระดับระดับน้อย

1.00–1.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในระดับน้อยที่สุด

1.1.3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน ของแนวการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้คำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความถี่ (Frequency)

1.1.4 ความต้องการจำเป็น โดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรังปรุง (PNI_{Modified}) โดยรวบรวมข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จากขั้นตอนที่ 1 นำมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, น. 279) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } PNI_{\text{Modified}} = (I-D)/D$$

$$I = \text{สภาพที่พึงประสงค์}$$

$$D = \text{สภาพปัจจุบัน}$$

เมื่อคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเรียงจากมากไปหาน้อย เพื่อทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยเทียบค่าเฉลี่ย PNI_{Modified} กำหนดการแปลค่าที่มีค่า PNI_{Modified} ต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยเป็นจุดแข็ง ส่วนด้านที่มีค่า PNI_{Modified} สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นจุดอ่อน

1.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Objective Congruence: IOC)
- 2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

1.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

- 1) ความถี่ (Frequency)
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 5) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- 6) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรังปรุง (PNI_{Modified})

2. ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 วิเคราะห์ด้วย

การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งกำหนดเกณฑ์แปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสม ระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสม ระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสม ระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

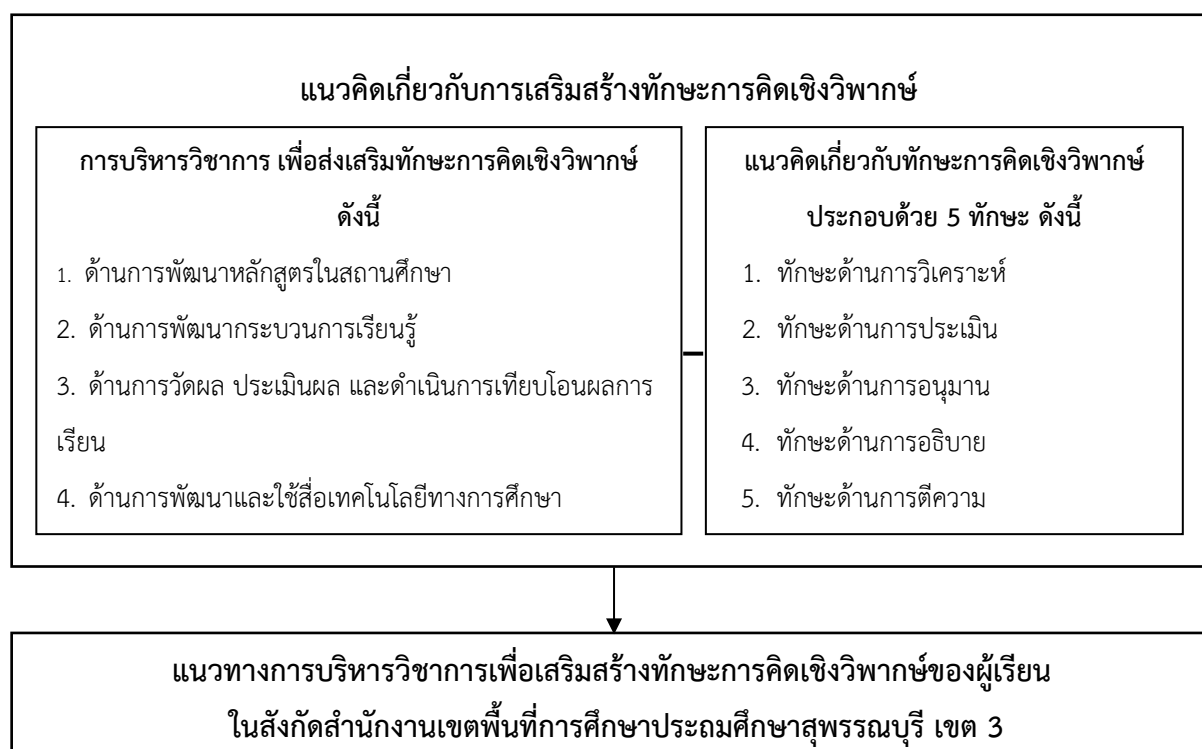
2.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7. กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ สรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

8. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านของทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ด้านการประเมิน ด้านการอนุมาน ด้านการอธิบาย ด้านการตีความ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตีความ และสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านของทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินด้านการวิเคราะห์ ด้านการอธิบาย ด้านการอนุมาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตีความ

2. ความต้องการจำเป็นของทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้มีกระบวนการเรียนรู้ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.224$) สามารถสรุปได้ดังนี้ ทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์พบว่า ด้านการอธิบาย ($PNI_{modified} = 0.249$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการประเมิน($PNI_{modified} = 0.224$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการตีความ($PNI_{modified} = 0.222$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการอนุมาน($PNI_{modified} = 0.215$) อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการวิเคราะห์($PNI_{modified} = 0.211$) อยู่ในกลุ่มต่ำสุดเป็นจุดแข็ง ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.239$) สามารถสรุปได้ดังนี้ ทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์พบว่า ด้านการอนุมาน($PNI_{modified} = 0.261$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการประเมิน($PNI_{modified} = 0.255$)อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการวิเคราะห์($PNI_{modified} = 0.238$) อยู่ในกลุ่มสูงซึ่งเป็นจุดอ่อน ด้านการตีความ($PNI_{modified} = 0.224$) อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการอธิบาย($PNI_{modified} = 0.218$)อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.242$) สามารถสรุปได้ดังนี้ทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์พบว่า ด้านการอนุมาน($PNI_{modified} = 0.262$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการอธิบาย($PNI_{modified} = 0.254$)อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการตีความ($PNI_{modified} = 0.251$)อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการวิเคราะห์ ($PNI_{modified} = 0.223$) อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการประเมิน($PNI_{modified} = 0.218$) อยู่

ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.220$) สามารถสรุปได้ดังนี้ ทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์พบว่า ด้านการตีความ ($PNI_{modified} = 0.230$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการวิเคราะห์ ($PNI_{modified} = 0.227$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการอธิบาย ($PNI_{modified} = 0.223$) อยู่ในกลุ่มสูงเป็นจุดอ่อน ด้านการอนุมาน ($PNI_{modified} = 0.212$) อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง ด้านการประเมิน ($PNI_{modified} = 0.211$) อยู่ในกลุ่มต่ำเป็นจุดแข็ง

3. แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 นำผลการวิจัยมากำหนดเป็นแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้ 3 แนวทาง ดังนี้ (1) การพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อการคิดเชิงวิพากษ์ (2) การพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงวิพากษ์ และ (3) การพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนของความคิดเชิงวิพากษ์ สามารถนำแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

9. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นนำมาสู่การอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน และสภาพปัจจุบันของด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเห็นได้ว่าจากกระบวนการคิด ทักษะวิธีการคิดของตนเองการคิดเชิงวิพากษ์ ที่เกิดจากสิ่งเร้าตามสภาพต่าง ๆ การคิดเชิงวิพากษ์สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อข้อโต้แย้งและประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหนังสือเรียนและห้องเรียน สามารถประเมินข้อโต้แย้งและประเด็นต่าง ๆ พัฒนาและปกป้องความคิดเพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้งและความเชื่อของตนเองในการเรียนรู้รวมทั้งยังมีความสำคัญในบริบทอื่นๆ ทั้งด้านการงานการบริหารงานวิชาการจึงมีผลต่อทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ เบญจวรรณ กลสิผล (2565) ได้การศึกษาเรื่อง การบริหารวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญจังหวัดอ่างทองโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ

ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา การเปรียบเทียบความแตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเช่นเดียวกับ พระบัญญัติ สุวรรณเดช (2561) ได้การศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร บทความต้องการนำเสนอการบริหารงานวิชาการ พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมขอขบคายการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานวิชาการ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตร โดยมีการประชุมชี้แจงให้ได้ทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมิน มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมมือพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครูได้ดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ โรงเรียนมีการปรับปรุงการการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2. สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต3 โดยภาพรวมและรายด้านของทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิเคราะห์ด้านการประเมิน ด้านการอนุมาน ด้านการอธิบาย ด้านการตีความ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตีความ และสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านของทักษะที่สำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินด้านการวิเคราะห์ ด้านการอธิบาย ด้านการอนุมาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตีความ ซึ่งสอดคล้อง

กับอาจารย์ สุวัฒน์พงษ์ (2558) ได้การศึกษา เรื่อง การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทางด้าน พบว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย 6 ทักษะได้แก่ การวิเคราะห์ การตีความ การประเมินผล การอนุมาน การอธิบายและการตรวจสอบแก้ไขตนเองได้ มีความเหมาะสมทุกด้านและการเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

3. แนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยการนำจุดอ่อนมากำหนดแนวทาง ประกอบด้วย 3 แนวทาง สำหรับแนวทางหลักที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งสอดคล้องกับอาจารย์ สุวัฒน์พงษ์ (2558) ได้การศึกษา เรื่อง การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 2 แนวทาง ได้แก่ กำหนดรายวิชาสอนการคิดเชิงวิพากษ์เป็นการเฉพาะ และ กำหนดให้สอนการคิดเชิงวิพากษ์สอดแทรกในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และสอดคล้องกับอาจารย์ สุวัฒน์พงษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยม ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (2) กลยุทธ์ยกระดับการจัดการเรียนรู้ในการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (3) กลยุทธ์ปฏิรูปการบริหารบุคลากรเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (4) กลยุทธ์ขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (5) กลยุทธ์ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน (6) กลยุทธ์ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และ (7) กลยุทธ์พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ สำหรับแนวทางหลัก 2 พัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Angeli and Valanides (2009) กำหนดกระบวนการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไว้ 5 ขั้นตอนคือ (1) การวิเคราะห์ปัญหา (2) แนวทางการแก้ปัญหา (3) การให้เหตุผลกับแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด (4) การตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และ (5) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินการคิดการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการจัดกระบวนการให้ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการพัฒนาตนเองกระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สอดคล้องกับบัญญัติแห่ง (2565) ในการศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้า

สอนมาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กล่าวคือเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ศึกษา และค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่าสอนตัวความรู้ การพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องดำเนินการดังนี้ 1. กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงวิพากษ์ 2. จัดอบรมความรู้ให้กับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเชื่อมต่อแบบเครือข่าย 3. กำกับติดตามผลการจัดอบรมและทดสอบคุณภาพของผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับแนวทางที่ 3 พัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนของความคิดเชิงวิพากษ์ เช่นเดียวกับ ทวีสิน อำนวยพันธ์ วิไล (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนระบบคลาวด์ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ รวมพลังร่วมกับการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 2. วิเคราะห์หลักการแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีและแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญเป็นแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบที่จะพัฒนาขึ้น 3. สร้างรูปแบบปลั๊กกำหนดองค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ 4. จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และแบบประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล 5. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 6. การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนมีบทบาทที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา คือให้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจทางการศึกษาหลายประการ และที่สำคัญคือเน้นเพื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนการจัดสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องทำหลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติในการวัดและประเมินผล จึงกำหนดวิธีการดำเนินงานดังนี้ 1. กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนของความคิดเชิงวิพากษ์ 2. จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล 3. ประเมินผลระบบการวัดผล ประเมินผลของระบบการวัดผลทุกปีงบประมาณ

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษา สามารถใช้กรอบงานวิจัยและแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้เพื่อนำไปใช้ ในการวางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา และปรับปรุงระบบการทำงานภายในองค์กร ให้เป็นทิศทางเดียวกันทุกฝ่าย พร้อมทั้งอธิบายให้ครู และบุคลากรทุกคนได้ทราบถึงนโยบาย และแนวปฏิบัติที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งนำไปพัฒนาตนเอง และบุคลากรในการบริหารงานวิชาการเพื่อ เสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

1.2 สถานศึกษา ในการนำแนวทางแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิง วิพากษ์ของผู้เรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ไปใช้ควรมีการอบรมแนวคิด ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ ที่จะสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของผู้เรียนสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือแนวทางการพัฒนาเชิงลึกจากการ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

2.2 ควรศึกษารูปแบบแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของ ผู้เรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

11. เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2567). *คู่มือการปฏิบัติงาน กลุ่มนโยบายและแผน*. [ม.ป.ท.]: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. สืบค้นเมื่อ วันที่ 8 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.spb3.go.th/spb3/manual_detail.php?id=41
- ณัฐพงศ์ ลำภูทอง (2565). *การพัฒนาแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย*. วารสารพุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(3), 283-295.

- ทวีสิน อำนวยพันธุ์วิไล. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนระบบคลาวด์ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ
รวมพลัง ร่วมกับการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
(วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2567, จาก [https://nuir.lib.nu.ac.th/
dspace/bitstream/123456789/5011/1/59030602.pdf](https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5011/1/59030602.pdf)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ กลีผล. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก).
- ปิงปอนด์ รักอำนวยกิจ และ ยศวีร์ สายฟ้า. (2559). วิจัยชี้ได้คะแนนสอบดีมีทักษะการคิดวิเคราะห์ - จิต
สาธารณะน้อย. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2567, จาก [https://www.komchadluek.net/kom-
lifestyle/251730](https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/251730)
- พระบุญลัทธิ สุวรรณเดช. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116
ตอน 74 ก. น. 6-7.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างจิตนวัตกรรมการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำ
นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ
แห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ.
- อาจารย์ สุวัฒน์พงษ์. (2558). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

Volume 4 No 3 (September – December 2024)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2567)

~ AR 108 ~

Wishing Journal Review.

วารสารภาวนาสารปริทัศน์

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4
เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

The Guideline for Development in Personnel Administration of
Secondary School Administrators Using the Brahmavihara 4 to Build
the Morale of Teachers in Schools of The Secondary Educational
Service Area Office Bangkok 1 Group 6

สมภพ สิมัยนาม¹ ไตรรัตน์ สิทธิกุล² ธนรัตน์ ตีรสวัสดิชัย³

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต^{2, 3}

สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม^{2,3}

Somphop Simainam¹ Trirath Sithitool² Tanarat Tirasawasdichai³

Master's degree students Department of Educational Administration

Siam Technology College¹

Advisor Master of Education Degree Program^{2, 3}

Department of Educational Administration Siam Technology College^{2,3}

E-mail : 64008113034@siamtechno.ac.th¹

Received : 27 September 2024

Revised : 3 October 2024

Accepted : 30 December 2024

บทคัดย่อ

จากการศึกษาสภาพปัญหาบริบทของการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 พบว่า ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดภาวะความเครียด ส่งผลให้มีการย้าย และลาออกจากราชการเป็นจำนวนมาก โดยจากสถิติการย้ายของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประจำปี 2564 มีตำแหน่งว่างรับย้าย จำนวน 126 อัตรา จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยคาดว่าจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 256 คน กำหนดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครู จำนวน 243 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม พบว่า 1) ด้านการวางแผนงานบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนงานบริหารบุคลากรด้วยใจเป็นกลางสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาด้วยการจัดคนให้ตรงกับงาน สร้างบรรยากาศเชิงบวกในการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด 2) ด้านการสรรหาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสรรหาบุคลากรด้วยใจเป็นธรรม มีการกำหนดอัตรากำลัง คัดเลือกและสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับงานอย่างมีความเมตตาและความเข้าใจ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาพัฒนาศักยภาพบุคลากรในทุกมิติทุกด้าน เสริมสร้างความรักความสามัคคีในสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรทุกคน ด้วยความรักและความเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ และ 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นธรรม โดยพิจารณาผลงานจากการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรเข้าร่วมยินดีในความสำเร็จของบุคลากรทุกคน

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคคล, พรหมวิหาร 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

From studying the problems in the context of educational institution administration in the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6,, it was found that teachers lack morale in performing their duties. The occurring stress results in moving and resignation from government service in large numbers. According to the statistics of the transfer of teachers and educational personnel under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, for the year 2021, there are 126 transfer vacancies. From the above problems, as the researcher expects that it will affect the quality and efficiency of educational management, the researcher is interested in studying The Guideline for development in personnel administration of secondary school administrators using the Brahmvihara 4 to build the morale of teachers in school of the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6

The objectives of this research are to 1) study the level of development in personnel administration of secondary school administrators in order to build the morale of teachers in schools under the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6, with the Brahma vihara 4 and 2) to propose the approaches for developing personnel management of educational institution administrators with the Brahmvihara 4 in order to build the morale of teachers in schools under the supervision of the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6. The research population includes educational institution administrators and teachers in schools under the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6 totaling 256 people. The sample was determined using ready-made tables by Krejcie & Morgan and then simple random sampling was used to find the proportion of each school. There were 13 educational institution administrators and 243 teachers. The instrument used in this research was a 5-level Rating Scales. Statistics used in data analysis included mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and content analysis from in-depth interviews with executives and Focus Group.

The research results revealed that 1) the level of personnel management of school administrators in order to build the morale of teachers in schools under the secondary

educational service area office Bangkok 1 group 6, with the principles of Brahma Vihara 4 was entirely at a high level. ($\bar{X}$ = 3.57). If considering each aspect, it was found that the aspect with a low average level was in terms of evaluating personnel performance. 2) The approaches for developing personnel management of educational institution administrators using the four Brahma Vihara principles to build the morale of teachers in schools under the supervision of the secondary educational service area office Bangkok 1 group 6, results from in-depth interviews with administrators and group discussion found that 1) in personnel planning, educational institution administrators should plan personnel management work with an impartial mind, consistent with the context and needs of the educational institution by arranging people to match the work, creating a positive working atmosphere to be able to practice happily effective and gain maximum benefit. 2) In personnel recruitment, educational institution administrators should recruit personnel with fairness. The power rate is set in selecting and recruiting personnel suitable for the job with kindness and understanding. The opportunities are provided for all parties to participate in the selection of personnel who are suitable for performing various duties. 3) In personnel development, educational institution administrators should organize training activities and seminars to develop the potential of personnel in every dimension, every aspect, and strengthen love and unity in educational institutions. This can create morale for all personnel with love and equality without discrimination. 4) In personnel performance evaluation, educational institution administrators should evaluate and follow up on the performance of personnel regularly and fairly by considering the work results and encouraging all parties to participate in performance evaluations and should join in celebrating the success of all personnel.

Keywords: Personnel Management, Brahma vihara 4, Educational Institution Administrators

1. บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียน และสังคม ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในทางดำรงชีวิตมีคุณธรรมจริยธรรมอันที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาการบริหารงานของผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องได้ทั้งงานและได้ทั้งน้ำใจของเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสร้างเสริมภาพพจน์ให้เป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือ ซึ่งเป็นแนวทาง ปฏิบัติ คือ มีความรัก ความสงสาร ความชื่นชมยินดีความมีน้ำใจเป็นกลางไม่ลำเอียงทั้งรายบุคคลและคณะ ผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดช หรือใช้อำนาจบาตรมีมากกว่าอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และถ้าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานบุคคลจะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 710 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน และครู จำนวน 673 คน

2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 256 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครู จำนวน 243 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 256 คน

3) ตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อตรวจสอบแนวทางและประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 8 ท่าน โดยใช้การคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert scale

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Form) เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางาน และประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

ตอนที่ 4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อตรวจสอบแนวทางและประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 8 ท่าน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างโดยใช้ความถี่ (Frequency)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า IOC

2.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) การวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยการนำเสนอข้อมูลใน 3 ลักษณะ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร และครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 256 คน เป็นเพศชาย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 เพศหญิง 161 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89 ตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 รองผู้อำนวยการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 ครู ค.ศ.3 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68 ครู ค.ศ.2 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 25.39 ครู ค.ศ.1 จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 42.96 และครูผู้ช่วย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 21.87 ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 42.19 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 19.92 และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.77

ระดับการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรรหาบุคลากรมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$)

ด้านการวางแผนงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานมากที่สุด คือ จัดให้มีบุคลากรตรงกับวุฒิ

การศึกษาตามความต้องการของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) บุคลากรทุกคนมีอิสระในการใช้ประสบการณ์ เพื่อปฏิบัติงานของ ตนอย่างสุดความสามารถ ($\bar{X} = 3.61$) ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็นขั้นตอน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานช่วยกันด้วยความจริงใจ ($\bar{X} = 4.53$) และข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานต่ำสุด คือ บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนงานบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.19$)

ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานมากที่สุด คือ ผู้บริหารวางตนเป็นกลางในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.90$) วางแผนการใช้บุคลากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้วยความเมตตา ($\bar{X} = 3.88$) ให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถของตนอย่างเคร่งครัด และยุติธรรม ($\bar{X} = 3.82$) และข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานต่ำสุด คือ ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยแก่บุคลากรผู้เข้าปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจ ($\bar{X} = 3.65$)

ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อเกิดความสามัคคีภายในองค์กร ($\bar{X} = 4.29$) ผู้บริหารคอยแนะนำกระบวนการพัฒนาแก่บุคลากรด้วยวาจาสุภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.88$) จัดมีการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถแก่บุคลากรอย่าง ($\bar{X} = 3.80$) และข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาในการบริหารบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ยุติธรรม ($\bar{X} = 3.36$)

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานมากที่สุด คือ เก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) แจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรทราบ ล่วงหน้า และมีความเป็นธรรมสุภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.56$) ติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและยึดหลักความเป็นกลาง ($\bar{X} = 3.48$) และข้อที่มีแนวทางการดำเนินงานต่ำสุด คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการวางแผนงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ผู้บริหารควรมีการวางแผนและมีการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถและควรให้มีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง

ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางในสรรหาบุคลากร และเลือกบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ ในวิชาที่ขาดแคลน จัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานตามฝ่ายด้วยความเหมาะสม และควรมีการสอบถามหรือดูความสามารถของบุคลากรในการทำงานให้ตรงกับความสามารถ

ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรที่มีความหลากหลาย ควรมีการยกย่องและให้กำลังใจแก่บุคลากร รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากร มีวิทยฐานะอย่างเท่าเทียมกัน และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความสามารถของตนเองให้มากขึ้น เช่น การเรียนต่อในระดับปริญญาโท

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ในการประเมินผลการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอยากให้มีการประเมินที่เป็นกลาง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยอาจจะมีการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดการประเมินผลงาน หรือให้บุคลากรสามารถขอข้อมูลการประเมินของตนเองได้อย่างเสรี

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ได้ผลดังนี้

ด้านการวางแผนงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร มีการวางแผนงานบริหารบุคลากรด้วยใจเป็นกลาง ตามหลักพรหมวิหาร 4 สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา วางแผนในการจัดคนให้ตรงกับงาน สร้างบรรยากาศเชิงบวกในการทำงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร มีการสรรหาบุคลากรด้วยใจเป็นกลาง มีการกำหนดอัตรากำลัง คัดเลือกและสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับงานด้วยความรักเมตตา ความกรุณาเห็นอกเห็นใจ และความเข้าใจกัน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ตามบริบทของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร มีการจัดกิจกรรมอบรมสัมมนาพัฒนาศักยภาพบุคลากรในทุกมิติ ทุกด้านตามหลักพรหมวิหาร 4 เสริมสร้างความรักสามัคคีในสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรทุกคนด้วยความรักความเมตตา และความกรุณาให้มีการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร มีการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นธรรมเท่าเทียมกันด้วยความเมตตากรุณา และมีอุเบกขา วางใจเป็นกลาง โดยพิจารณาจากผลงานและการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีมุทิตาร่วมยินดีในความสำเร็จของบุคลากรทุกคน

5. อภิปรายผล

5.1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความสามารถ ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการวางแผนงานบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบัวเงิน สุขธมโม (แสงมณีลาด) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอละมาม จังหวัดเชกอน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการวางแผนงานบุคคลด้านการพัฒนาบุคคลด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล และด้านการวางแผนงานบุคคลตามลำดับ แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรม แบ่งเป็น 1. ด้านการวางแผนงานบุคคล ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมวางแผนงานบริหารบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในบริหารงานบุคคล 2. ด้านการสรรหาบุคคล ควรวางแผนการช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเมื่อเกิดประสบปัญหา ด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน 3. ด้านการพัฒนาบุคคล ผู้บริหารควรยกย่องบุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานแสดงความยินดีกับบุคลากรที่มีความเจริญก้าวหน้า 4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางในการประเมินผลงานบุคลากรด้วยความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

5.2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายโดยมีความเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

5.2.1 ด้านการวางแผนงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจัดให้มีบุคลากรตรงกับวุฒิการศึกษาตามความต้องการของโรงเรียนเพื่อให้เกิด

ประสิทธิผลสูงสุด บุคลากรทุกคนมีอิสระในการใช้ประสบการณ์ เพื่อปฏิบัติงานของ ตนอย่างสุดความสามารถ ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็นขั้นตอน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานช่วยกันด้วยความจริงใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ หนูพร สุภาชาติ ได้วิจัย เรื่อง สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงาน บุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนครโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนครที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนครโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลโดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนครโดยรวมไม่แตกต่างกัน 6) การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและด้านการออกจากราชการไว้ด้วย

5.2.2 ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารวางตนเป็นกลางในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาวางแผนการใช้บุคลากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้วยความเมตตาให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถของตนอย่างเคร่งครัด และยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐวุฒิ สุขาโต (คลังเงิน) และคณะได้วิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ 1) ต้องพึงพาอาศัยกันวางแผนอัตรากำลังให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของบุคลากร 2) กำหนดคุณลักษณะที่ตรงกับการคัดเลือกบุคลากรที่ดีที่สุด 3) ใช้คนให้เหมาะสมกับงานตามความต้องการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 4) มีการพิจารณาความดีความชอบโดยปราศจากอคติ และส่งเสริมบุคคลได้ตรงตามความต้องการเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด 5) เปิดโอกาสให้บุคลากรที่กระทำความผิดได้อธิบายชี้แจง มีนโยบายบทลงโทษอย่างชัดเจน เท่าเทียม เสมอภาค

5.2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อเกิดความสามัคคีภายในองค์กร ผู้บริหารคอยแนะนำกระบวนการพัฒนาแก่บุคลากรด้วยวาจา สุภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดมีการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถแก่บุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ จุรี สายจันเจียม และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลัก พรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สำนักงานเทศบาลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ผู้บริหารควรบริหารงานโดยสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความก้าวหน้าในด้านการงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรไม่ซ้ำเติมผู้อื่นหรือผู้ร่วมงานในสำนักงานเทศบาลเมือง เมื่อคนอื่นถึงความวิบัติและน้อยสุด คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ต่อผู้ร่วมงาน และ งานวิจัยของ Sloane, Etta K. ได้วิจัยเรื่อง “ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนแห่งรัฐไมอามี ซึ่งผ่านการอบรมระยะสั้น” โดยการศึกษาจากความรู้ที่ได้รับ ทักษะที่ปรากฏและการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างเปรียบเทียบกับตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่ได้ผ่านการอบรมแต่ได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาสาระของการฝึกอบรมจากเอกสารต่าง ๆ ผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมได้รับความรู้ในด้านเรื่องการบริหารงานมากขึ้น และมีทัศนคติ เปลี่ยนไปในทางบวกซึ่งส่งผลสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งมีทักษะในการปฏิบัติงานเฉพาะและสามารถนำไปใช้อย่างได้ผล ส่วนกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาสาระของการฝึกอบรมด้วยตนเอง มีแนวโน้มที่จะได้รับความรู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และมีทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างน้อยกว่าผู้บริหารที่ผ่านการฝึกอบรมโดยเฉพาะ

5.2.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการเก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ แจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรทราบล่วงหน้า และมีความเป็นธรรมสุภาพอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก และติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและยึดหลักความเป็นกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบัวเงิน สุขธมโม (แสงมณีลาด) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอละมาม จังหวัดเซกอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางในการประเมินผลงานบุคลากรด้วยความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

6.1.1 ด้านการวางแผนงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนงานบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการวางแผนและมีการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถและควรให้มีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง และเปิดโอกาสบุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนงานบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน

6.1.2 ด้านการสรรหาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยแก่บุคลากรผู้เข้าปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานตามฝ่ายด้วยความเหมาะสม และควรมีการสอบถามหรือดูความสามารถของบุคลากรในการทำงานให้ตรงกับความสามารถ พร้อมทั้งกล่าว ยกย่องชมเชยแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจ

6.1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมี ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาในการบริหารบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ยุติธรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรที่มีความหลากหลาย มีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหามารบริหารบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ยุติธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรมีวิทยฐานะอย่างเท่าเทียมกัน และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความสามารถของตนเองให้มากขึ้น เช่น การเรียนต่อในระดับปริญญาโท

6.1.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหารมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการประเมินผลการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความเป็นกลาง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยอาจจะมีการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดการประเมินผลงาน หรือให้บุคลากรสามารถขอข้อมูลการประเมินของตนเองได้อย่างเสรี

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาวิจัยปัญหา และแนวทางการพัฒนางานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคลากรให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นไป

6.2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานบุคลากรตามแนวทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อสร้างความองค์ความรู้ใหม่ในการบริหารงานบุคลากร

6.2.3 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคลากรตามแนวทางหลักพรหมวิหารกับแนวทางอื่น ๆ ที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อวิเคราะห์และศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคลากรในรูปแบบที่เหมาะสม

7. เอกสารอ้างอิง

- จรี สายจันเจียม และคณะ. (2560). รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสำนักงานเทศบาลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. วารสารการบริหารการ ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 : มกราคม-เมษายน 2560.
- พระณัฐภูมิ สุชาติ (คลังเงิน). (2563). การบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. 7 (2) (ประจำเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563)
- พระบัวเงิน สุขธมโม (แสงมณีลาด). (2561). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอละมาม จังหวัดเขทอง สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- หนูพร สุภาชาติ. (2552). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Sloane, Etta K. (2003). *Principals and Inservice Training: Knowledge Attitude and Mainstreaming Practices*. Dissertation Abstracts International.

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

1. สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

ที่อยู่สำนักงาน วัดถ้ำสิงโตทอง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150

โทร 032-206290

2. ประเภทของบทความวารสาร ภาวนาสารปริทัศน์

2.1 บทความวิชาการ (Article) ได้แก่ บทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

2.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

3. การส่งบทความต้นฉบับ

การส่งบทความต้นฉบับ ต้องแนบไฟล์ (Word) ของบทความต้นฉบับ ผ่านระบบที่

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WJR/about/submissions>

กรอกใบขอเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารภาวนาสารปริทัศน์ ส่งมาที่ส่งมาที่ e-Mail : wjr.wishing@gmail.com

หลังจากได้รับการผ่านกระบวนการอ่านบทความ เพียร์รีวิว (Peer Review) แล้ว ดำเนินการชำระค่าลงบทความจำนวน 2,000 บาท (สองพันบาทถ้วน) โดยชำระผ่านบัญชี ธนาคารกรุงเทพ สาขาจอมบึง เลขที่บัญชี 364-0-68246-8 ชื่อบัญชี พระครูภาวนาโชติคุณ (ภาวนาสารปริทัศน์) และส่งหลักฐานการโอนเงินมาที่ e-Mail : wjr.wishing@gmail.com

4. รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ

4.1 การจัดพิมพ์บทความ

(1) ความยาวของบทความวิชาการไม่เกิน 15 หน้า และบทความวิจัยไม่เกิน 20 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (นับรวมรูปภาพตารางอ้างอิงและภาคผนวก)

(2) รูปแบบอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบอักษร TH Sarabun psk เท่านั้น

(3) ชื่อเรื่องบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 pt. (ตัวหนา) จัดพิมพ์กึ่งกลางของกระดาษ

~ สอง ~

- (4) ชื่อผู้เขียนทุกคนต้องระบุหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับที่อยู่ และอีเมลระบุเฉพาะผู้เขียนหลัก ขนาดตัวอักษร 16 pt. เว้นระยะหนึ่งบรรทัดจากชื่อเรื่อง
- (5) ชื่อบทคัดย่อ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดตรงกลางเว้นระยะบรรทัดหนึ่งบรรทัดจากอีเมล จัดพิมพ์กึ่งกลางของกระดาษ
- (6) บทคัดย่อ (Abstract) มีความยาวไม่เกินอย่างละ 200 คำ
- (7) เนื้อหาบทคัดย่อ ย่อหน้า 1.25 ซม. ให้พิมพ์ชิดขอบขวาซ้าย (กระจายแบบไทย) และคำสำคัญ จัดพิมพ์ต่อจากชื่อคำสำคัญขนาดตัวอักษรภาษาไทย 16 pt. ไม่เว้นระยะไม่บรรทัด
- (8) ในกรณีบทความภาษาไทยให้จัดพิมพ์ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน หน่วยงานที่สังกัด ที่อยู่ อีเมล บทคัดย่อ และคำสำคัญเป็นภาษาที่ใช้ในการเขียนบทความและต้องมีภาษาอังกฤษด้วย สำหรับบทความภาษาอังกฤษ มีแค่ภาษาเดียวคือภาษาอังกฤษ
- (9) ชื่อหัวข้อเรื่องใหญ่ ขนาดอักษร 18 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายไม่ใส่เลขลำดับที่ เว้นระยะบรรทัด 1 บรรทัด จากเนื้อหาก่อนหน้านี้
- (10) ชื่อหัวเรื่องรอง ขนาดตัวอักษร 16 pt. ย่อหน้า 1.25 ซม. ไม่เว้นระยะบรรทัด
- (11) เนื้อหาบทความย่อหน้า 1.25 ซม. ให้พิมพ์ชิดซ้ายขวา (กระจายแบบไทย) ขนาดตัวอักษร 16 pt. เนื้อหาบทความเดียวกับหัวข้อใหญ่ไม่เว้นระยะบรรทัด
- (12) ชื่อและเลขกำกับตาราง ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดให้ตรงกึ่งกลางของตาราง เช่น ตารางที่ 1 ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ เว้นระยะบรรทัด 1 บรรทัด จากเนื้อหาก่อนตาราง และได้ตารางให้บอกแหล่งที่มา จัดชิดซ้าย ไม่เว้นระยะบรรทัด
- (13) การจัดพิมพ์ตารางตามรูปแบบ APA ไม่มีเส้นแนวดิ่ง เส้นแนวนอน มีแค่หัวตาราง 2 เส้น คือ เหนือรายละเอียดตาราง 1 เส้น ใต้รายละเอียดตาราง 1 เส้น และเส้นปิดท้ายตาราง 1 เส้น ถ้าเป็นตารางต่อเนื่องหน้าถัดไปให้ใส่คำว่า (ต่อ) ที่หัวตาราง)
- (14) ชื่อและเลขกำกับภาพ แผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เช่น ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ใต้ภาพ แผนภาพให้ระบุแหล่งที่มาจัดไว้กึ่งกลางไม่เว้นระยะบรรทัด
- (15) ระยะขอบกระดาษ บน 2.54 ซม. ล่าง 2.54 ซม. ซ้าย 2.54 ซม. และขวา 2.54 ซม.
- (16) หมายเลขหน้าให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ
- (17) ชื่อรายการบรรณานุกรม ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
- (18) เนื้อหาบรรณานุกรม ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตามรูปแบบ APA)
- (19) การตัดสินของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

5. ส่วนประกอบของการเขียนบทความ

- (1) ชื่อบทความภาษาไทยต้องมีภาษาอังกฤษด้วย แต่บทความภาษาอังกฤษมีแค่ภาษาอังกฤษอย่างเดียว
- (2) ชื่อผู้เขียนทุกคนต้องระบุหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับที่อยู่ทางไปรษณีย์และอีเมล ระบุเฉพาะผู้เขียนที่สามารถติดต่อได้ 1 คน (ชื่อผู้เขียนภาษาไทยต้องมีภาษาอังกฤษด้วย สำหรับบทความภาษาอังกฤษมีแค่ภาษาอังกฤษ)
- (3) บทคัดย่อ (Abstract) ในบทความวิชาการและบทความวิจัยมีความยาวไม่เกิน 200 คำ และคำสำคัญ (Keyword) 3-5 คำ (บทคัดย่อและคำสำคัญภาษาไทยต้องมีภาษาอังกฤษด้วย สำหรับบทความภาษาอังกฤษมีแค่ภาษาอังกฤษ)
- (4) เนื้อเรื่อง
 - ก. บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา สรุป และวิเคราะห์
 - ข. บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการวิจัย กรอบแนวคิด ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (ถ้ามี) และข้อเสนอแนะ
- (5) การอ้างอิง
- (6) ถ้ามีรูปแผนภูมิ ตารางประกอบ หรืออื่น ๆ ต้องมีหมายเลขกำกับในบทความ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้ถูกต้อง ชัดเจน และไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น หากมีรูปภาพควรใช้รูปภาพสีหรือขาวดำที่มีความชัดเจน

6. รูปแบบการเอกสารอ้างอิง (References)

- (1) การอ้างอิงในเนื้อหาเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีพิมพ์ และเลขหน้าของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2555: 4) หรือ (David Sanford, 1972: 17-18) หรือ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546: 217-218)
- (2) การอ้างอิงบทความ ให้รวบรวมเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้เขียน ให้เรียงรายการเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเขียน อ้างอิงตามระบบ APA (American Psychological Association) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก.วารสาร

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย

Author(s). (Year of publication). *Title of Article*. Title of periodical or Journal Volume (issue), first-last page.

ตัวอย่าง

สุพจน์ วังสินธุ์. (2543). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ, 43(2), 9-15.

Koulouglioti. C. Cole., R. & Kitzman. H. (2009). *The role of children's routines of daily living, supervision, and maternal fatigue in preschool children's injury risk.* Research in Nursing & Health, (32), 517-529.

ข.หนังสือ

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2555). จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

David Sanford. (1972). *Who Put the Con in Consumer?*. Now York: Liangcai and Liu.

ค.รายงานการประชุมหรือสัมมนาวิชาการ

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวบรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). เอกสารประกอบการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2557, วันที่ 17 พฤษภาคม 2557 ณ ศูนย์อบรมสัมมนาศาสตราจารย์เกียรติคุณเกษรี ณรงค์เดช ชั้น 6 อาคารสภาวิชาชีพบัญชี

ง.วิทยานิพนธ์

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา, สถาบันการศึกษา.

ตัวอย่าง

พระชัยสุภคดี นริสสร (ไตรรัตน์). (2558). การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมวัดดาวคนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ง.สื่ออิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ...., จาก ชื่อเว็บไซต์

ตัวอย่าง

Arty Siriluck. (2564). พระเครื่อง วัดมุงคล. สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2564, จาก

<https://positioningmag.com/>.

จ. การสัมภาษณ์

รูปแบบ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/เป็นผู้ให้สัมภาษณ์/ชื่อผู้สัมภาษณ์/เป็นผู้สัมภาษณ์/ที่มา (สถานที่สัมภาษณ์)/เมื่อ..
(วัน เดือน ปีที่ทำการสัมภาษณ์)

ตัวอย่าง

ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดร.ดลนพร วราโพธิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564.

7. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับ คำ
บรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

8. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
ที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับ
กองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณา ตีพิมพ์มีความ
รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง
ตามข้อกำหนดของวารสาร

9. การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer
Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกอง
บรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของ
ผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

10. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสาร ภาวนาสารปริทัศน์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางหรือเนื้อหาอื่นๆ ของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับ การตีพิมพ์ หากไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเบื้องต้น ทางวารสารจะถอดบทความของท่านออกโดยไม่มีข้อยกเว้น ใดๆ ทั้งสิ้น

11. การเผยแพร่บทความวารสาร ภาวนาสารปริทัศน์

เมื่อบทความได้ผ่านการประเมินแล้วจะนำบทความไปเผยแพร่ ที่

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WJR>

สอบถามข้อมูลได้ที่

E-mail : wjr.wishing@gmail.com

ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารภาวนาสารปริทัศน์

Line Id : niwes2000 โทร 086-901-9253

ดร.ดลนพร วราโพธิ์ ผู้ช่วยบรรณาธิการวารสารภาวนาสารปริทัศน์

Line Id : tu.minny โทร 082-539-6297

Wishing Journal Review

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาลงในวารสาร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสาร

ข้าพเจ้า (ชื่อ/ฉายา/นามสกุล/นาย/นาง/นางสาว).....

☐ นิสิตระดับ.....สาขาวิชา.....คณะ.....

มหาวิทยาลัย.....

☐ อาจารย์ประจำสาขาวิชา/กลุ่มวิชา/ภาควิชา.....คณะ.....

มหาวิทยาลัย.....

ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย).....

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ชื่อผู้เขียนหลัก (ภาษาไทย).....

ชื่อผู้เขียนหลัก (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย).....

ชื่อผู้เขียนร่วม (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

☐ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความวิชาการ/บทความวิจัยนี้ ข้าพเจ้าเป็นผู้ประพันธ์เอง มิได้คัดลอกหรือสำเนาผลงานของบุคคลอื่นมาใช้ในการเขียนบทความนี้ ในกรณีที่ทางวารสารตรวจพบการคัดลอกหรือสำเนาผลงานของบุคคลอื่น ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางวารสารยกเลิกเผยแพร่และถอดถอนบทความของข้าพเจ้าโดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสาร

ลงนาม.....

(.....)

หมายเหตุ : ชำระค่าลงบทความจำนวน 2,000 บาท โดยชำระผ่านธนาคารกรุงเทพ สาขาจอมบึง

เลขที่บัญชี 364-0-68246-8 ชื่อบัญชี พระครูภาวนาโชติคุณ (ภาวนาสารปริทัศน์)

ส่งไฟล์บทความลงระบบที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WJR/about/submissions>

และส่งแบบฟอร์มขอลงบทความฉบับนี้ พร้อมหลักฐานการโอนเงินไปที่ ไปที่ e-Mail : wjr.wishing@gmail.com.

Wishing Journal Review

Article Submission Form for Journal Consideration

Date: _____ Month: _____ Year: _____

To: Journal Editor

I, (Name/Nickname/Last Name/Mr./Mrs./Ms.) _____

☐ Student at the level of Major Faculty
University

☐ Lecturer in the Department/Division Faculty University
.....

I hereby submit:

☐ Research Article ☐ Academic Article

☐ Book Review ☐ Review Article

Title (in Thai): _____

Title (in English): _____

Primary Author (in Thai): _____

Primary Author (in English): _____

Co-Author(s) (in Thai): _____

Co-Author(s) (in English): _____

Contact Address: _____

House No. _____ Soi _____ Road _____

Sub-district/District _____ Province _____ Postal Code _____

Phone Number _____ Email _____

I hereby certify that this article:

☐ Is solely my own work.

☐ Is the work of myself and co-authors as specified in the article.

☐ I certify that this academic/research article is my own work and has not been copied or plagiarized from anyone else's work. If the journal discovers any form of plagiarism, I agree to have my article withdrawn without dispute.

This article has not been previously published in any journal, and it will not be submitted for consideration in any other journal from the date I have submitted it to the journal editorial board.

(Signature) _____

(_____)

Note:

A submission fee of 2,000 THB should be paid via Bangkok Bank, Chom Bueng Branch, Account No. 364-0-68246-8, Account Name: Phra Khru Phawana Chotikoon (Phawana Journal).

Submit the article file through the system at <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WJR/about/submissions>

Please also send this submission form along with the payment proof to the email: wjr.wishing@gmail.com.